

vergadering **C108**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en
Armoedebestrijding

van 11 januari 2022

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

INTERPELLATIE van Ann De Martelaer aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het uitblijven van het ouderenbeleidsplan 2020-2025 – 16 (2021-2022)	5
INTERPELLATIE van Stefaan Sintobin aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het pleidooi van de minister voor een verplichte vaccinatie tegen het coronavirus – 18 (2021-2022)	11
VRAAG OM UITLEG van Annabel Tavernier aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de vierde cartografie van de Vlaams-Brusselse kinderopvang – 702 (2021-2022)	24
VRAAG OM UITLEG van Annabel Tavernier aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het Vlaamse zorgaanbod voor personen met een handicap in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest – 828 (2021-2022)	29
VRAAG OM UITLEG van Katja Verheyen aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de mogelijke wantoestanden bij armoedeorganisatie Poverello – 967 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Maxim Veys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de wantoestanden bij armoedeorganisatie Poverello – 1029 (2021-2022)	33
VRAAG OM UITLEG van Suzy Wouters aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het gebruik van een handgebaar als noodkreet voor hulp door slachtoffers van (huiselijk) geweld – 969 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de inzet van beroepsgroepen bij de opsporing van partnergeweld en mentale kwetsbaarheden – 1140 (2021-2022)	43
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over tabak- en alcoholgebruik bij de schoolgaande jeugd – 998 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Freya Saeys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de data van het Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere Drugs – 1028 (2021-2022)	50
VRAAG OM UITLEG van Immanuel De Reuse aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de psychosociale ondersteuning van het zorgpersoneel – 1013 (2021-2022)	57

VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneeckhout aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de (zelf)erkenning van nood aan mentale hulpverlening door en bij jongeren

– 1033 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Freya Saeys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de aanpak van de wachtlijsten voor psychologische hulp bij de centra voor geestelijke gezondheidszorg en op de private markt

– 1095 (2021-2022)

62

VRAAG OM UITLEG van Freya Saeys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de toegang van mantelzorgers tot extra beschermingsmateriaal tijdens de coronapandemie

– 1036 (2021-2022)

70

VRAAG OM UITLEG van Freya Saeys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de uitstroom van onthaalouders als gevolg van de coronacompensatieregeling

– 1038 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Celia Groothedde aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de nieuwe algemene compensatieregeling in de kinderopvang

– 1090 (2021-2022)

73

VRAAG OM UITLEG van Lorin Parys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het beslissingskader voor interlandelijke adoptie

– 1041 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de screening van herkomstlanden in het kader van interlandelijke adoptie

– 1053 (2021-2022)

77

VRAAG OM UITLEG van Hannes Anaf aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de subsidieregeling voor coronavaccinaties in de woonzorgcentra

– 1065 (2021-2022)

83

INTERPELLATIE van Ann De Martelaer aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het uitblijven van het ouderenbeleidsplan 2020-2025 – 16 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Collega's, goeiemiddag. Eerst en vooral mijn beste wensen voor het nieuwe jaar. Ik hoop dat jullie allen min of meer goed eindejaar hebben kunnen vieren. Ik hoop ook dat we het komende werkjaar op dezelfde constructieve wijze kunnen blijven samenwerken. Laten we ook hopen dat onze agenda in het komende jaar wat minder zwaar wordt. Ik wens jullie vooral minder vragen toe.

Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Goeienamiddag, beste collega's. Ik voel mij ontzettend vereerd om deze commissie in het nieuwe jaar te mogen openen met mijn interpellatie. Ik wil jullie allen ook de beste wensen toewensen voor dit komende jaar.

Voor deze interpellatie start ik bij het decreet van 7 december 2012 over de stimulering van een inclusief Vlaams ouderenbeleid en de beleidsparticipatie van ouderen. Artikel 5 van dat decreet stelt dat de Vlaamse Regering een coördinerend minister moet aanstellen die binnen de achttien maanden na elke volledige vernieuwing van het Vlaams Parlement een ouderenbeleidsplan moet opstellen. Minister, op basis van dit decreet zou u eigenlijk uiterlijk op 1 april 2021, dus 1 april van vorig jaar, aan dit Vlaams Parlement een ouderenbeleidsplan moeten hebben gepresenteerd. Dat is tot op heden volgens mij niet gebeurd. Daarom ook deze interpellatie.

Dit ouderenbeleidsplan moet tot stand komen via participatie van de ouderen en de Vlaamse Ouderenraad. Het dient een planning van beleidsmaatregelen op korte en lange termijn te omschrijven, alsook de modaliteiten van evaluatie van het gevoerde beleid. Op 18 december 2019, dus eigenlijk na de installatie van de nieuwe Vlaamse Regering, gaf de Vlaamse Ouderenraad reeds proactief een advies over de uitwerking van het nieuwe Vlaamse ouderenbeleidsplan voor 2020-2025, en op 26 juni 2020 keurde de Vlaamse Regering een doelstellingenkader voor dit Vlaamse ouderenbeleidsplan goed. We konden dat lezen. Daar stonden vijf doelstellingen in.

Als je dat document leest, kan je al opmerken dat er in deze fase eigenlijk weinig of geen rekening is gehouden met het advies dat de Vlaamse Ouderenraad eerder had gegeven. Minister, er circuleerde vorig jaar wel een ontwerp van ouderenbeleidsplan. Zowel bij de Vlaamse Ouderenraad als bij de Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (WVG) heeft men dat gelezen. Beide hebben in de loop van 2021 adviezen gegeven. Deze adviezen zijn openbaar. Ik heb die grondig nagelezen, en ze zijn echt wel vernietigend voor dat voorlopige ontwerp van ouderenbeleidsplan.

Ik geef een aantal fundamentele opmerkingen. Ze zeggen dat er geen evaluatie is gemaakt van het vorige ouderenbeleidsplan en van de realisaties. Het plan mist een langetermijnvisie en een meerjarenperspectief. Er worden geen budgettaire middelen vastgelegd om de doelstellingen te realiseren. Men gaat dus allerlei dingen doen, maar er is geen geld voor gereserveerd. Een integrale visie met dwarsverbanden tussen de diverse beleidsdomeinen ontbreekt totaal. Er ontbreken ook duidelijke indicatoren om de impact van het plan te meten. Er ontbreken in de omgevingsanalyse een aantal cruciale maatschappelijke tendensen. Het plan heeft voornamelijk aandacht voor mensen die in woonzorgcentra verblijven. Men mist sterk de maatschappelijke waardering van de ouderen. De uitdagingen van de

toenemende diversiteit worden niet gezien. Ik kan zo nog doorgaan, want de opmerkingen van de beide adviesorganen tellen meerdere pagina's. Ik bespaar u de opsomming. Ik hoop dat u die ook allemaal hebt gelezen. Ik hoop dat de collega's, zeker de collega's van de meerderheid, ook deze opmerkingen over het ontwerp van beleidsplan grondig hebben gelezen.

Minister, u bent als minister van Welzijn de coördinerend minister. U moet afstemmen met de andere ministers en de andere beleidsdomeinen. In het ontwerp staan 36 actiepunten. Volgens mij is het meer een inventaris van de zaken die op dit moment reeds gebeuren. Wat er gebeurt, is echt minimaal. Er wordt niet vertrokken vanuit een gemeenschappelijke visie of een gedeeld engagement.

Minister, beste collega's, men schat dat in 2030, dus niet zo lang meer, het Vlaamse Gewest ongeveer 1,47 miljoen mensen van 67 jaar of ouder zal tellen. Dat zijn er ongeveer 268.000 meer dan in 2020.

Het aandeel 67-plussers in de bevolking zal oplopen van 18 procent naar 21 procent in 2030. Ik hoop dat u ook het artikel in De Standaard van 6 november 2021 hebt gelezen, over het feit dat Vlaanderen 'geen land voor oude mensen' is. Daarin blijkt uit diverse getuigenissen van ouderen, verpleegkundigen, sociologen en gerontologen dat we het probleem van de vergrijzing zien aankomen, maar dat er niets aan wordt gedaan. Iedereen ziet het aankomen, maar de beleidsverantwoordelijken doen de ogen dicht.

Zondag heb ik – en misschien ook heel veel onder u – naar de derde uitzending van Taboe met Philippe Geubels gekeken. Het ging ook over ouderen. Als u dat niet gedaan hebt, hoop ik dat u dat alsnog doet. Wat opviel, is dat er binnen de groep van ouderen zo'n grote diversiteit is. Een senior van 75 jaar is 25 jaar jonger dan een senior van 100 jaar. En toch maken zij deel uit van 1 grote groep. Het is zelfs zo dat het leeftijdsverschil tussen een senior van 65 jaar en een 100-jarige 35 jaar is. Als ik terugkijk naar het ontwerp van het ouderenbeleidsplan, merk ik op geen enkel punt dat er ook maar enige rekening is gehouden met enige diversiteit. Wat zou u zeggen, mochten we een beleidsplan hebben voor jongeren tussen de 0 en de 25 jaar dat slechts 1 of 2 accenten heeft en dat dezelfde doelstellingen heeft voor 25-jarigen als voor pasgeborenen?

Philippe Geubels zocht zondagavond een antwoord op de vraag: hoe is het om oud te worden en oud te zijn? We kregen diverse eerlijke getuigenissen van ouderen, die op een kwaliteitsvolle en actieve manier ouder willen worden en willen deelnemen aan het maatschappelijke leven. Willen we kiezen voor een warm Vlaanderen voor ouderen, dan moet het beleid ook investeren in ouderen, acties uitwerken, zodat ouderen kansen krijgen en op de manier dat ze zelf willen, kunnen participeren en elkaar ontmoeten.

Minister Beke, we zijn reeds 27 maanden onderweg. We zitten ongeveer halfweg deze legislatuur en er is eigenlijk nog geen officieel ouderenbeleidsplan gepresenteerd aan het Vlaams Parlement. Ziet u een ouderenbeleidsplan niet als een prioriteit? Plant u nog een evaluatie van het vorige beleidsplan?

Op het ontwerp van ouderenbeleidsplan dat vorig jaar circuleerde, worden heel wat fundamentele opmerkingen gegeven, onder andere door de Vlaamse Ouderenraad en door de Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Zult u die adviezen alsnog verwerken in het plan en komt u eindelijk met een ouderenbeleidsplan 2020-2025 bis? Indien ja, wat is de timing? Indien neen, waarom niet?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Goedemiddag, beste collega's. Ook van mijn kant een gelukkig en voorspoedig en hopelijk gezond 2022. Er zal veel werk op de plank zijn. Daar is geen twijfel over. Ook het ouderenbeleidsplan, mevrouw De Martelaer, zal daar deel van uitmaken.

Ik zal heel concreet antwoorden op uw vragen. Ik zie de opmaak van een transversaal ouderenbeleidsplan zeker als een prioriteit, mocht u daaraan twijfelen. Tevens moet ik vaststellen dat er de afgelopen twee jaar een aantal andere prioriteiten waren en dat er vaak keuzes moesten worden gemaakt in functie van het beheersen van de covidpandemie. Daar is onze aandacht ten volle naartoe gegaan. Ik ben ervan overtuigd dat u dat ook wel zult begrijpen en daar begrip voor zult tonen.

Van bij de start van deze legislatuur werd er gewerkt aan een vernieuwd ouderenbeleidsplan. Het doelstellingenkader werd in juni 2020 goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Op basis van dat doelstellingenkader is het plan verder opgebouwd. Als coördinerend minister heb ik de verschillende beleidsdomeinen herhaaldelijk geconsulteerd. Er werd naar hun beleidsinitiatieven gevraagd, teneinde tot een ambitieus ouderenbeleidsplan te komen. Het ouderenbeleidsplan is een plan dat ik samen met de ouderen wil ontwikkelen. Het participatieve traject daaromtrent is voor mij belangrijk in de totstandkoming van het plan.

In de zomer heb ik het advies gevraagd van de Vlaamse Ouderenraad en de Vlaamse Raad over het ontwerpplan. Dit najaar heb ik hun adviezen mogen ontvangen.

De evaluatie van het vorige beleidsplan – uw tweede vraag – is reeds voorbereid en zal samen met het nieuwe beleidsplan aan de Vlaamse Regering worden overgemaakt.

Wat u aangeeft in uw interpellatie, is ook aangehaald door de adviesorganen, maar ze brachten tevens nog een aantal andere elementen aan, die ik toch graag even wil vernoemen.

De Vlaamse Ouderenraad drukt zijn waardering uit voor de verschillende overlegmomenten die in het traject rond de totstandkoming van dit beleidsplan zijn georganiseerd. In de aanloop naar zowel de formulering van de doelstellingen als de formulering van de acties kon de Vlaamse Ouderenraad vooraf zijn insteken en aanbevelingen meegeven. Hierdoor liggen de vijf overkoepelende speerpunten in het ontwerp van het ouderenbeleidsplan sterk in lijn met de prioriteiten die de Vlaamse Ouderenraad op basis van zijn memorandum in de aanloop naar deze regeerperiode naar voren heeft geschoven.

Men ziet een duidelijke evolutie richting een meer doelgerichte focus. Van de talrijke thema's en exhaustieve lijsten van actiepunten in het verleden, zijn we vandaag geëvolueerd naar een overzichtelijke set van prioriteiten en speerpunten. Door de koppeling met afgebakende acties, waarbij de vooropgestelde timing, verantwoordelijkheid en budgettair engagement ook expliciet vermeld worden, vormt dit bovendien kansen voor een sterkere opvolging.

Ook de Vlaamse Raad geeft aan dat het ontwerp van het Vlaamse ouderenbeleidsplan verschillende belangrijke bouwstenen vastneemt, waaronder de focus op zorgzame buurten en preventie in de thuissituatie, acties gericht op personeelsprofielen, inspraak en dagprijsreglementering in de residentiële ouderenzorg.

Wel stellen de adviesorganen vast dat bepaalde thema's onderbelicht zijn gebleven. Ik noem er enkele: gemeenschappelijk wonen, ontschotting en aandacht voor integrale zorg en ondersteuning, geestelijke gezondheidszorg bij ouderen, een

bredere en geïntegreerde visie op preventie en transparantie in de kwaliteit van zorg.

Voor al deze suggesties ben ik zowel met de eigen sectoren als met andere beleidsdomeinen in overleg over hoe acties mogelijk herschreven kunnen worden in functie van de opmerkingen van de Vlaamse Ouderenraad en de Vlaamse Raad WVG en of er extra acties toegevoegd kunnen worden. Het plan wordt hierdoor grondig aangepast. Tevens was reeds een actualisering van het ontwerp van ouderenbeleidsplan nodig aangezien er de afgelopen periode wel verder gewerkt werd aan de geformuleerde acties.

Ik wil het aangepaste plan begin dit jaar ter goedkeuring voorleggen aan de Vlaamse Regering. Aan het begin van een nieuw jaar maakt men veel goede voornemens, en dit is er daar een van, voorzitter en mevrouw De Martelaer.

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Dank u wel, minister. Ik heb daarjuist gezegd: we zijn halfweg deze legislatuur en er is nog altijd geen plan. U zegt dat u begin dit jaar een plan zult voorleggen. U hebt ondertussen al vele maanden tijd verloren om een actief ouderenbeleid te voeren. We hebben in de coronacommissie, tijdens het eerste jaar van de coronacrisis, anderhalf jaar geleden, gemerkt dat een ouderenbeleid heel belangrijk is en dat ouderen op dit moment zeker geraakt worden door de coronacrisis. Vandaag hebt u eigenlijk nog altijd niets concreets. U zegt dingen te zullen doen. Ik vind dat zo ontzettend spijtig. U hebt een coördinatiefunctie ten aanzien van de andere beleidsdomeinen. Als ik het ontwerp van plan bekijk, zie ik dat alle ministers hierbij betrokken worden: de minister van Sport, de minister van Cultuur, de minister van Media, de minister van Buitenlandse Zaken ... Ik kan eigenlijk alle ministers opnoemen. In feite moeten zij, samen met u, een programma ontwikkelen. Ze hebben op dit moment daarvoor in het actieplan geen enkel budget gekregen. Ik heb, bij de voorbereiding van de begrotingsbesprekingen, bekeken in welke mate deze items uit het plan dat u zult presenteren, voorkomen bij de andere beleidsdomeinen. Ik heb daar zelden iets van teruggevonden bij de andere ministers. Ik heb daarvoor ook geen budgetten ingeschreven zien staan.

Ik vraag mij eigenlijk af of er concrete overlegmomenten zijn tussen de verschillende administraties en kabinetten om over de verschillende domeinen heen te komen tot een transversaal ouderenbeleidsplan. Ik keer terug naar het artikel van De Standaard waarnaar ik daarjuist verwees, met als titel 'Hoe kunnen we waardig ouder worden in Vlaanderen?' Als u geen tijd hebt om het te lezen, kunt u gewoon ook de podcast beluisteren. Het gaat over de kwaliteit van leven voor ouderen, over zinvolle activiteiten, over sociale netwerken, over de kwaliteit van de leefomgeving, over gepaste woningen, voorzieningen in de buurt en winkels, over formele en informele zorg, over mobiliteit, over kwetsbaarheid. Er zijn heel veel beleidsdomeinen die het geluk van ouderen kunnen ondersteunen. Als u zegt dat u dat verder zult uitwerken, dan moet u dat eigenlijk samen met andere ministers doen. Minister, gelooft u er zelf nog in dat u op deze manier in deze legislatuur een goed transversaal ouderenbeleid zult kunnen uitwerken?

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Ik sluit mij graag aan bij de interpellatie van collega De Martelaer.

Tijdens de begrotingsbespreking in december heb ik naar verschillende acties gevraagd inzake ouderenbeleid. Minister, u hebt toen aangegeven dat de adviezen werden verwerkt en dat er een actualisering komt van de acties die in het vroegere

plan stonden. Ik vond het wel vreemd dat ik de collega van Groen toen niet heb gehoord.

Minister, wij dringen er op aan dat de deadline om in 2022 met het plan te kunnen starten alleszins wordt gehaald.

Minister, u vertelde aan Het Nieuwsblad dat er een nieuwe versie komt van het ouderenbeleidsplan. Daarbij zou rekening worden gehouden met de adviezen die hier en daar erg negatief waren, terwijl andere punten wel positief waren, bijvoorbeeld over het feit dat er input is gevraagd. U zei dat het nieuwe plan rekening zou houden met al die bekommernissen. Wij vinden het heel belangrijk dat u daarin ook het perspectief van de niet-zorgbehoevende oudere betreft. 'De' oudere bestaat natuurlijk niet. De overheid heeft snel de neiging om te focussen op iedereen die zorg en ondersteuning nodig heeft en die ouder is, maar dat is natuurlijk maar een deel van de ouderenpopulatie. Dat is belangrijk voor de beeldvorming.

Minister, komt er een evaluatie van het vroegere plan? Dat lijkt mij een goede suggestie die is gedaan door iedereen die een advies heeft geleverd. Zult u meetbare doelstellingen vastkoppelen aan wat u nu zult voorstellen? Wanneer mogen wij het nieuwe plan verwachten?

De voorzitter: Mevrouw Wouters heeft het woord.

Suzy Wouters (Vlaams Belang): Ik dank collega De Martelaer voor deze interpellatie.

Naar aanleiding van de 22 beleidsvoorstellen waarmee de Vlaamse Ouderenraad onlangs naar buiten kwam, diende ik op 6 december 2021 reeds een vraag om uitleg in. Die was jammer genoeg niet ontvankelijk. Mijn vraag ging over het psychisch welzijn van de ouderen. Dat is toch ook een zeer belangrijk thema binnen het ouderenbeleidsplan. De 22 voorstellen van de Vlaamse Ouderenraad zetten de huidige uitdagingen rond het psychisch welzijn van ouderen op de kaart.

We weten allemaal dat de coronacrisis ervoor zorgde dat niet enkel jongeren maar ook ouderen worstelen met hun mentaal welzijn. Bijna 1 op de 3 75-plussers wordt geconfronteerd met psychische problemen. De Ouderenraad kwam dan ook naar buiten met 22 beleidsvoorstellen die de geestelijke gezondheidszorg voor ouderen moet verbeteren. Volgens hen is er nood aan een structureel beleid hieromtrent. Een aantal factoren kunnen de oorzaak zijn van psychische problemen bij ouderen. Zo kunnen verlieservaringen en ingrijpende levensgebeurtenissen een grote rol spelen en kunnen op oudere leeftijd psychische aandoeningen worden ontwikkeld.

De aanbevelingen van de Ouderenraad bevatten vijf grote lijnen: inzetten op zichtbaarheid, bewustzijn en bronnen van veerkracht; een grotere alertheid creëren voor signalen van psychisch onwelzijn bij ouderen; laagdrempelig en toegankelijk maken van psychologische hulpverlening voor ouderen; uitbouwen van gespecialiseerde psychologische hulp op maat van ouderen met een psychiatrische aandoening; versterken van de aandacht voor psychisch welzijn binnen de residentiële ouderenzorg.

En over deze belangrijke problematiek heb ik de volgende vragen voor u, minister: acht u de huidige beleidsinitiatieven voldoende om tegemoet te komen aan die noden? Wat zijn de huidige knelpunten in de aanpak van psychische problemen van ouderen? Op welke manier zal het nieuwe eenzaamheidsplan een rol spelen in de aanpak van die problematiek? Welke plaats zal het psychische welzijn van ouderen innemen in het nieuwe ouderenbeleidsplan?

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Ook van mij de beste wensen voor de collega's die ik nog niet heb gezien en zeker ook voor de minister.

Collega Parys, als u ervoor pleit om niet alleen voor zorgbehoevende ouderen aandacht te hebben in dit plan, dan ben ik het daar helemaal mee eens. Ik ga ervan uit dat u met de minister-president, die ook minister van Cultuur is, bespreekt dat de besparingen op de socioculturele organisaties worden teruggedraaid, want dat is belangrijk voor ouderen die nog fit zijn en een goede dagbesteding willen hebben. Als dat uw bedoeling is, dan wil ik u daar volledig in steunen en ik dank u daarvoor.

Minister, wat het ouderenbeleidsplan betreft, heb ik het advies van de Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (Vlaamse Raad WVG) gelezen en dat was toch wel pittig. Ik ben heel benieuwd naar de bijstellingen die u zult doen en wanneer dat nieuwe plan klaar zijn. Het is al te laat. Dat had eigenlijk in 2021 van start moeten gaan en het is al 2022. Het is het zoveelste plan, na onder andere het dementieplan, dat te laat komt. Ik hoop vooral dat het niet het zoveelste plan wordt waarin heel mooie woorden staan, maar waar geen acties tegenover staan en waarvoor er geen bijkomende middelen worden vrijgemaakt. Het mag niet het zoveelste plan worden waarvan wordt gezegd dat er een plan is en dat we vervolgens in de kast stoppen en kijken wat we al kunnen doen met de huidige middelen. Daar heeft niemand iets aan. Het plan is mooi afgevinkt in het regeerakkoord, maar daar hebben de doelgroepen en ook de adviesraden niets aan. De personeelsuren kunnen veel zinvoller worden besteed. Ik hoop dat er dus effectief middelen tegenover staan en dat het een goed plan wordt waarin er rekening wordt gehouden met de stevige kritieken van onder andere de ouderenraad op dit plan. Dat zal moeten blijken en we zullen dat de komende weken ongetwijfeld kunnen zien.

Verder heb ik nog een bijkomende vraag: in zijn advies gaf de Vlaamse Raad WVG aan dat er geen aandacht is voor het woonaspect voor ouderen. We vinden dat een gemiste kans. Het is belangrijk dat ouderen zich thuis voelen. De manier waarop we wonen, ons verplaatsen en leven moet ook voor ouderen toegankelijk zijn. Dat is echt belangrijk. Dat hoeft ook niet zoveel te kosten als je dat goed aanpakt, maar de politieke wil lijkt op dat vlak te ontbreken. Zult u ook tegemoetgekomen aan dat aspect van het advies en zult u daaraan meer aandacht besteden in het uiteindelijke plan?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Zoals ik heb gezegd, is het de bedoeling om begin dit jaar – ik hoop in februari – een aangepast plan te kunnen voorstellen. De herwerkingen zijn bijna afgerond. Dit plan staat natuurlijk niet alleen. We hebben ondertussen een dementieplan, een eenzaamheidsplan en nog een aantal andere plannen goedgekeurd. Die geven mee vorm aan het ouderenbeleid. De eerste twee die ik heb vermeld, zijn niet exclusief voor ouderen. Je hebt ook mensen met jongdementie en ook mensen die niet tot de ouderengroep behoren, kunnen eenzaam zijn en vallen onder het eenzaamheidsplan. Die plannen zijn breder, maar in de venndiagrammen zitten er gemeenschappelijke delen die van nut zullen zijn.

Er is het afgelopen jaar sterk gewerkt aan het ouderenbeleid. Dat maakt dat de actualisering van het ontwerpplan nodig is. We hebben daarover ook adviezen voorgelegd aan de administraties. Er is ook overleg geweest. We merken dat die adviezen ook ter harte zijn genomen. Dat leidt tot bijkomende acties en de bijstelling van een aantal focuspunten.

Het ouderenbeleidsplan is altijd al een budgetneutraal plan geweest, maar wij trachten wel de budgetten in de diverse beleidsdomeinen voor dit plan goed in kaart te brengen, zodat duidelijk is welke middelen waarvoor worden ingezet.

Collega Parys, de bedoeling is inderdaad een brede focus te hebben, niet alleen op kwetsbare ouderen, maar ook op actieve ouderen. Die zullen dus aan bod komen met betrekking tot beleidsparticipatie, maar ook inzake digitalisering, cultuur, sport enzovoort.

Mevrouw De Martelaer, ik heb dat artikel in De Standaard ook gelezen. Ik heb daar ook in gelezen dat de nieuwe focus die we in ons beleid leggen – en waarvoor we niet op dit plan hebben gewacht, want er zijn al een aantal sporen opgezet –, door onder anderen professor Dominique Verté als zeer positief wordt bekeken. Ik denk bijvoorbeeld aan de zorgzame buurten en de buurtgerichte zorg, die door professor Verté als een ware kentering worden omschreven.

Ik wil ook nog even terugkomen op die andere plannen, zoals het eenzaamheidsplan, en ook op de noden inzake psychische ondersteuning voor ouderen. Dat is ons onder andere door de Vlaamse Ouderenraad bezorgd. We zijn ook aan de slag gegaan met deze adviezen. We verwijzen in het ouderenbeleidsplan dat we aan het opmaken zijn, ook specifiek naar andere plannen waarin hieromtrent heel specifieke acties zijn opgenomen.

Tot slot, er is ook overleg met Wonen en Omgeving. Er zijn ook daar acties gevraagd.

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Minister, collega's, Filip Rogiers opende zijn artikel in De Standaard met de volgende zin: "Het is met de vergrijzing als met het klimaat. We zagen het van ver aankomen, we hebben niets voorbereid." Het is vandaag nog niet te laat om te handelen, maar er is veel werk aan de winkel. U zegt dat u in februari met een plan zult komen. Ik wil u goed geloven, maar ik wil u ook nog een bijkomende suggestie doen om echt werk te maken van een ouderenbeleid. Zouden we niet moeten denken aan een bijzondere parlementaire commissie, die zowel deskundigen als belanghebbenden bij haar werk betreft? Die parlementaire commissie moet het ouderenbeleid en de beleidsparticipatie van ouderen in de breedte kunnen bevragen en evalueren, in het belang van de grote groep oudere, kwetsbare mensen in onze samenleving, die steeds groter wordt. Per beleidsdomein zou die een lijst kunnen maken van de concrete initiatieven die bijdragen tot een inclusief Vlaams ouderenbeleid en de beleidsparticipatie van ouderen. Via een periodieke rapportering aan het parlement zou men op die manier de vorderingen en de verbeteringen voor de helft van deze legislatuur gaandeweg nog verder kunnen onderzoeken en stimuleren.

Ik zal naar aanleiding van deze interpellatie een motie indienen.

De voorzitter: De interpellatie is afgehandeld.

INTERPELLATIE van Stefaan Sintobin aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het pleidooi van de minister voor een verplichte vaccinatie tegen het coronavirus
– 18 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Koen Daniëls

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Voorzitter, ik zal proberen mijn interpellatie zoals ik ze neerschreef, toch wat in te korten en te beperken. Ik zal proberen de belangrijkste zaken samen te vatten.

In dit parlement wordt er nogal vaak gesproken over voortschrijdend inzicht. Minister, ik wil aan de hand van enkele citaten van u aantonen wat sommigen daaronder verstaan. Het gaat over het begin van de vaccinatiestrategie.

Ik citeer de minister: "De vaccinatie is vrijwillig. Niemand wordt hiertoe verplicht." Hij zei ook: "Ik ben er persoonlijk geen groot voorstander van om dat verplicht op te leggen. Ik denk dat dat bij ons in Vlaanderen ook niet echt een issue is. Als je zit met 91 procent en meer van de volwassen bevolking die gevaccineerd is, lijkt me dat eigenlijk ook geen issue te zijn waar wij ons mee moeten bezighouden." Dan volgt dit citaat, en dan zitten we al iets verder: "Ik wil het debat zeker en vast aangaan." En dan uiteindelijk zegt u, en dat hebt u al een paar keer laten blijken, minister: "Ik pleit voor een algemene vaccinatieplicht." Van voortschrijdend inzicht gesproken, collega's.

Uw argument, minister, is vooral dat de coronapandemie zorgt voor extra druk op ons zorgsysteem en dat, zoals men durft te beweren, onze gezondheidszorg op instorten staat. Maar klopt dat eigenlijk wel? Ik ga de pandemie zeker niet minimaliseren, maar er wordt de afgelopen maanden eigenlijk niet anders dan aan paniekzaaijarij gedaan. Ik wil de iets oudere collega's onder ons eraan herinneren dat er in 2003 en 2013 ook epidemieën waren. We kunnen ze niet vergelijken qua ernst, maar toch: in 2003 was het SARS, in 2013 een grote griep epidemie. Weet u wat toen de krantenkoppen waren, in 2003 en in 2013? 'Onze gezondheidszorg staat op instorten. De ziekenhuizen kunnen het niet meer aan.' Net dezelfde berichtgeving als we vandaag iedere dag opnieuw te horen krijgen.

Voor alle duidelijkheid, ik heb het hier al een paar keer gezegd in deze commissie en ik wil het ook vandaag herhalen: ik ben gevaccineerd, ik heb een boosterprik gehad, ik heb zelfs een griep prik gehad. Ik ben dus verre van een antivaxer. Mij kunt u daar dus niet van beschuldigen als ik een interpellatie heb ingediend over verplichte vaccinatie. Maar waar ik absoluut niet tegen kan – en dat is niet alleen het geval bij minister Beke, maar bij heel wat ministers, zeker ook op het federale niveau, en ik denk daarbij in de eerste plaats aan Alexander De Croo, die doet uitschijnen dat de niet-gevaccineerden de bron zijn van alle kwaad.

Ik wil toch proberen een aantal argumenten op te sommen die tegen een verplichte vaccinatie pleiten, of die op zijn minst een aanzet kunnen zijn voor een genuanceerd debat. Want daar ontbreekt het nu eigenlijk aan, een genuanceerd debat. We moeten alles volgen. We moeten met alles akkoord gaan wat het Overlegcomité ons vertelt en wat de media ons vertellen. En zodra iemand een tegenovergestelde mening vertolkt, wordt die weggezet als een volslagen gek. Denk maar aan Lieven Annemans de voorbije dagen.

Het is zo, minister, dat een verplichte vaccinatie absoluut geen garantie biedt tegen een pandemie. Het is waarschijnlijk zo – en dat ontkent u, en ik ga ook niet ontkennen dat er de afgelopen tijd inspanningen gedaan zijn – dat de onderfinanciering van de ziekenhuizen en van de zorg in het algemeen de afgelopen twintig jaar gezorgd heeft voor de druk die er nu is op onze gezondheidszorg. Herinnert u zich nog de Witte Woede, collega's?

Nog een argument: het is een wetenschappelijk aangetoond feit dat de komst van virusremmers is aangekondigd, die de druk op de zorg moeten verminderen. Is het wel zo, minister, dat een algemene vaccinatieplicht zal leiden tot het verhogen van de vaccinatiegraad? Trouwens, niet alle gevaccineerden zijn voorstander van een verplichte vaccinatie. Ik ben daar een voorbeeld van. Jullie doen uitschijnen alsof dat zo is. Het is inderdaad zo dat het gros van de Vlamingen zich enorm heeft ingespannen om zich te laten vaccineren, maar dat betekent niet automatisch dat zij voor een verplichte vaccinatie zijn, wel integendeel. Meer en meer mensen zien dit als een vrijheidsberovende verplichting.

Wanneer er beslist wordt over te gaan tot een verplichte vaccinatie, zullen de antivaxers zich volgens mij gesterkt voelen om zich niet te laten vaccineren en zal de polarisatie, de tweedeling in onze maatschappij, alleen maar vergroot worden. Welke maatschappij wordt het nu? Een 1G-maatschappij, een 2G-maatschappij, een maatschappij van gevaccineerden en niet-gevaccineerden? Hoeveel tweedelingen zullen we nog krijgen?

Een belangrijke vraag is natuurlijk die naar de praktische uitwerking van die vaccinatieplicht. Ik heb het al gezegd: het gaat in mijn ogen om vrijheidsbeperkende maatregelen. Hoe zult u dat invoeren? Zult u boetes opleggen? Zult u zelf straffen invoeren? Hoe zult u dat juridisch afdwingbaar maken? Over hoeveel prikken gaat het, minister? Gaat het over een, twee, drie, vier, vijf of nog meer prikken? Geldt de verplichting alleen voor volwassenen of ook voor kinderen?

Ik wil hier naar aanleiding van deze interpellatie nog opmerken dat het draagvlak in de maatschappij voor de coronamaatregelen steeds kleiner wordt doordat er in de coronamaatregelen die het Overlegcomité neemt geen enkele logica meer zit. Ik heb soms de indruk dat jullie daar met een soort vogelpik – en darts is nu heel populair op tv – maatregelen nemen. Denk maar aan de maatregel om de cultuurhuizen te sluiten, die jullie onder druk van de Raad van State hebben moeten intrekken.

Welk beeld kregen we het afgelopen weekend? Overvolle winkelstraten met mensen op elkaar gepakt in alle centrumsteden. Het Belgisch kampioenschap (BK) veldrijden aan de kust, met de meest gezonde lucht die er bestaat, was echter een wedstrijd zonder publiek. Van niet-logica gesproken!

Dan is er nog het Raadgevend Comité voor Bio-ethiek, minister, dat zegt dat een verplichte vaccinatie ethisch en sociaal niet evident is en gekoppeld moet worden aan een reeks voorwaarden, zoals de groepsimmunititeit. Ik heb in deze commissie al een paar keer gevraagd, en ik herinner u er nogmaals aan, minister, wat er gebeurd is met het begrip groepsimmunititeit. In het begin van de pandemie zei u altijd: wanneer we een vaccinatiegraad van 70 procent halen, zal er groepsimmunititeit zijn. U zegt nu dat er andere varianten gekomen zijn. Mijn eigenlijke vraag daarover is: bestaat er nog zoiets als groepsimmunititeit?

Wetenschappers stellen zich ook meer en meer vragen over de efficiëntie van de vaccins. Vaccins beschermen niet op de manier die werd aangekondigd.

Het Comité voor Bio-ethiek heeft het ook over een compensatieregeling vanuit de overheid wanneer er iets zou mislopen bij een verplichte vaccinatie. Het comité heeft het nog over andere voorwaarden, die ik niet allemaal zal opsommen. U hebt ze wellicht gelezen in de schriftelijke versie van mijn interpellatie. De compensatieregeling vind ik toch wel een van de belangrijkste elementen.

Ik vat samen, voorzitter: de argumenten en morele tegenwerpingen tegen een vaccinatiedwang zijn talrijk. De vraag stelt zich ten slotte in welke mate uw pleidooi, minister – dat uiteraard niet beschouwd kan worden als een persoonlijk pleidooi maar niet los gezien kan worden van uw bevoegdheden als minister bevoegd voor de volksgezondheid – gekoppeld wordt aan concrete beleidsmaatregelen. Minister, u zult straks ongetwijfeld zeggen dat de vaccinatieplicht een federale verantwoordelijkheid is. Ik denk evenwel dat dit onderwerp hier ook zeker zijn plaats heeft.

Mijn vragen zijn dan ook de volgende, voorzitter.

Minister, hoe verklaart u uw koerswending inzake de verplichte vaccinatie, aangezien u in het verleden steeds hebt benadrukt dat vaccinatie vrijwillig is? Is de vaccinatieplicht het standpunt van de Vlaamse Regering, het standpunt van het

Overlegcomité of betreft het een pleidooi van alleen u? Wanneer en hoe zal over deze kwestie van de verplichte vaccinatie binnen de Vlaamse Regering worden overlegd, beslist en gecommuniceerd?

Waarom acht u een ingrijpende maatregel als de vaccinatiedwang noodzakelijk en evenredig aan het nagestreefde doel, namelijk het vermijden van een te hoge druk op ons zorgsysteem en het beheersen van de epidemie?

Werden alle mogelijke alternatieven voor een verplichte vaccinatie al voldoende uitgetest of onderzocht? Is het wel zo dat de vaccins momenteel onvoldoende beschermen tegen de nieuwe varianten? Is een vaccinatieplicht nog noodzakelijk in het licht van de nieuwe medicatie tegen covid die binnenkort op de markt komt en allicht ernstige ziekteverschijnselen zal kunnen tegengaan of behandelen?

Wat is uw standpunt betreffende de doelgroep die onderworpen dient te worden aan de vaccinatiedwang? Moet die vaccinatieplicht dan gelden voor de hele bevolking of enkel voor doelgroepen bij wie de kans op ernstige verwikkelingen na een besmetting realistisch is? Hoe kan de druk op de zorg ingeroepen worden als argument voor de vaccinatieplicht van jonge, gezonde mensen wanneer de kans op hospitalisatie na besmetting voor deze groep uiterst laag is?

Zal de verplichte vaccinatie ook voor kinderen gelden? Wilt u ook mensen die hersteld zijn van covid, verplicht laten vaccineren? Zal de boosterprik ook deel uitmaken van de verplichte vaccinatie? Voor welke sancties op het niet-respecteren van de vaccinatieplicht pleit u, en in hoeverre meent u dat deze sancties proportioneel zijn om het beoogde doel te bereiken?

Volgens het advies van het Comité voor Bio-ethiek moet er een compensatieregeling worden uitgewerkt door de overheden. Wat is uw standpunt daarover? Wat wilt u daartoe bijdragen?

Welke initiatieven zult u of zal de Vlaamse Regering nemen in verband met de eventuele door mijn fractie dus duidelijk allerm minst gewenste realisatie van de vaccinatieplicht?

Minister, met deze vele vragen wil ik nogmaals duidelijk maken dat mijn fractie voor vaccinatie is maar absoluut tegen vaccinatieplicht. Een vaccinatieverplichting is een vrijheidsberovende maatregel. Ik denk dat we er daar het afgelopen jaar al genoeg van hebben gehad.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Dank u, collega, voor de vraag en ook voor een stuk van het antwoord dat u meteen al hebt gegeven.

Het vaccinatiebeleid kan gebaseerd zijn op een gradatie van verplichting. Vandaag zetten we maximaal in op vrijwillige vaccinatie, met stimulerende maatregelen in naam van de volksgezondheid. Dat wil zeggen: het vaccin is gratis; er is een sterke vaccinatiecampagne en een zeer laagdrempelige toegankelijkheid tot het vaccin; de vaccinatie kan gezien worden als een voorwaarde voor toegang tot bepaalde plaatsen of soorten van activiteiten, enzovoort. Mijn uitgangspunt is dat we steeds moeten blijven streven naar een zo hoog mogelijke vaccinatiegraad, bij voorkeur op basis van vrijwilligheid.

Ik wil de vele mensen bedanken die hebben geholpen om in Vlaanderen een zeer hoge vaccinatiegraad te bereiken. Toch moeten we het debat blijven aangaan hoe we de vaccinatiegraad kunnen blijven verhogen. Mogelijk betekent dat inderdaad dat een volgende stap een verplichting of een gradatie van verplichting moet zijn. Het debat over de verplichte vaccinatie werd gestart met het formuleren van een

verplichte vaccinatie voor zorgpersoneel door het Overlegcomité. Doorheen het debat betreffende de verplichte vaccinatie voor de zorgberoepen blijkt echter dat bescherming van de kwetsbaren en van het zorgsysteem mede door ons allen dient te gebeuren aangezien de meeste mensen frequent in contact komen met kwetsbaren en een algemene solidariteit in de strijd tegen het virus nodig is.

Tevens merken we dat dit thema erg leeft onder de bevolking en dat een maatschappelijk debat zich opdringt.

Vaccinatie betekent jezelf beschermen maar ook anderen beschermen en bijdragen tot een zo normaal mogelijk functionerende maatschappij in deze pandemie. Het is ook de opdracht van de overheid om de solidariteit tussen mensen te stimuleren. Kunnen we het echt maken om kankerpatiënten niet de zorg te geven die ze verdienen omdat een kleine minderheid bewust beslist heeft om zich niet te vaccineren? Chris Van den Abeele is een voorbeeld dat de media gehaald heeft, maar zo zijn er velen.

Ik heb vele intrigerende persoonlijke getuigenissen gehoord, en die waren letterlijk om bij te wenen. Daarom is mijn persoonlijk standpunt daarover geëvolueerd en neigt het naar een verplichting.

Het Overlegcomité heeft dan ook op 23 december aan het coronacommissariaat gevraagd om op de volgende vergadering van het Overlegcomité midden januari een volledig dossier voor te stellen over de maximalisatie van de vaccinatiegraad, bijvoorbeeld via CST-2G en/of via een vaccinatieverplichting. Verplichte vaccinatie binnen de brede bevolking is een federale bevoegdheid, zoals u zelf hebt aangegeven, maar niets belet ons om daarover te spreken. Dat doen we hier vandaag en dat hebben we de voorbije maanden al herhaaldelijk in de plenaire vergaderingen en in deze commissie gedaan. Het Overlegcomité heeft uitdrukkelijk gevraagd aan het federale parlement om daar op korte termijn een parlementair debat over te voeren.

Zoals toegelicht ben ik voorstander om het debat te voeren op basis van wetenschappelijke inzichten. Er is natuurlijk ook voortschrijdend inzicht. De continue evolutie zowel van het virus als van de mogelijke vaccins of van behandel-mogelijkheden maken daar deel van uit. Ik heb er vertrouwen in dat die overwegingen aan bod komen in de onderzoeken die het coronacommissariaat voorbereidt voor het Overlegcomité en in de parlementaire discussie.

Ik werk continu aan het versterken van het zorgsysteem en aan de instroom van zorgmedewerkers. U spreekt over de witte woede, maar onder mijn ministerschap is er geen witte woede geweest. Er is wel een stevig sociaal akkoord gesloten, dat de sociale partners als historisch hebben omschreven. Toch moeten we vaststellen dat het coronavirus op dit moment een hele samenleving onder druk zet en dat quarantaine- en isolatiemaatregelen ook de zorgsector sterk onder druk zetten.

Het blijft dus van essentieel belang te streven naar een maximale vaccinatie om de viruscirculatie in te perken en zo de intensieve zorg, en bij uitbreiding de gehele zorg, te ontlasten.

Verder wijs ik erop dat de beslissingen over de modaliteiten en het toepassingsgebied van een algemene verplichte vaccinatie een federale bevoegdheid zijn en dienen te worden voorafgegaan door wetenschappelijke en ethische adviezen gekoppeld aan een grondig debat.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Minister, ook ik pleit ervoor om een zo hoog mogelijke vaccinatiegraad te hebben in Vlaanderen, maar we hebben al een van

de hoogste vaccinatiegraden in Europa en ook wereldwijd. Ja, als het kan, moeten mensen zich laten vaccineren. Maar ik vind dat de – uiteraard spijtige – voorvallen die worden aangehaald van mensen die niet de nodige zorg krijgen, sterk uitvergroot worden. Er wordt vooral op de emoties van de mensen gespeeld en dan komt er nog weinig ratio aan te pas.

Bent u het met me eens, minister, dat de druk op de intensieve zorg de afgelopen dagen en weken sterk is verminderd en dat we vooral daar moeten kijken of er een probleem is en niet zozeer hoeveel besmettingen en zelfs hospitalisaties of quarantaines er bij komen?

U zult het wel met me eens zijn, minister, dat de nieuwe omikronvariant niet zo ernstig is als de varianten in het begin van de pandemie. Ik ben geen expert en geen wetenschapper, maar ik lees er wel zo veel mogelijk over. Sommige wetenschappers spreken zelfs over een gewone (neus)verkoudheid en we moeten alles in perspectief plaatsen. Ik stel u nogmaals de vraag: is het inderdaad zo dat de druk op de intensieve zorg iedere dag opnieuw vermindert? Er zijn minder sterfgevallen.

U zult het ook met me eens zijn en ik wil absoluut niet populistisch zijn, maar ik heb deze week nog verhalen gehoord van mensen met onderliggende aandoeningen die in het ziekenhuis terechtkomen en die daarbovenop met het coronavirus worden besmet en worden genoteerd als 'gestorven aan corona', hoe jammer dat ook is. Ook die onderliggende aandoeningen spelen natuurlijk een grote rol.

U verwijst naar het CST als een van de maatregelen tegen de pandemie, maar u bent ondertussen waarschijnlijk dan nog de enige die vindt dat het CST een goede en beschermende maatregel is. Iedereen, maar dan ook iedereen heeft ondertussen reeds vastgesteld dat deze CST-maatregel een vals gevoel van veiligheid geeft, en dat de besmettingen eigenlijk zijn toegenomen met het invoeren van de CST-maatregel. Ik ben het met u eens dat het debat grondig moet worden gevoerd. Het is inderdaad uiteindelijk een beslissing die federaal zal worden genomen, maar ik denk dat we als commissie Welzijn dat debat toch ook hier mogen voeren. Ik hoop dat u en de Vlaamse Regering in haar totaliteit toch ook wel een stem in het debat zullen hebben. Ik veronderstel dat, wanneer zo'n verplichting eventueel wordt ingevoerd, er dan toch wel samenwerkingsakkoorden zullen moeten worden gesloten. Dus, ja aan het debat, ja aan nieuwe wetenschappelijke inzichten, maar zeker ook ja aan álle wetenschappelijke inzichten. Dat ontbrak de afgelopen maanden: er werd maar één klok geluid, wij luisteren maar naar één klok. Nogmaals: wetenschappers, experts die er een andere mening op nahouden of die een afwijkende mening durven te vertolken, worden opzijgezet en neergesabeld door politici, media en tutti quanti.

Wat de witte woede betreft: dat is inderdaad niet onder uw beleid, maar ik heb willen aantonen, ook al in het begin van mijn interpellatie, dat de druk op de gezondheidszorg in mijn ogen niet aan de pandemie lag, maar wel aan de onderfinanciering gedurende meer dan twintig jaar. Misschien lag daar de oorzaak, en niet bij de pandemie. Minister, u vertolkt hier een bepaalde mening. U neigt naar iets. U spreekt zich eigenlijk nog niet uit. Het komt erop neer dat u voor een vaccinatieverplichting bent. Ik zou willen weten of u in dit geval namens de hele Vlaamse Regering spreekt. Het is natuurlijk gemakkelijk om te zeggen: 'Ik ben voor een verplichte vaccinatie, maar hoe we dat zullen realiseren, daar trek ik mij in feite weinig van aan.' Bent u voor geldboetes? Bent u voor celstraffen? Bijvoorbeeld in Groot-Brittannië geven bepaalde bedrijven niet-gevaccineerden die in quarantaine zitten, minder loon. Uw partij beweert altijd een sociale volkspartij te zijn. Straks spreekt er nog iemand die zegt sociaal te zijn. Bent u inderdaad een voorstander van het invoeren van dergelijke maatregelen om te komen tot deze

verplichte vaccinatie? Dat vraag ik me af, nog los van de juridische basis. Ik voorspel u dat, wanneer die verplichting zal worden ingevoerd, er tal van processen zullen worden gevoerd. Dan zult u sterk in uw schoenen moeten staan om te bewijzen dat dit inderdaad kan worden verplicht.

De voorzitter: De heer Rousseau heeft het woord.

Conner Rousseau (Vooruit): Minister, collega's, goeiemiddag en ook van mijnentwege beste wensen. Mijnheer Sintobin, ik dank ook u voor het stellen van deze vragen, want voor mij maakt dat weer heel veel duidelijk, ook bij de start van het nieuwe jaar. Als ik het Vlaams Belang hoor, dan ben ik ervan overtuigd dat, als het van hen afhangt, er geen enkel ziekenhuis nog rechtstond. Dat vind ik een beetje om mee te lachen. Ik heb eigenlijk geen argumenten tegen verplichte vaccinatie gehoord. Ik heb vooral veel platitudes gehoord. Ik heb echter één ding gehoord waarvan ik eigenlijk ook wel kwaad word, namelijk dat u doet alsof er in de ziekenhuizen wordt gesjoemeld met cijfers. U zegt geen populist te zijn, maar u doet alsof dat eigenlijk maar een griepje is. U zegt geen wetenschapper te zijn, maar u doet alsof er vooral door de politiek aan paniekzaaijarij wordt gedaan. Ik wil u uitnodigen om misschien toch eens een ziekenhuis te gaan bezoeken als u kunt, om eens in het echt met zorgpersoneel te praten, want eigenlijk lacht u die mensen nu uit. U zegt over al die mensen die aan minister Beke, maar ook aan ons melden dat ze kapotgewerkt zijn door de druk in die ziekenhuizen door corona, dat dat eigenlijk allemaal niet waar is, dat de problematiek niet zo erg is.

Waarom zijn wij van Vooruit voor een verplichte vaccinatie? Waarom? Omdat je op die manier naar collectieve vrijheid kunt gaan. Ja, dat is sociaal, en ik geloof in het collectief, en niet alleen in het individu. Mijnheer Sintobin, de enige doelstelling daarvan is eigenlijk het redden van die ziekenhuizen. Waarom?

Als de ziekenhuizen vol liggen, kun je je kleine niet naar school laten gaan met zijn fiets. Want als hij met zijn fiets valt en zijn arm breekt, kan hij niet verzorgd worden. Als de ziekenhuizen vol liggen, moet je geen voetbalmatch organiseren. Want als er een van de tribune 'stuikt' en hij breekt zijn nek, kan hij niet verzorgd worden.

Als u dus vraagt waarom gasten van mijn leeftijd – u zult met 'jonge, gezonde mensen' ook mij bedoelen, veronderstel ik – die eigenlijk van de laatste varianten zagezegd weinig te vrezen hebben om naar het ziekenhuis te moeten gaan, waarom wij ons zouden moeten laten vaccineren, dan is het net daarom. Omdat ik ook nog eens graag naar het voetbal zou gaan. Omdat ik ook graag nog eens met mijn fiets naar het shoppingcenter zou gaan. Omdat ik ook graag nog vrijheid zou hebben. En dan is het heel belangrijk dat iedereen gevaccineerd is, om ervoor te zorgen dat er zo weinig mogelijk mensen naar die ziekenhuizen moeten.

We hebben het graag over feiten en cijfers. De laatste cijfers van Sciensano tonen opnieuw heel duidelijk het verschil aan, dat vooral niet-gevaccineerde mensen de druk verhogen op onze ziekenhuizen. En wat omikron gaat doen? U kunt de minister veel verwijten, maar u kunt de minister niet verwijten dat hij geen glazen bol heeft en dat hij niet weet wat er de komende weken met omikron gebeurt. Ik ben wel blij dat de minister samen met onze federale minister erin geslaagd is om op zijn minst voorzichtig te zijn en in dezen beter te voorkomen dat de ziekenhuizen vol lopen, dan te genezen. Want u zegt: laat alles maar open, het zal wel lukken. Ik heb niet gehoord wat u wel dicht zou doen. U zegt dat het BK niet mag, maar wel op straat lopen, waar iedereen in volle winkelstraten loopt. Zegt u dan: sluit dan de winkelstraten ook? Moet ik het dan zo doen? Oké, dat hebben we dan ook genoteerd.

U hebt wel een punt dat er jarenlang een onderfinanciering van de zorg is geweest. Laat dat ook een van de redenen zijn waarom ik zelf in de politiek ben gestapt. En

ik heb goed nieuws voor u, want in het federale parlement gaan we, onder impuls van Vooruit, 4,9 miljard euro extra investeren in de zorg. Maar u moet het hier dan wel durven te zeggen als in uw eigen partijprogramma staat dat u 4 miljard euro wilt besparen op die zorg. Soms toch eens voor eigen deur vegen, dat moet kunnen.

Met andere woorden: ik vind dat de minister veel te verwijten valt, als ik soms teleurgesteld ben in besparingen op kinderzorg, op besparingen hier en daar, maar ik wil de minister wel een pluim geven voor zijn moedige standpunt over vaccinatie. Ik denk dat Vlaanderen het heel goed doet en dat de minister het goed doet als het gaat over vaccinatiebeleid. En ik wil dat echt zeggen, ook vanuit de oppositie.

En als meningen soms moeten worden bijgestuurd, heb ik liever dat meningen worden bijgestuurd omdat de context waarin we moeten ageren, de context waarin we willen dat de ziekenhuizen recht blijven, dat we scholen kunnen openen, dat we evenementen en de cultuursector, die subsidieslurpers waar u plots zo van wakker ligt, mijnheer Sintobin, kunnen ondersteunen en de jobs van die mensen kunnen redden, en dan steun ik en dan steunen wij vanuit de oppositie op Vlaams niveau de minister om dat debat – en dat is ook mijn vraag aan u, minister – over die verplichte vaccinatie ook in het Vlaams Parlement zo snel als mogelijk te starten, waarbij wij wel heel duidelijk voorstander zijn van een vaccinatiepaspoort. Een regel invoeren zonder gevolg, dat heeft geen nut.

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaike De Rudder (CD&V): Ik denk dat iedereen hier het ermee eens is dat we nog steeds in een ongeziene pandemie zitten, die niemand had zien aankomen. Ik denk ook dat iedereen gehoopt had om het nieuwe jaar op een andere manier te beginnen, maar jammer genoeg zitten we nog steeds in een zware pandemie, die we ook de komende weken en maanden nog door zullen moeten gaan.

Onze zorg staat opnieuw onder druk. Vaccinatiecentra, vrijwilligers en coördinatoren geven opnieuw elke dag het beste van zichzelf om die vaccins te zetten en om zoveel mogelijk mensen het derde en vierde vaccin te kunnen geven. En hopelijk kan dat ook in de toekomst verder met een hoog tempo gebeuren.

Elke dag komen er nieuwe inzichten. Een virus verandert. Er komen nieuwe varianten op ons af. Het voortschrijdend inzicht komt telkens. Niemand kan of kon dit allemaal voorspellen. Maar één ding is wel duidelijk, minister: de vaccinatiecampagne werpt haar vruchten af. Ik durf mij niet voor te stellen hoe we deze situatie of deze periode hadden moeten doorkomen als er geen vaccins waren. Dan denk ik dat we nu in een horrorscenario zaten dat niemand van ons had kunnen voorspellen of dat niemand van ons nu had willen doormaken.

Ik denk dat we alleen maar kunnen vaststellen dat de vaccins werken en dat we ervoor moeten zorgen dat iedereen zich kan laten vaccineren om de druk op onze ziekenhuizen naar beneden te kunnen laten komen. Het is al heel duidelijk aan bod gekomen dat wij als CD&V voorstander zijn van een verplichte vaccinatie, maar dat het debat ook moet worden gevoerd. En het debat moet op een goede manier gevoerd worden. Dat betekent ook: op basis van adviezen. Daarom, minister, hebt u van ons natuurlijk ook alle vertrouwen om dat debat verder te gaan voeren. Wij geloven dat daar een sterk debat over kan worden gevoerd. Maar wij geloven er ook in dat de vaccinaties echt alleen maar kunnen helpen als iedereen zich laat vaccineren. De vrijheid die iedereen terug wil, daar moeten we allemaal voor zorgen. Maar dat kan alleen maar met een voldoende hoge vaccinatiegraad en met een goede aanpak van deze strategie.

Vandaar, minister, krijgt u vanuit onze fractie alvast felicitaties voor de hele procedure die u gevolgd hebt en zeker en vast ook steun voor een verplichte

vaccinatie, na het debat dat goed gevoerd zal worden op basis van de adviezen die vandaag al op tafel liggen.

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Collega's, ook mijn beste wensen voor 2022. Ik ben het jaar waarschijnlijk wat naïef gestart met de gedachte dat we een open en sereen debat zouden hebben over de mogelijkheid van een vaccinatieplicht. Maar ik moet toch een aantal zaken vaststellen. Eerst en vooral wordt geschermd met wie het best de witte woede beantwoordt en de strategie daarvoor. Misschien staat dat hier wel los van dit onderwerp, hoewel het uiteraard wel samenhangt met de situatie in de gezondheidszorg. Maar laten we de debatten elk op zijn beurt voeren.

Ten tweede worden er weer absolute en grote woorden gebruikt, zoals 'collectieve vrijheid' en 'ik ben geen populist, maar ...' Het gaat dus in alle richtingen. Het is mijn grootste oproep, collega's, dat we de komende dagen en weken in dit debat wat meer sereniteit aan de dag kunnen leggen. We hebben het coronacommissariaat op federaal niveau gevraagd om een advies uit te brengen om de vaccinatiegraad te maximaliseren. Dat is een belangrijke strategie. Vaccinatie is een cruciaal antwoord in deze covidpandemie. Maar als je een advies vraagt waarin alle aspecten belicht worden – zowel de juridische, ethische als praktische vragen die nog gesteld kunnen worden – dan vind ik het zeer opmerkelijk dat heel wat collega's de noodzaak voelen om al een definitief standpunt in te nemen. Blijkbaar gaan we een open debat in het parlement voeren met vooraf vastgelegde standpunten, zonder extra ruimte voor verbeelding, inspiratie of het verwerven van politieke inzichten. Want verplichte vaccinatie is – los van het feit dat de Groenfractie een enorme voorstander is van vaccinatie en gelooft in de absolute meerwaarde daarvan en ook gelooft dat het een absolute voorwaarde is om uit deze crisis te raken – natuurlijk wel een ingrijpende maatregel. We kunnen hier zeggen dat het enkel een federale materie is, maar ik ben blij dat niemand dat eigenlijk doet. We zullen het debat ook hier moeten voeren, want het zal onze eerste lijn zijn en het zullen de lokale besturen zijn die in de praktijk het karwei moeten klaren. In die zin is het natuurlijk gemakkelijk om te zeggen dat we voor of tegen zijn, de praktische problemen moeten ook wel beantwoord worden.

De collega's die mij volgen, weten dat ik daar inhoudelijk zeer genuanceerd naar kijk. Principieel kunnen wij vaccinatie verplichten. We doen dat voor andere vaccins. Er is wat mij betreft geen enkele discussie over het feit dat het ethisch verantwoord kan zijn om dat te doen. Wat mij betreft en wat mijn fractie betreft zijn er ook nog wel heel wat vragen te stellen, zowel naar de impact op korte en lange termijn als naar de sociale gevolgen voor mensen die er niet voor kiezen. Hoever gaan we daarin? Wat is verantwoord en wat is niet verantwoord? In welke mate kun je mensen totaal uitsluiten van het publieke leven omdat ze een bepaalde keuze maken? Welke analogie trekken we met andere pandemieën? Welke analogie trekken we met ander gezondheidsgedrag, dat ook een impact heeft op de druk op de gezondheidszorg? Laten we die debatten eerlijk en sereen voeren. Dan vind ik – en dat is een persoonlijke mening – dat er hier geen enkel belang is bij het gebruik van absolute termen en absolute woorden om elkaar in het kamp te krijgen van de onverantwoorden of de verantwoordenden. Ik denk dat we meer sereniteit aan de dag moeten leggen. Ik denk dat veel Vlamingen ook verwachten dat wij nu de politiek op haar best tonen en niet de politiek op haar slechtst. Dat is dus mijn oproep, voorzitter. Minister, ik kijk uit naar het moment waarop u met het advies van het coronacommissariaat naar dit parlement komt en we samen dit gesprek kunnen voeren.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Allereerst ook mijn beste wensen en vooral een heel goede gezondheid! Ik denk dat het afgelopen jaar toch wel duidelijk gemaakt heeft dat dat het allerbelangrijkste is in het leven.

Ik ben eigenlijk ook een beetje gechoqueerd. Ik hoor velen hier inderdaad zeggen: 'Ik ben wel voor, maar ...' Die 'maar' komt daar altijd achter en ik hoor heel veel tegenspraak, heel veel tegenstellingen. Wat me eigenlijk nog het meest tegen de borst stuit, is het feit dat u zegt dat het zorgpersoneel het blijkbaar uitvindt dat er een druk is wegens een pandemie. Daarin treed ik de heer Rousseau volledig bij. Ik denk dat u het best zelf eens gaat kijken in een ziekenhuis hoe het er daar op dit moment aan toegaat. Ik wil u ook uitnodigen om eens naar een huisartsenpraktijk te gaan en te kijken hoe het daar momenteel draait of net niet draait. Pure chaos! U spreekt alleen over de dienst intensieve zorgen, waar nu minder mensen liggen. Maar de zorg bestaat natuurlijk niet alleen uit intensieve zorg. We krijgen dadelijk nog een vraag om uitleg over de uitgestelde zorg. De minister heeft er ook naar verwezen.

In mijn omgeving ken ik ook meerdere mensen die hun zorg meerdere malen hebben zien uitgesteld worden. Dat is schrijnend, heel schrijnend. Je moet zelf maar eens met een hartprobleem of een kanker zitten, dan wil je dat dat zo snel mogelijk wordt behandeld. Elke keer dat dat wordt uitgesteld, is dat een mentale klap. Dat choqueert mij enorm.

U haalt daar allerlei argumenten aan: 'U weet het niet, minister, en dit en dat.' Niemand heeft hier een glazen bol. Niemand weet hoe het zal evolueren. Dat hebben we de afgelopen twee jaar toch wel gezien. Het is heel belangrijk dat we zeggen: 'Hope for the best, prepare for the worst'. Dat is wat alle sectoren nu aan het doen zijn met hun noodplannen.

Ik ben er rotsvast van overtuigd dat vaccinatie het belangrijkste middel is in de strijd tegen dit virus. Dat staat volgens mij als een paal boven water. De cijfers liegen niet. We zien dat een klein percentage van een grote groep gevaccineerden op intensieve zorgen ligt, en een groot percentage van een kleine groep. Daarom lijkt het me heel logisch dat we iets moeten doen aan het feit dat de ongevaccineerden onze zorg overbelasten.

Enerzijds zal het debat in het federaal parlement worden gevoerd. Ik treed mijn collega bij: het debat moet ook hier worden gevoerd omdat er hier ook heel wat bevoegdheden zitten wat betreft het preventieve niveau. Er zijn al heel wat adviezen, bijvoorbeeld van het Raadgevend Comité voor Bio-ethiek, maar ook van het Mensenrechteninstituut, de Hoge Gezondheidsraad en de Federale Ombudsdienst Rechten van de patiënt. Er is ook de nota van Pedro Facon. We moeten die adviezen heel goed bekijken en dan de afweging maken om al dan niet tot een vaccinatieplicht te komen. De eerste twee zeggen alvast dat het ... (*onverstaanbaar*) ... is om een verplichting door te voeren en dat het ook in overeenstemming is met de mensenrechten.

Voor mij persoonlijk is het algemeen belang de essentie van het verhaal. De individuele vrijheid stopt daar waar je een ander zijn vrijheid schaadt. Dat is voor mij de essentie van heel deze discussie. Voor mij is het dus zeker een piste om in overweging te nemen.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Collega's, wij buigen ons vandaag over een heel belangrijke vraag. Ik vind het dan ook een beetje jammer dat het ontaardt in een boksmatch tussen aan de ene kant het Vlaams Belang en aan de andere kant de Vooruitfractie. Het gaat hier over iets wat ons allen aanbelangt.

Ik hoor heel veel collega's zeggen dat ze het eens zijn met een open parlementair debat, op voorwaarde dat het antwoord neen is. Dat hoor ik bij het Vlaams Belang. Bij Vooruit hoor ik dat ze voor een open debat in het parlement zijn als het antwoord ja is. Dat lijkt mij een contradictio in terminis. Dat betekent eigenlijk dat men een debat wil op voorwaarde dat men op het einde gelijk krijgt. Dit is nu net een materie waarin we ons dat niet kunnen veroorloven. Onze fractie wil heel graag zo'n open parlementair debat. We willen heel graag luisteren naar de plussen en de minnen van een algemene vaccinatieverplichting. We willen heel graag luisteren naar experts op virologisch niveau, uit andere medische domeinen, op sociologisch niveau. We moeten daarover iedereen horen en tot een goede conclusie proberen te komen.

Er zijn een aantal vragen die wat ons betreft vandaag onbeantwoord zijn. Dat moeten we durven zeggen. We zitten in een fase van de pandemie waarin we niet weten welk vaccinatieschema we zouden opleggen. Bij polio, waarnaar iedereen altijd verwijst, weten we heel goed dat vier prikken ervoor zorgen dat je levenslang beschermd bent. Vandaag duiken er rapporten op die zeggen dat je voor omikron na drie prikken en na tien weken op een lager niveau van bescherming begint terug te vallen.

Dus is de eerste vraag: wat zouden we verplichten en waarom? Is dat om covid uit de wereld te laten verdwijnen? Is het om de bedden op de intensieve zorg te vrijwaren? Of streven we een andere doelstelling na? Die vragen zijn vandaag absoluut onbeantwoord, naast een aantal andere vragen die ook bijvoorbeeld het Belgisch Raadgevend Comité voor Bio-ethiek heeft opgeworpen. Er is bijvoorbeeld nog geen schadeloosstelling door de farmabedrijven die zo'n vaccin aanbieden, zoals dat wel het geval is bij andere vaccins die we verplichten. Er is vandaag helemaal geen duidelijkheid of de vaccinatieplicht nu echt winst zou opleveren. Vandaag heeft meer dan 92 procent van de volwassen bevolking zich vrijwillig laten vaccineren, terwijl de verplichte vaccinatie voor bijvoorbeeld polio bij kinderen 94 tot 95 procent bedraagt. Het is niet duidelijk of we de laatste procenten zouden inlopen met een vaccinatieverplichting en of de winst dan wel zo groot is.

Ik geef dat allemaal aan om te zeggen dat we met een heel open geest in dit debat staan, maar dat we op voorhand niet zeggen waar we willen uitkomen. We willen echt luisteren naar de plussen en de minnen, die tegenover elkaar afwegen en dan een beslissing nemen. Het is vandaag te vroeg om dat te doen. Laten we er dan ook geen boksmatch van maken, maar een echt goed parlementair debat voeren waar we op het einde van de rit allemaal beter uit komen en waarin we een weloverwogen beslissing nemen.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Het is een belangrijk debat, dat met de nodige nuances moet worden gevoerd omdat ik heel goed begrijp dat het een gevoelig debat is. Ik ben niet te beroerd om te zeggen dat er wat mij betreft voortschrijdend inzicht is of, als je het wilt zeggen met een spreekwoord: 'beter ten halve gekeerd dan ten hele verdwaald'.

Ik ben begin december een jonge getrouwde vrouw met twee kinderen tegengekomen en ze had pas een kankerdiagnose gekregen en ook het antwoord dat het opstarten van de therapie pas eind januari mogelijk zou zijn. Die betrokkene heeft dus heel wat weken onzekerheid. De reden was dat er geen plaats was in de ziekenhuizen. Ik vind het toch wel opmerkelijk dat je nu doet alsof dat allemaal niet waar is. Dan vraag ik me in godsnaam af op welke planeet je leeft. We kunnen een discussie voeren over de vaccinatieplicht. Dat is mijn persoonlijk idee daarover, maar ik sta daarin niet alleen. Ik hoor wat Open Vld daarover zegt. Ik heb de mening van collega Demir in De Morgen gelezen, die zegt dat de

vaccinatieplicht er al lang had moeten zijn. Er zijn daarover op vele fronten groeiende inzichten, zoals onder andere ook bij mezelf.

Je kunt niet ontkennen dat er een ongelooflijke druk is in de ziekenhuizen en dat de niet-covidgevolgen voor patiënten groot zijn en dat de niet-dringende zorg moet worden uitgesteld. Ik heb de voorbije maanden bezoeken gebracht aan verschillende ziekenhuizen. Ik heb daarover getuigenissen afgelegd in deze commissie en in de plenaire vergadering. De zorg staat onder druk. Mensen zien dat hun zorg moet worden uitgesteld. De zorg staat ook onder druk, omdat er niet alleen bedden te kort zijn, maar ook mensen te kort om rond dat bed te staan en de nodige zorg toe te dienen. Als u nu vandaag zegt dat de ziekenhuisopnames dalen en dat we dat ook de komende weken zullen zien, dan kan ik dat niet met dezelfde zekerheid zeggen. We zien dat de ziekenhuisopnames stijgen en dat de opname op de intensieve zorg voorlopig nog daalt, alhoewel er ook daarin al een kleine knik is gekomen. Ik kijk met een bang hartje of die trend in de volgende weken zal aanhouden. Dat doet ook het volledige Overlegcomité.

Waarom denkt u dat het Overlegcomité in december beslissingen heeft genomen, dingen heeft verstrengd? Net omdat er een heel grote 'awareness' was, een heel grote bekommernis dat deze omikronvariant toch wel een en ander zou kunnen teweegbrengen. Kijk naar wat er in het Verenigd Koninkrijk gebeurt, waar men inzake de boostercampagne iets verder staat dan wij, zij het veel minder ver dan men had gedacht, want Boris Johnson ging ervoor zorgen dat alle Britten tegen het eind van 2021 een boosterprik zouden krijgen. Hij ging daar zelfs het leger voor inzetten. Dat is hem niet gelukt, maar ook op andere fronten zijn dingen niet gelukt, niet alleen wat de vaccinatiecampagne betreft. Je ziet dat de ziekenhuizen daar wel opnieuw vollopen. Zoals ook collega Saeys zei: omikron kan in verhouding meer besmettelijk en minder ziekmakend zijn, maar als uit de absolute aantallen blijkt dat je daardoor toch opnieuw stijgingen van de ziekenhuisopnames ziet, dan moet je weten hoe we daarmee moeten omgaan. We hebben eind vorig jaar gezien wat dat betekent. We hadden een hoge vaccinatiegraad, maar er was ook een hoge druk van niet-gevaccineerde mensen die in de ziekenhuizen terechtkwamen. We hebben die cijfers diverse keren gedeeld met het parlement. Wie kwam in onze ziekenhuizen terecht? Mensen die niet gevaccineerd waren of 65-plussers die wel gevaccineerd waren. Daarom hebben we die ook als eersten opnieuw een boosterprik gegeven.

De gevolgen daarvan zijn natuurlijk groot. U zegt dat het Overlegcomité een hoop beslissingen heeft genomen. U vraagt waarom die werden genomen. We hebben die beslissingen genomen om de zorg te kunnen ontlasten. Waarom heeft de zorg onder druk gestaan? Onder andere omdat mensen die niet gevaccineerd waren, in de ziekenhuizen terechtkwamen. Komen er ook gevaccineerden in de ziekenhuizen terecht? Ja, maar in proportie veel minder. Die mensen zullen we altijd moeten kunnen blijven opvangen. Ook de niet-gevaccineerden vangen we uiteraard op, maar dat is wel druk die er niet had moeten zijn en die er vorig jaar en ook dit jaar opnieuw voor een stukje is. We hadden die eigenlijk kunnen wegnemen, en kunnen dat doen, als iedereen zich zou laten vaccineren.

Er valt veel te zeggen over de manier waarop dat moet gebeuren, over de modaliteiten. Ik denk dat er hier daarover ook veel heel terechte vragen zijn gesteld, maar toch zou ik willen vragen om dat inderdaad met de nodige nuance te doen. Men moet toch ook kijken naar de realiteit van vandaag, naar de ziekenhuizen, maar ook naar de eerste lijn. Collega Saeys heeft het aangehaald: op dit ogenblik zien we heel duidelijk dat de eerste lijn de eerste frontlinie is als het gaat over het opvangen en kunnen kanaliseren van al die mensen die besmet zijn en symptomen hebben.

Collega Sintobin, ik zie toch ook een zekere tegenspraak: aan de ene kant zegt u dat de witte woedes uit het verleden hebben aangetoond dat er een

onderfinanciering was van de zorg, maar aan de andere kant zegt u dat ons zorgsysteem dit eigenlijk heel goed aankan en voldoende robuust is, en dat er dus geen verplichting nodig is. Het is toch wel een beetje het ene of het andere. Ik ben het ermee eens dat we een robuust zorgsysteem hebben als je bijvoorbeeld met Nederland of een aantal andere landen vergelijkt. Het is echter zeker in een pandemie ook een kwetsbaar zorgsysteem. Dan denk ik dat we inderdaad moeten vooruitkijken en dat dit debat – het is niet het enige debat – wel op zijn plaats is.

Wat het CST betreft: ik heb vorig jaar in de zomer al gezegd geen tegenstander te zijn van het CST, maar dan vooral om de vaccinatiegraad op te krikken, niet om een indruk te geven dat dat zones van vrijheid zijn. Het CST kun je immers voor verschillende dingen inzetten. In die zin denk ik dat we ook wat dat betreft het debat genuanceerd moeten kunnen blijven voeren.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Op de platitudes en de leugens van collega Rousseau zal ik maar niet reageren, maar ik zou aan collega Rousseau, collega Saeys en ook aan u, minister, toch eens aanraden om het verslag van deze interpellatie erop na te lezen. Dan zult u misschien tot andere inzichten komen en dan zult u ook merken dat u mij bepaalde woorden in de mond legt die ik niet heb gezegd. Ik heb niet gezegd dat er geen druk is geweest op de zorg. Ik heb niet gezegd dat ze het niet heel zwaar gehad hebben in de zorg en dat ze het nog altijd zwaar hebben. Mijn concrete vragen, minister, waren of het effectief klopt dat vooral de druk op de intensive care in de ziekenhuizen aan het dalen was. U hebt daarjuist toegegeven dat het effectief zo is. Dat was mijn punt, meer was het niet. Lees gerust het verslag er nog eens op na.

Collega Parys, ik dacht niet dat ik de boksmatch gestart ben. Ik heb gewoon een interpellatie ingediend. Ik vraag me af waar iedereen zich druk over maakt. Het is een belangrijk thema. Het is een thema dat besproken moet worden in deze commissie. Ik zie soms vragen passeren in deze commissie waar ik het nut niet onmiddellijk van inzie. Wanneer dan een belangrijk thema zoals de verplichte vaccinatie via een interpellatie van mezelf of van een andere collega wordt geagendeerd ... En het is inderdaad een gevoelig thema, minister. Maar het is niet omdat iemand anders een andere mening heeft ... Want dat is een beetje de tendens, niet alleen in deze commissie, maar ook in de maatschappij: wie een andere mening heeft, een onderbouwde, gefundeerde mening, wordt weggezet als een populist, als zijnde iemand die zomaar wat vertelt.

Er is trouwens geen tegenstelling met mijn punt over de witte woede, minister. Het inderdaad zo dat twintig jaar lang, of langer zelfs, de zorg en de ziekenhuizen ondergefinancierd werden en dat we nu misschien niet met die problemen zouden staan. Maar ik heb nergens gezegd – lees het erop na – dat het niet moeilijk zou zijn geweest in de zorg de afgelopen maanden. Ik heb ook niet gesproken, collega Rousseau, over gesjoemel. U hebt dat in de mond genomen. Ik heb gewoon gezegd – en u moet het met mij eens zijn, en iedereen zal het met mij eens zijn – dat inderdaad mensen met onderliggende aandoeningen in een ziekenhuis terecht komen, er corona bovenop krijgen en genoteerd worden als coronaslachtoffer. Is dat gesjoemel? Neen, dat is geen gesjoemel. Dat zijn gewoon de feiten.

Maar ik ben blij dat er toch twee collega's – ik noem ze bij naam, ze gaan het misschien niet graag horen: collega Vaneekhout en collega Parys – eigenlijk dezelfde vragen stellen als ik. Ze stellen identiek dezelfde vragen als ik, omdat de minister, Conner Rousseau en nog andere politici, allerlei verklaringen afleggen en standpunten innemen zonder adviezen en experts gehoord te hebben.

Mijn aanzet en mijn bedoeling van vandaag was om in deze commissie ook een debat te voeren over een verplichte vaccinatie. Anders wordt het weer beslist op

het federale niveau. En ik denk dat we al een paar keer gezien hebben tot wat dat leidt. Ik denk dat wij ook hier met deze commissie een stem moeten hebben in het debat. Ik pleit er trouwens voor, als voorzitter, om op regelmatige basis en op basis van feiten, gegevens, adviezen, experts uit te nodigen, om ons standpunt te kunnen bepalen.

Maar ik blijf erbij, en dat is misschien een laatste opmerking, minister: u kunt pleiten voor een verplichte vaccinatie. Trouwens, de vaccinatie tegen corona is niet hetzelfde als de vaccinatie tegen polio. Polio is verdwenen na vaccinatie. Collega Parys heeft dat aangehaald, dacht ik. Maar het is allerm minst bewezen dat de verplichte vaccinatie zal leiden tot het einde van de corona-epidemie.

De voorzitter: De interpellatie is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Annabel Tavernier aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de vierde cartografie van de Vlaams-Brusselse kinderopvang – 702 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw Tavernier heeft het woord.

Annabel Tavernier (N-VA): Voorzitter, collega's, beste wensen.

Voorzitter, ik hoop dat u wel het nut inziet van mijn vragen, want ze gaan over het Vlaamse welzijnsaanbod in onze hoofdstad, in Brussel. De eerste gaat over het aanbod van de kinderopvang, de tweede over het VAPH-aanbod (Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap). Ik start met de vraag over de kinderopvang.

Het is namelijk zo dat de nood aan betaalbare Vlaamse kinderopvang ook in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest groot blijft. Dat blijkt uit de vierde cartografie van de Vlaams-Brusselse kinderopvang, een onderzoek naar de stand van zaken in de Vlaams-Brusselse kinderopvang, dat begin december werd gepresenteerd.

Zo zijn er in Brussel slechts 21.000 opvangplaatsen voor 50.000 kinderen tussen 0 en 3 jaar. De vraag is dus dubbel zo groot als het aanbod. Van die 21.000 opvangplaatsen zijn er vandaag de dag net geen 7000 Nederlandstalige. Slechts 1 op de 2 aanvragen voor Nederlandstalige plaatsen die passeren via het loket kinderopvang, wordt goedgekeurd.

Minister, het Vlaamse kinderopvangaanbod in Brussel is een belangrijk onderdeel van een ruimer aantrekkelijk en goedwerkend Vlaams gemeenschapsaanbod in onze hoofdstad. De Vlaamse Regering en de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) sloten daarom onlangs een convenant af om de krachten te bundelen om zo snel mogelijk bijkomende kinderopvangplaatsen te realiseren. In februari 2021 lanceerden ze samen een projectoproep voor 250 extra opvangplaatsen met inkomenstarief in onze hoofdstad. Vlaanderen investeert hiervoor 2,7 miljoen euro. Eind juni 2021 werden de plaatsen toegekend, met 248 toegewezen plaatsen voor Brussel. 3 plaatsen werden in Brussel niet toegekend. Over de concrete invulling van die 3 overige plaatsen zou later worden beslist.

Hierover heb ik aan u de volgende vragen, minister. Hoe evalueert u de vierde cartografie van de Vlaams-Brusselse kinderopvang in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest? Zult u in overleg treden met VGC-collegevoorzitter Elke Van den Brandt en Waals minister Christie Morreale om de resultaten van de cartografie te bespreken? Zult u bijkomende initiatieven nemen om het tekort aan Nederlandstalige

kinderopvangplaatsen op te vangen? Welke maatregelen zult u treffen om het nijpend personeelstekort aan te pakken?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega Tavernier, deze cartografie heeft haar verdienste omdat ze de specifieke beleidscontext van Brussel en zijn diverse bevolking in kaart brengt. De studie maakt de geleverde inspanningen op het vlak van kinderopvang sinds 2005 zichtbaar, met name op het vlak van de toegankelijkheid van de opvang voor baby's en peuters. We zien een duidelijke toename van het aantal IKT-plaatsen (inkomenstarief). Er is een betere spreiding van deze plaatsen en er is een verschuiving zichtbaar in de populatie van de gebruikers, onder meer dankzij de voorrangsregels.

Maar het onderzoek geeft ook belangrijk materiaal in handen om het nog beter te doen. In bepaalde wijken is er nood aan betaalbare opvang. Het centraal registratiesysteem van het lokaal loket kinderopvang is een belangrijk instrument om hier in de toekomst nog beter zicht op te krijgen. De opvang van schoolkinderen moet breder gezien worden dan 'opvang'. We komen daaraan tegemoet met het nieuwe decreet inzake buitenschoolse opvang en activiteiten door de samenwerking tussen opvang, onderwijs en het vrijetijdswaarsel te verstevigen.

Met de Vlaamse Gemeenschapscommissie is een convenant afgesloten waarin de samenwerking wordt geregeld. Die samenwerking is er continu. In 2022 is er een evaluatie van dit convenant voorzien. Op dit moment zijn er geen plannen om deze cartografie met Waals minister Christie Morreale te bespreken.

Het kader voor uitbreidingsbeleid is vastgelegd in het convenant. We voorzien van alle uitbreidingsbudgetten een voorafname van 10 procent voor het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad. Dat was ook zo voor het budget voor bijkomende plaatsen met subsidie voor inkomenstarief. Bij de evaluatie bekijken we samen met de VGC hoe we de eventuele vrije middelen gericht kunnen inzetten.

Hoewel er ook voorafnames voorzien zijn voor de uitbreiding van plaatsen met de basissubsidie voor het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad, weten we ook dat er in de Brusselse context minder interesse is voor de plaatsen met enkel de basissubsidie.

Daarom is in het convenant ook voorzien dat eventueel resterende middelen op dat budget omgezet kunnen worden naar bijkomende plaatsen met de subsidie voor inkomenstarief. Het gaat hier over een budget voor de omschakeling van ongeveer 300 bestaande plaatsen zonder subsidie naar de basissubsidie, waarvoor de uitbreidingsronde lopende is, en over een budget voor 450 nieuwe plaatsen met de basissubsidie, die doorlopend aangevraagd kunnen worden.

Daarnaast zijn er vanuit Vlaanderen ook nog middelen voorzien voor tien nieuwe dringende opvangplaatsen in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad in 2024. De VGC koos ervoor een oproep hiervoor nu al te lanceren, en zal deze plaatsen prefinancieren, totdat Opgroeien deze in 2024 zal overnemen.

Opgroeien bereidt in samenwerking met de kinderopvangsector en in samenspraak met de beleidsdomeinen Werk en Onderwijs een actieplan voor tewerkstelling in de kinderopvang voor. Dit actieplan is complementair aan het ruimere actieplan voor instroom en doorstroom van medewerkers in de WVG-sector (Welzijn, Volksgezondheid en Gezin), zoals door de sociale partners en de Vlaamse Regering werd afgesproken in het zesde Vlaamse intersectoraal akkoord voor de social sector en de non-profitsector. Het plan zal specifiek focussen op de problematiek in de kinderopvang.

De VGC zal onder de noemer 'Werken voor Ketjes' ook acties ontwikkelen. Waar mogelijk werken het agentschap Opgroeien en de VGC samen om passende acties voor Brussel te ontwikkelen en de samenwerking binnen Brussel met Actiris en VDAB op te zetten.

De problematiek van de kinderopvang in Brussel hangt behalve met specifieke Brusselse kenmerken ook samen met de meer algemene personeelsproblematiek in de kinderopvang die zich in Vlaanderen afspeelt.

Het is dan ook goed dat de VGC en het agentschap Opgroeien verder samenwerken aan zowel algemene acties als aan wat specifiek ook in Brussel zal worden opgezet.

De voorzitter: Mevrouw Tavernier heeft het woord.

Annabel Tavernier (N-VA): Minister, de vierde cartografie van de Vlaams-Brusselse kinderopvang toont nog maar eens aan dat we voor wat betreft het uitbreidingsbeleid voor Brussel al een weg hebben afgelegd. De noden in Brussel blijven hoog, maar in vergelijking met de derde cartografie uit 2015 zijn er toch wel een aantal verbeteringen vast te stellen. Vooral de sterke toename van het aantal inkomensgerelateerde plaatsen springt daarbij in het oog. U verwees er zelf naar. In 2015 waren er 4050 opvangplaatsen met inkomenstarieven. In 2019 waren er 4987 gesubsidieerde plaatsen of 68,80 procent van het totale aantal opvangplaatsen vergund door het agentschap Opgroeien. Dat betekent een stijging met 22 procent. Dat is in een grootstad als Brussel, waar lang niet elk gezin het even breed heeft, toch wel een goede zaak. Met een totaal van 6962 door het agentschap vergunde opvangplaatsen in 2019 komen we, rekening houdend met de Brusselnorm, tot een dekkingsgraad van 46,37 procent. De dekkingsgraad was in 2015 nog 43,62 procent.

Minister, we gaan erop vooruit. Het is juist dat we al een weg hebben afgelegd. Maar ondanks het aantal verbeteringen in vergelijking met de vorige cartografiestudies is het werk verre van af. We kunnen inderdaad beter doen. Het vergt een voortdurende inspanning om voldoende kinderopvangplaatsen te voorzien. De nood aan extra plaatsen blijft bijzonder groot. Ik kijk dan ook uit naar de verdere uitrol van uw initiatieven en bijkomende initiatieven.

Minister, de cijfers van de vierde cartografie hebben betrekking op 2019. We zijn twee jaar verder. U hebt in deze commissie de investeringen opgesomd die in 2021 werden vooropgesteld. Zijn deze allemaal uitgevoerd zoals gepland? Waar staan we begin 2022 met de invulling van de Brusselnorm, met het voorzien van 50 procent aanbod van onze doelgroep?

Het kinderopvangbeleid is niet alleen een kwestie van kwantiteit maar ook van kwaliteit. In deze commissie ging het al vaak over het personeelstekort, over de kind-begeleidersratio. Ik begrijp dat het zeker niet evident is om Nederlandstalig personeel te vinden. Toch wil ik benadrukken dat het vrijwaren van het Nederlandstalig karakter van de Vlaamse kinderopvang in onze hoofdstad een blijvende aandacht verdient. Voor onze fractie is het belangrijk dat de ouders op het Nederlandstalige karakter van onze kinderopvang kunnen rekenen. Dat is ook de reden waarom zowel Nederlandstalige als anderstalige ouders ervoor kiezen om hun kinderen daar onder te brengen. Voor kinderen die thuis geen Nederlands spreken, is de kinderopvang vaak de eerste plek waar ze in contact komen met het Nederlands, de taal die kansen biedt.

Minister, in het belang van elke Nederlands- of anderstalige is het daarom van belang dat de Vlaamse kinderopvang een oase van het Nederlands is en blijft. Ik roep op om daar voldoende belang aan te blijven hechten.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Het is goed dat collega Tavernier daarover een vraag stelt en het is de moeite waard om daar nog wat verder op in te gaan. Er zijn een aantal punten over het hart van de Brusselse kinderopvang aangehaald. Voorzitter, ik zal daarover zeker nog vragen indienen, omdat de cartografie aanhalen niet genoeg is en ook niet op een korte tijd afgerond kan zijn.

Ik haal kort drie punten aan. Ten eerste is er een groot gebrek aan sociale plaatsen. Tijdens de hoorzitting in de Raad van de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) hebben de opstellers van het rapport expliciet aangehaald dat het principe 'bestellen is betalen' mensen die het moeilijk hebben, wegjaagt uit de kinderopvang. Dat principe wordt volledig verschillend ingevuld en daarmee stelt de cartografie in Brussel een principe aan de kaart en een uitsluiting die we over de hele Vlaamse gemeenschap zien. U moet zich daar echt bewust van zijn.

U zegt dat de interesse in niet-gesubsidieerde plaatsen onbestaande is. Ik zal dat even herformuleren. Het grootste deel van de Brusselaars heeft absoluut geen geld om een niet-gesubsidieerde plaats te kunnen betalen. U maakt daar de bereikbaarheid of de onbereikbaarheid van de kinderopvang van. Als u zegt dat u de plaatsen van subsidie 0 zult omzetten in plaatsen naar subsidie 1, dan is dat een symboolmaatregel. Het spijt me, minister. Alleen plaatsen die inkomensgerelateerd worden gesubsidieerd, zullen enigszins bereikbaar zijn voor de mensen die in armoede leven. Zoals u goed weet, groeit een kind op de drie in Brussel op in armoede. Dat is eigen aan een grootstad en mede omdat er zoveel nieuwkomers aankomen die binnen de vijf tot tien jaar hun plek in de maatschappij hebben kunnen verbeteren en dan opnieuw uitstromen naar de Vlaamse Gemeenschap.

Dat is ook in uw eigen belang. Zelfs als u strikt regionaal denkt en niet in termen van de Vlaamse Gemeenschap, zullen die kinderen op een gegeven moment in de Vlaamse regio terechtkomen. Maar in termen van de Vlaamse Gemeenschap is er een historische achterstand van gesubsidieerde plaatsen in Brussel. Vorig jaar heeft de Brusselse N-VA trouwens in het Brussels Parlement aangedrongen op overleg met u om ervoor te zorgen dat er meer gesubsidieerde inkomensgerelateerde plaatsen zouden komen. Wat betreft het overleg waarop collega Tavernier hier aandringt, zien alle Brusselse partijen in dat er absoluut nood is aan gesubsidieerde plaatsen. Als ik naar de inspanningen kijk, dan zie ik dat de VGC haar verantwoordelijkheid neemt, maar dat Vlaanderen heel erg achterblijft en de historische achterstand niet oplost.

Het tweede punt was de investering door Brussel die u onderschrijft, maar ik wil met aandrang vragen om ervoor te zorgen dat Vlaanderen ook die verantwoordelijkheid neemt voor die kinderen.

Ten derde, wat het personeelstekort betreft, heeft collega Tavernier aangehaald om overleg te hebben met uw collega. U weet ook dat er in de Franse Gemeenschap een norm is van zes tot zeven kindjes per persoon. In de Vlaamse Gemeenschap is dat acht tot negen. Dat betekent dat mensen niet alleen geen inspanning moeten doen om een extra taal te leren, maar dat ze ook voor merkelijk minder kinderen per persoon moeten zorgen. Dat maakt een heel groot verschil. Het lijkt me goed dat u ook in het belang van alle Nederlandstalige Brusselaars en de soft power die u daarmee aan de Vlaamse Gemeenschap kunt verlenen door voor voldoende kinderopvang te zorgen, de personeelsnormen aanpast en dat u de ratio van de kindbegeleiding aanpast. In Brussel kunnen mensen namelijk probleemloos terecht bij de Franse Gemeenschap. U hebt al verschillende keren aangehaald dat er daartegen ook protest is in de Franse Gemeenschap. Dat klopt, maar de mensen hebben daar minder redenen toe.

U moet die drempels dus gelijktrekken als u wilt dat mensen worden aangetrokken tot de Nederlandstalige kinderopvang. Als u wilt dat de plaatsen die u creëert,

kunnen worden ingevuld, dan moet u ervoor zorgen dat daar ook een incentive voor is. Anders hebben mensen geen enkele reden om naar de Vlaamse Gemeenschap te komen, wat heel jammer zou zijn.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Voorzitter, normaal zou collega Goeman hierover tussenkomen, maar zij moest tussenkomen in een andere commissie. Minister, eerst en vooral, om u zeker niet op verkeerde ideeën te brengen: ik denk dat collega Groothedde in elk geval niet bedoelde om met uw Franstalige collega te bellen in de hoop dat men daar de ratio zou opdrijven naar 8 à 9, maar andersom.

Ik denk dat die cartografie wel duidelijk is: er is nog altijd een heel groot tekort in de Nederlandstalige kinderopvang in Brussel. Dat weten we allemaal, denk ik. Er is nog een grote nood aan extra financiering, aan extra plaatsen. Op zich liggen er veel opportuniteiten klaar. Ik krijg ook vanuit het Brusselse de boodschap dat er heel wat projecten op stapel staan voor nog tientallen extra plaatsen in het kader van wijkcontracten, binnen sociale huisvestingsprojecten enzovoort, maar zonder de zekerheid dat er dan Vlaamse subsidies gaan volgen, is het natuurlijk dikwijls moeilijk om schepencolleges te overtuigen om zo'n prefinanciering te doen. Er is dus nog een heel grote nood aan financiering.

Wat ook heel duidelijk is, en daarop heeft collega Groothedde ook al gealludeerd, is dat er vooral een grote nood is aan extra inkomensgerelateerde kinderopvang. De niet-inkomensgerelateerde kinderopvang is verschrikkelijk duur, zeker ook in Brussel. Dat is zeker voor mensen in armoede moeilijk, zo wordt gezegd, maar ook gewoon voor gewone werkende gezinnen is dat een gigantische drempel. In Brussel worden dagprijzen tot 35 euro per dag gehanteerd. Dat zijn woekerprijzen die daar soms worden gevraagd. Zo wordt kwaliteitsvolle Nederlandstalige kinderopvang steeds meer iets voor de happy few in Brussel. Ik denk dat we dat echt moeten vermijden. Dat is niet wat we willen. Ik denk dat niemand dat wil.

Er is het goede signaal inzake het loket kinderopvang, maar wat ook nogmaals duidelijk werd uit de cartografie, is dat het systeem van respijtdagen vooral voor kwetsbare gezinnen echt een heel moeilijk systeem is. Die 'bestellen is betalen'-regel zorgt voor een immense drempel bij kwetsbare ouders. Dat is trouwens niet alleen in Brussel, maar ook in Vlaanderen een probleem.

Ik heb een aantal vragen. Hoeveel bijkomende plaatsen zult u nu nog erbij creëren? Ik heb u daarstraks een aantal cijfers horen noemen. Zou u die nog eens even kunnen herhalen? Ik dacht immers dat er oorspronkelijk sprake was van 250 extra plaatsen, maar ik meen te hebben begrepen dat er nog een extra uitbreiding komt in deze legislatuur. Hoeveel plaatsen daarvan zullen inkomensgerelateerd zijn? Wanneer kan men die verwachten? Wat onderneemt u om ervoor te zorgen dat alle plaatsen waarin is voorzien binnen wijkcontracten, ook effectief kunnen worden omgezet in inkomensgerelateerde plaatsen voor Brusselse kinderen? In welk systeem zult u voorzien om de financiering daarvan te garanderen? Erkent u dat die respijtdagen problematisch zijn voor veel gezinnen die het financieel moeilijk hebben? Bent u van plan om die drempel ook weg te werken?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega's, ik zal mijn antwoord schriftelijk overmaken. Collega Anaf, dan kunt u alle cijfers nog eens in detail lezen. Ik ga ze niet meer opnieuw voorlezen, ook gezien de zeer drukke agenda voor vandaag. Wat de evaluatie van het convenant betreft, die stand van zaken is gepland voor 2022. Er werd verwezen naar de taalstimulering. Dat is absoluut juist. Dat is ook zeker een prioriteit, ook in onze kinderopvang.

De voorzitter: Mevrouw Tavernier heeft het woord.

Annabel Tavernier (N-VA): Minister, dank u wel. Ik ben blij te horen dat de taalstimulering een prioriteit is. Ook is het duidelijk dat er de voorbije jaren belangrijke stappen zijn gezet om de achterstand inzake kinderopvangcapaciteit in Brussel te verkleinen. Die 248 extra opvangplaatsen tegen inkomenstarief die in deze legislatuur zullen worden gerealiseerd, zijn een stap in de goede richting. Die focus op inkomensgerelateerde plaatsen wordt ook geprezen door de onderzoekers van de cartografie.

Het is zeker een onderwerp om verder op te volgen. U mag het komende jaar dus zeker nog vragen van mij hieromtrent verwachten. Dank u wel.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Annabel Tavernier aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het Vlaamse zorgaanbod voor personen met een handicap in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest – 828 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw Tavernier heeft het woord.

Annabel Tavernier (N-VA): Het zorgaanbod van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) bereikt onvoldoende Brusselaars met een zorgnood. Dat stelt het onderzoeksrapport 'Personen met een handicap in Brussel: Situatietanalyse 2020'. Minister, u stelde mij dat rapport samen met de synthesenota van het VAPH ter beschikking naar aanleiding van mijn schriftelijke vraag 582 van april 2021. De studie, die werd uitgevoerd door het Kenniscentrum Welzijn, Wonen, Zorg (WWZ), in samenwerking met de Vrije Universiteit Brussel, is een actualisering van een eerdere situatietanalyse die reeds dateert van 2008. Ze werd gepubliceerd in mei 2021.

Uit de kwantitatieve data van het onderzoek valt onder meer af te leiden dat het aandeel PVB-houders (persoonsvolgend budget) per 10.000 inwoners in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest viermaal lager ligt dan in Vlaanderen. Ook het aandeel personen die wachten op een PVB in de drie prioriteitengroepen van het VAPH, ligt 5,5 keer lager in Brussel in vergelijking met de rest van Vlaanderen.

Die lagere cijfers zouden echter niet te wijten zijn aan het feit dat er minder behoeftigen zijn in Brussel. Volgens de synthesenota van het VAPH zou een vrij grote groep van personen die eigenlijk een ondersteuningsnood hebben, niet bereikt worden door de bevoegde instanties. Zo zouden volgens de situatietanalyse onder andere de zeer lange en complexe aanvraagprocedure bij het VAPH en stroeve diagnostiek van personen met een migratieachtergrond aan de basis liggen van de cijfers in Brussel. Ook het conflicterende systeem van instellingsfinanciering – PHARE (Personne Handicapée Autonomie Recherche) en Iriscare – versus de persoonsvolgende financiering van het VAPH zou een hindernis vormen. Het zorgt voor complexe en bureaucratische taferelen en maakt het niet eenvoudig om van systeem te wisselen.

Als gevolg ontstaat er een vicieuze cirkel, aangezien de persoonsvolgende financiering vertrekt vanuit het principe van vraaggestuurde zorg. Met het persoonsvolgend budget kan de persoon met een handicap zijn/haar zorg inkopen. Gelet op het lage aandeel personen die wachten op een persoonsvolgend budget, is er minder vraag naar zorg en ondersteuning. Bijgevolg wordt er minder

geïnvesteed in het aanbod voor Brussel, wat op zijn beurt de vraag naar persoonsvolgende budgetten verder drukt.

Minister, in uw beleidsnota engageert u zich om in een gepast aanbod aan zorg en ondersteuning te voorzien voor personen met een handicap in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Daartoe zou u onder meer het huidige VAPH-aanbod in onze hoofdstad evalueren om te kijken of er aanbod ontbreekt. Uit uw antwoorden op mijn schriftelijke vragen van 20 april, 8 juli en 27 september 2021 blijkt dat u op basis van de resultaten van de situatieanalyse en de synthesesnota van het VAPH in het najaar van 2021 in overleg met de Gemengde Ambtelijke Commissie Brussel (GACB) zou bekijken welke stappen zouden kunnen worden genomen om het VAPH-aanbod in Brussel te versterken.

Ik heb daarover de volgende vragen aan u. Hoe evalueert u de resultaten van de situatieanalyse en de synthesesnota van het VAPH? Welke concrete beleidsmaatregelen zult u nemen om het VAPH-aanbod in Brussel te versterken? Heeft het overleg met de GACB reeds plaatsgevonden? Zo ja, wat zijn de belangrijkste conclusies van dat overleg? Zo neen, wanneer staat het overleg ingepland? Welke standpunten zult u innemen of hebt u ingenomen?

Bent u naar aanleiding van de situatieanalyse in overleg getreden met de andere betrokken Brusselse overheidsinstanties, met name de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC) en de Franse Gemeenschapscommissie (COCOF), om het aanbod voor personen met een handicap in Brussel beter op elkaar af te stemmen? In welke mate is dat overleg structureel ingebed? Hoe staat u tegenover een samenwerkingsakkoord?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega, de situatieanalyse 2020 'Personen met een handicap in Brussel' geeft een goed beeld van de vraag en vooral van het Nederlandstalige aanbod in Brussel voor personen met een handicap. Uit deze analyse blijkt dat er in Brussel, op basis van de Brusselnorm, een tekort is. De situatieanalyse bevat ook aanbevelingen, waarmee het VAPH in zijn synthesesnota aan de slag gaat.

In 2021 zette ik via het project rond cultuursensitieve zorg voor personen met een handicap al stappen. Dit project zal naast concrete resultaten ook beleidsaanbevelingen bevatten die het mogelijk moeten maken om een groep van personen met een handicap die vandaag moeilijk of niet bereikt worden, toch toe te leiden naar de zorg en ondersteuning waar ze nood aan hebben. Het project loopt nog tot eind 2022.

Bij het uitwerken van het nieuwe beleid rechtstreeks toegankelijke hulp (RTH) en de verdeling van de middelen uit het uitbreidingsbeleid zullen we ook bekijken hoe we de Brusselnorm beter kunnen behalen.

Daarnaast wordt ook de procedure die door het VAPH gehanteerd wordt om te vermijden dat een persoon met een handicap zowel van PHARE als van het VAPH ondersteuning krijgt, tegen het licht gehouden en eventueel aangepast. Hierdoor moet het makkelijker worden voor personen met een handicap die gedomicilieerd zijn in Brussel om ondersteuning van het VAPH te krijgen.

Concreet wordt er onderzocht wat de impact zou kunnen zijn om de procedure voor PVB na jeugdhulp ook toe te passen voor minderjarigen die door een voorziening van PHARE ondersteund worden en de overstap naar persoonsvolgende financiering (PVF) bij het VAPH willen maken, en hoe die procedure dan toegepast zou kunnen worden.

De thema's die meestal besproken worden op de GACB zijn ofwel beleidsdomein-overschrijdend ofwel beleidsdomeinspecifiek, waarbij de verschillende domeinen wel een insteek hebben. Aangezien dit een specifiek probleem is met betrekking tot personen met een handicap, is het meer aangewezen om dit bilateraal op te nemen tussen het VAPH en de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC). De VGC maakt deel uit van het projectteam PVB in Brussel, zodat de samenwerking en de informatie-uitwisseling tussen het VAPH en de VGC gegarandeerd zijn.

De VAPH-administratie heeft sporadisch overleg met vertegenwoordigers van de GGC. Dit overleg is niet structureel ingebed.

PHARE en Iriscare bereiden momenteel de overdracht van de bevoegdheden in het kader van tussenkomsten in de kosten van hulpmiddelen van PHARE naar Iriscare voor. Als deze operatie afgerond is en de concrete werkwijze gekend is, wordt bekeken of het nuttig is om een samenwerkingsovereenkomst met Iriscare en/of PHARE te sluiten.

De voorzitter: Mevrouw Tavernier heeft het woord.

Annabel Tavernier (N-VA): Dank u, minister, voor uw antwoorden. Ik denk dat er inderdaad nog heel wat werk aan de winkel is. Dat blijkt uit het onderzoeksrapport van Kenniscentrum WWZ, een enorm waardevolle en zeer uitgebreide studie met heel veel interessante conclusies en aanbevelingen, waarover we waarschijnlijk een hele middag van gedachten zouden kunnen wisselen. Het voorzien in een gepast en toegankelijk zorg- en ondersteuningsaanbod voor personen met een handicap, is een enorm belangrijke uitdaging die onze volle aandacht verdient, ook in Brussel. Ik denk dus dat het een goede zaak is dat we dankzij het onderzoeksrapport van het Kenniscentrum beschikken over cijfers van het Vlaamse aanbod in Brussel, zodat er op basis daarvan aanbodversterkende maatregelen genomen kunnen worden.

Zoals gezegd, is dat laatste meer dan nodig. Uit federale cijfers blijkt namelijk dat een vrij grote groep van personen die een ondersteuningsnood hebben, hun zorgbudget mislopen. Volgens het onderzoeksrapport zou de aanvraagprocedure bij het VAPH te ingewikkeld en tijdrovend zijn en daardoor mensen afschrikken om een zorgvraag in te dienen. Dat weerspiegelt zich dan in een relatief laag aantal Brusselaars dat wacht op een persoonsvolgend budget, met een beperkte vraag naar zorg en ondersteuning als gevolg. Hierdoor wordt er minder geïnvesteerd in het Brusselse aanbod en neemt de vraag bijgevolg verder af.

Ik zou dan ook willen oproepen om deze vicieuze cirkel te doorbreken en doortastende maatregelen te nemen om het aanbod en de toegankelijkheid te verbeteren. Ik kijk dan ook uit naar de concrete initiatieven. Er wordt nu veelal onderzocht, als ik uw antwoord hoor. Maar acties zijn uiteraard heel welgekomen.

Tot slot, minister, zou ik graag willen ingaan op één bepaalde conclusie van de synthesesnota van het VAPH en het onderzoeksrapport van het Kenniscentrum, namelijk het aanbod voor kinderen met een beperking in Brussel. Dat zou ook veel te laag zijn. Het aanbod vanuit het multifunctioneel centrum (MFC) ligt vijf keer lager dan in Vlaanderen. Bovendien vinden zeer weinig kinderen hun weg naar een handicapspecifieke ondersteuning gefinancierd door het VAPH. Rekening houdend met – opnieuw – de Brusselnorm, ging het in 2019 per 10.000 minderjarigen slechts om 0,41 minderjarigen. Door deze lage instroom van kinderen zijn er heel veel minder behoeftigen die via de procedure van persoonsvolgend budget (PVB) jeugdhulp toegewezen krijgen. Dit terwijl in Vlaanderen in 2019 ongeveer een derde van de nieuwe PVB's werd toegekend. Minister, zult u specifiek oog hebben voor het aanbod voor kinderen met een beperking in Brussel?

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Minister, wij kunnen de analyse van mevrouw Tavernier volgen. Naast de studie was er in oktober 2021 ook een publieksmoment met verschillende sprekers. Uit de situatieanalyse en het inspraaktraject kwam naar voren dat er op het vlak van het aanbod en de institutionele organisatie van de sector in Brussel nog heel wat knelpunten en kansen moeten worden aangepakt via het overleg en de samenwerking met andere bevoegde instanties. We merken dat het aanbod van het VAPH in Brussel te klein is. Anderzijds is het wel significant, zeker voor volwassenen. Er is in Brussel een tekort aan voorzieningen, en er is een laag aantal erkenningen. Daarom zijn de wachtlijsten zo kort; niet omdat de noden minder schrijnend zijn, integendeel. Aangezien vraag en aanbod elkaar versterken, moet er op beide pistes worden gewerkt. We moeten ervoor zorgen dat meer mensen een erkenning kunnen krijgen door de procedures eenvoudiger en cultuursensitiever te maken. Maar de erkenningsprocedure is loodzwaar. Je moet al een sterk netwerk hebben om het traject vol te houden en tot het einde te volbrengen. Het ondersteuningsaanbod moet in de eerste plaats voor de minderjarigen worden uitgebreid. Er zijn in Brussel veel minderjarigen die niet de zorg en ondersteuning krijgen die ze nodig hebben.

Minister, ik heb een aantal concrete vragen.

Aangezien de procedures lang zijn, en er weinig erkenningen en PVB-houders zijn in Brussel, vraag ik dat er op korte termijn een RTH-uitbreiding komt voor Brussel. Komt er specifiek voor Brussel een RTH-uitbreiding?

Wordt de procedure menselijker? Welke stappen worden er genomen om de diagnostiek voor personen met een migratieachtergrond gemakkelijker te maken? Uit de situatieanalyse blijkt immers dat de mensen de erkenningsprocedure als een ware lijdensweg ervaren.

Mijn laatste vraag werd al door mevrouw Tavernier gesteld: hebt u plannen om het aanbod voor minderjarigen substantieel te versterken in Brussel? Uit cijfers blijkt dat in Brussel het aantal aangeboden MFC's vijf keer lager ligt dan in Vlaanderen.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Ja. Heel kort. Collega's, wij nemen vanuit het VAPH wel degelijk initiatief. Wij zullen daarover donderdag nogmaals samenzitten met het Kenniscentrum. Een en ander heeft natuurlijk te maken met de diagnose en de indicatiestelling. Dat nemen we ook op in het CuSeHa-project (Cultuursensitieve zorg bij personen met een Handicap) dat we zijn gestart. We hebben ook het traject naar een nieuwe visie opgestart: 'Vroeg en nabij'. Daar willen we nu een inputronde doen om tegen de zomer te komen tot een nieuwe visie.

Collega De Martelaer, wij gaven aan dat we de procedures aan het herbekijken zijn. We willen ook zien welk effect dit sorteert binnen de Brusselse context.

De uitbreiding van de RTH is voor het hele Vlaamse land. Ik heb aangegeven dat we bekijken hoe we de Brusselnorm ook hier kunnen meenemen.

De voorzitter: Mevrouw Tavernier heeft het woord.

Annabel Tavernier (N-VA): Ik dank de minister voor zijn antwoorden, maar ik zal dat zeker verder blijven opvolgen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katja Verheyen aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de mogelijke wantoestanden bij armoedeorganisatie Poverello – 967 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Maxim Veys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de wantoestanden bij armoedeorganisatie Poverello – 1029 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw Verheyen heeft het woord.

Katja Verheyen (N-VA): Ook namens mij de beste wensen en alle goeds voor dit jaar.

De armoedeorganisatie Poverello heeft aan geld geen gebrek. Dankzij gulle giften spaarde Poverello voor 50 miljoen euro aan vastgoed en 14 miljoen liquide middelen bij elkaar. Wat er met dat geld gebeurt, mag niemand weten, en naar armenzorg gaat het nauwelijks. Dat schreef althans het weekblad Knack vorige maand.

Poverello werd in 1978 in Brussel opgericht door de katholieke arts Jan Vermeire, die er een onthaalhuis voor armen opende. Het symbool van de daklozenorganisatie is de 'open deur'. Mensen zijn hier welkom zoals ze zijn, aldus Vermeires opvolger, directeur Johan Van Eetvelde. De vzw is bij het brede publiek vooral bekend om haar kerstbanketten en voedseldonaties voor bedelaars. Met tien afdelingen in Vlaanderen, drie in Brussel en twee in Wallonië, waar mensen terecht kunnen voor een warme maaltijd, is Poverello een van de grootste daklozenorganisaties van het land.

Volgens de jaarverslagen heeft Poverello in de loop der jaren een balans van meer dan 20 miljoen euro verzameld, vooral dankzij de riantе toestroom aan giften. Op enkele jaarrekeningen staan de giften, erfenissen en lidgelden als aparte categorie vermeld. Omdat er bij Poverello geen sprake is van lidgeld en de vzw amper subsidies zegt te aanvaarden, gaat het dus om schenkingen en erfenissen: in 2015 ontving Poverello 1,3 miljoen euro, in 2016 1,7 miljoen euro en in 2017 681.000 euro.

Ter gelegenheid van Music For Life schonk de Vlaamse Regering in 2015 nog een cheque van 100.000 euro. Maar het grote geld komt van erfenissen, waarbij de schenkers konden gebruikmaken van het fiscaal aantrekkelijke duolegaat.

De vzw Poverello zou ondanks een goed gevulde bankrekening en heel wat vastgoed in haar bezit, amper geld aan armen besteden. En omdat er amper geld wordt uitgegeven aan de werking, noteert de vzw aanzienlijke winsten: geld dat volgens Knack werd opgepot. De journalisten in kwestie spreken concreet over een cashflowresultaat van meer dan 875.000 euro per jaar, een ongezien hoge winstmarge voor een dergelijke vzw. Volgens de organisatie gaat het om een bedachtzaam, spaarzaam en voorzichtig investerings- en bestedingspatroon.

In 2009 stond er al een bedrag van 8 miljoen euro op de bankrekening en in het boekjaar 2019 bereikten de liquide middelen een hoogtepunt van 14 miljoen euro of meer dan twee derde van het officiële balanstotaal. "Dat zijn onze voorraden", klinkt het bij directeur Van Eetvelde. Maar staan die voorraden wel op de bankrekening van Poverello? De officiële jaarrekeningen van 2010 tot 2019 zeggen volgens Knack iets anders. Het volledige bedrag van 14 miljoen euro is namelijk

ingeboekt als een vordering. Dat is een boekhoudkundige term voor het geld dat niet in een onderneming aanwezig is, maar waarop ze wel aanspraak kan maken.

De vzw Poverello zelf spreekt via haar raadsman over waanideeën en totaal onterechte beschuldigingen. "De verdachtmakingen zijn volledig ten onrechte en kaderen duidelijk in de vergelding die door sommigen wordt nagestreefd wegens het mislopen van hun persoonlijke ambities. Uw bronnen kenmerken zich door een visie die niet in overeenstemming te brengen is met de uitgangspunten en basisbeginselen van vzw Poverello", aldus de vzw.

Dat is wat we in de pers mochten vernemen. Minister, vooraleer ik mijn vragen stel, wil ik nog even voor de volledigheid vermelden dat ik en collega Veys een paar uur geleden een lange mail van vrijwilligers van Poverello hebben ontvangen met heel wat documenten die tal van andere wanpraktijken aankaarten. Ik heb de mail heel snel een eerste keer gelezen, en dat was toch even schrikken, zeker als ik lees dat sprake zou zijn van tankkaarten, van vrijwilligers die op loonlijsten staan en zelfs bestuursleden die in gebouwen van Poverello zouden wonen. Omdat ik die mail en de documenten nog niet grondig heb kunnen bestuderen, wil ik nog even wachten om inhoudelijk grote uitspraken te doen. Het meest correcte is dat ik u daarover nog geen vragen zal stellen, want ik weet niet of u die mail hebt gekregen. Ik zal u die zeker nog bezorgen, zodat u en uw kabinet de kans hebben om die te bekijken en na te gaan of er eventueel stappen moeten worden ondernomen.

Ik had wel nog graag mijn andere vragen gesteld.

Minister, hoe evalueert u de situatie zoals ze in de pers omschreven staat? Hoeveel middelen zijn er in totaal vanuit Vlaanderen naar Poverello gevloeid? Gebeurde er een controle op de besteding van de middelen? Hoe werden die middelen besteed? Welke voorwaarden worden er vanuit Vlaanderen gesteld qua professionele organisatie en financiële toestand, maar ook inzake de besteding van de middelen, om in aanmerking te komen voor dergelijke middelen? Zijn er juridische stappen die u mogelijk kunt ondernemen, zoals een burgerlijkepartijstelling? Wat is de jongste stand van zaken omtrent de overname van de nachtopvang van het Centrum Algemeen Welzijnswerk (CAW) in Kortrijk? Hoe staat u tegenover het idee om een deontologische code uit te werken voor armoedeorganisaties die met publieke of zelfs met private middelen werken? Zo zijn er immers heel wat organisaties. Dat zou een deontologische code rond financiële transparantie zijn die verplicht moet worden onderschreven om in aanmerking te komen voor publieke financiering en kan dienen als een soort kwaliteitslabel. Welke andere mogelijkheden ziet u om de praktijken zoals bericht in de pers onmogelijk te maken?

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Voorzitter, collega's, goeiemiddag. Minister, ik stel u deze vraag over de wantoestanden die werden gerapporteerd via een puik staaltje onderzoeksjournalistiek, omdat ik echt kwaad ben. Voor alle duidelijkheid: ik ben niet kwaad op u persoonlijk. U kunt hier natuurlijk niet aan doen. Voor ons, voor Vooruit is het echter duidelijk: een sterke overheid moet er zijn, en die moet ook instaan voor een structurele armoedebestrijding. Dat is een sterke overheid die geen onderscheid maakt tussen groepen, die zich inzet voor iedereen die hulp nodig heeft of die stilstaat, die hen helpt om weer vooruit – sorry voor het gemakkelijk vermelden van de partijnaam – te gaan. Ik ben zelf jarenlang kabinetschef geweest van een OCMW, ben professioneel bezig geweest met die armoedebestrijding, maar voordien, als scholier in het vrij onderwijs, heb ik ook jaren een sober maal gegeten op school. We aten dan één maal heel weinig om op die manier een donatie te kunnen doen aan Poverello. We brachten zelf bliketen mee en de school deed nog een financiële inspanning. Dan is het toch wel zuur om

onderzoeken zoals dat in Knack te moeten lezen. Ik verwijs graag naar Noël Slangen, die daarover een zeer goed stuk schreef in Het Laatste Nieuws.

Eigenlijk stellen we hier de vraag van 64 miljoen euro. Het onderzoek loopt nog, maar goed, het is wel degelijk onderzocht. Ik verwijs naar de reportage. Die organisatie geeft niets gratis weg. Een maaltijd bij Poverello kost 1 euro. Daklozen betalen 300 euro per maand voor een bed in een slaapzaal. Een eenpersoonskamer kost 450 euro. Daar mogen ze overdag dan nog niet verblijven. Wie er woont, domicilieert zich er ook. Op die manier kan hij aanspraak maken op een leefloon, dat dan grotendeels naar Poverello gaat. Mensen onder de 50 worden zo veel mogelijk geweerd. In tegenstelling tot de statuten staat die werking van Poverello dus toch blijkbaar niet voor iedereen open.

Het ergste is dat blijkt, of dat er toch heel sterke vermoedens zijn, dat de donaties niet bij de meest behoeftigen terechtkomen. We weten dat heel veel mensen giften doen omdat de overheid in gebreke blijft en vzw's in dat gat springen om die structurele armoedebestrijding te kunnen organiseren. De giften gaan daarentegen naar de aankoop van kerken, chalets, bossen, weiden, akkerland, maneges en appartementen. Die hebben weinig te maken met sociale dienstverlening. Er is ook geen enkele transparantie in de boekhouding.

Collega's, het is toch wel duidelijk dat de echte slachtoffers in de eerste plaats de kwetsbare mensen zelf zijn, in de tweede plaats de mensen die die giften in volle vertrouwen doen, en in de derde plaats de vrijwilligers die zich dag en nacht inzetten en die inderdaad collega Verheyen en mezelf hebben gemaïld. Zij zeggen letterlijk in hun mail dat ze hun hoop stellen op de politiek, en natuurlijk ook op justitie om dit te onderzoeken, omdat ze geen poot hebben om op te staan.

Minister, om die redenen heb ik de volgende vragen voor u. Wat is uw visie op de algemene werking en de gevulde bankrekening van armoedeorganisatie Poverello? Welke donaties, subsidies, projectmatige of andere samenwerkingen zijn er in het verleden tussen de Vlaamse overheid en Poverello geweest? Zult u het armoede- en daklozenbeleid meer in handen nemen, zodat er minder nood is aan private spelers om een werking op te zetten? Indien u van plan bent om dat daklozen- en armoedebeleid nog meer in handen te nemen, hoe wilt u dat doen?

De voorzitter: Ik zie dat collega Vande Reyde nog niet aanwezig is.

Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Voorzitter, ik zal ook de vragen van collega Vande Reyde die ik heb voorbereid, mee verwerken in het antwoord, als u dat niet erg vindt. Want ze gaan allemaal over dezelfde problematiek. Ik heb de mail waarover hier sprake is, bij mijn weten niet ontvangen. U mag mij die altijd overmaken.

Laat mij duidelijk stellen dat het voorlopig enkel gaat om berichten die ook ik in de pers gelezen heb, en nog niet over een formeel gerechtelijk onderzoek. Ik wil dan ook geen uitspraken doen over deze specifieke situatie. Ik zal me beperken tot een aantal algemene beschouwingen.

Een organisatie die werkt aan een sociaal doel, zoals armoedebestrijding, dient haar middelen maximaal in te zetten voor het realiseren van dat doel. Transparantie naar de betrokken stakeholders is van groot belang: transparantie naar personeel, naar mensen in armoede die betrokken zijn, naar vrijwilligers en zeker ook naar de mensen die vertrouwen hebben gesteld in de organisatie en schenkingen en giften hebben gegeven. Ten slotte is transparantie ook belangrijk om te vermijden dat organisaties met vergelijkbare doelstellingen door dergelijke berichtgeving in de toekomst mogelijk met meer argwaan zouden worden bekeken,

hoewel ze onbaatzuchtig heel mooie dingen verwezenlijken op het terrein voor maatschappelijk kwetsbare groepen.

Voor zover ik heb kunnen nagaan, is er enkel in 2015 een bedrag van 100.000 euro geschonken aan de vzw Poverello door de toenmalige Vlaamse minister-president Bourgeois in het kader van de eindejaarsactie Music for Life. Die middelen kwamen niet van het armoedebestrijdingsbudget of van het welzijnsbudget. Aangezien de middelen niet vanuit het armoedebestrijdingsbudget of het welzijnsbudget zijn toegekend, was mijn administratie ook niet betrokken bij die schenking, zo heeft men mij laten weten. Ik kan dan ook niet bevestigen of daar controle op is uitgevoerd. U kunt daarover een vraag stellen aan de minister-president.

Zoals toegelicht tijdens de besprekingen bij de beleids- en begrotingstoelichting (BBT), worden de armoedebestrijdingsmiddelen besteed onder de vorm van subsidies of overheidsopdrachten, niet onder de vorm van schenkingen. Subsidies worden steeds voor een bepaalde doelstelling toegekend en achteraf wordt onderzocht, zowel inhoudelijk als financieel, of de middelen werden aangewend voor de doelstellingen waarvoor ze werden verleend. In het geval van overheidsopdrachten wordt uiteraard enkel betaald als de afgesproken goederen of diensten ook effectief geleverd of gepresteerd zijn.

Aangezien er vanuit mijn bevoegdheidsdomein geen middelen naar de betrokken organisaties gaan, lijkt het me juridisch niet echt mogelijk om daar nu vanuit mijn bevoegdheden concreet acties rond te ondernemen.

Als de schenking waarover sprake onder bepaalde voorwaarden is toegekend en de vzw bewust de waarheid geweld zou hebben aangedaan bij de verantwoording, kan de Vlaamse Regering natuurlijk wel optreden, zoals gezegd. Maar daarover moet u de vraag stellen aan de minister-president. Nogmaals, ik zou ook graag de mails willen hebben waarover u daarnet hebt gesproken. Ik ben uiteraard bereid om die onmiddellijk te onderzoeken en daar verder naar te kijken.

Collega Verheyen, ik veronderstel dat u verwijst naar een gebouw op de Aalbeeksesteenweg te Kortrijk in de vraag over de overname van de nachtopvang. Het CAW organiseert daar een groepsopvang, en dus geen nachtopvang. Dit pand maakt deel uit van een oud klooster en voldoet niet meer aan de normen. Daarom heeft het CAW de huur van dit pand opgezegd. De verhuurder van het pand, de lokale kerkfabriek, heeft dat gebouw nu, nadat het CAW de huur had opgezegd, verkocht aan Poverello. Het CAW mag wel nog zijn huurtermijn uitdoen en huurt dus nog tot eind januari 2022, maar juridisch nu met vzw Poverello als verhuurder. Het CAW zet een nieuwe opvang op in de Blekerstraat, waar het vanaf februari 2022 zal intrekken.

De vzw-regelgeving en de regelgeving op de aanwending van subsidies formuleren duidelijke richtlijnen en verwachtingen op het vlak van transparantie. Organisaties die van de Vlaamse overheid subsidies krijgen, hetzij in het kader van een sectorale regelgeving, hetzij als projectsubsidies, worden door de administratie opgevolgd en gecontroleerd. Volgens mij heeft een deontologische code in dit geval daarom ook weinig meerwaarde.

Organisaties en besturen die niet bonafide zijn of die middelen willen afwenden van de doelen waarvoor ze die verkregen hebben, zullen zich niet laten tegenhouden door een dergelijke deontologische code. Ik wil hieraan nog expliciet toevoegen dat de meeste organisaties correct omgaan met hun middelen en hierover ook zeer transparant zijn. Tot slot wil ik nog toevoegen dat een erkenning in het kader van de sectorale regelgeving al een dergelijk kwaliteitslabel vormt.

Het is volgens mij een illusie te denken, collega Verheyen, dat er systemen bestaan die alle mogelijke risico's onmogelijk maken. Wat ik wel kan doen en nu ook al doe, is een gedegen opvolging organiseren van de subsidies die we toekennen, en dit zowel op het inhoudelijke als op het financiële vlak. Ik heb het dan concreet over systemen van administratief toezicht. Uiteraard is alles voor verbetering vatbaar en streven we steeds naar zo effectief mogelijke instrumenten zonder evenwel de planlast voor de organisaties te willen verhogen.

Collega Veys, ik neem het armoedebestrijdings- en daklozenbeleid in handen. Ik kan hiervoor onder meer verwijzen naar het Vlaams actieplan ter voorkoming en bestrijding van dak- en thuisloosheid dat eind 2020 is goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Ik heb onlangs 1,57 miljoen euro gereserveerd voor extra begeleiding van chronisch thuislozen in het kader van Housing First. Het ruimere armoedebestrijdingsbeleid staat beschreven in het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding. Maar ik moet hier opmerken dat de opvang van daklozen een lokale bevoegdheid is. Vaak wordt hiervoor samengewerkt met private partners, waaronder de CAW's maar ook andere organisaties. Ik zou overigens niet willen stellen dat de overheden hiervoor geen beroep kunnen of mogen doen op een privaat initiatief, zoals vaak het geval is, bijvoorbeeld op de CAW's die de opvang uitbaten en begeleiding voorzien.

Dat neemt niet weg dat er vroeger, nu en in de toekomst altijd privaat initiatief genomen zal worden ter ondersteuning van kwetsbare groepen in de samenleving. Ik vind het een goede zaak dat er ruimte blijft voor dergelijke warme solidariteit, zonder dat ik daarbij de verantwoordelijkheid van de overheid – de Vlaamse, federale en lokale overheid – wil minimaliseren of afschuiven.

De voorzitter: Mevrouw Verheyen heeft het woord.

Katja Verheyen (N-VA): Dank u wel, minister, voor uw antwoorden. U gaf aan dat de middelen die de Vlaamse overheid geeft, zich grotendeels beperken tot een cheque in het kader van De Warmste Week. Dat lijkt ook te stroken met de manier van werken van Poverello zoals die in de pers wordt omschreven, met zo weinig mogelijk pottenkijkers. Wie subsidies aanvaardt, moet natuurlijk ook aanvaarden dat een overheid meekijkt. Dat maakt het ook zo moeilijk om in te grijpen als overheid. Poverello zelf kiest er heel bewust voor om weg te blijven van die subsidies, zo lijkt het toch. De organisatie kiest er ook voor om haar eigen doen en laten te bepalen. Met dat eigen bepaalde beleid stuit ze zo heel veel mensen, vrijwilligers, maar ook andere organisaties die rond armoede of andere goede doelen werken, tegen de borst, organisaties die wel goed hun werk doen en die terecht op heel wat sympathie en ook op heel wat giften kunnen rekenen. Ik denk dat we er niet onnozel over moeten doen. Ik zie en hoor ook de reacties van de mensen op straat. Dit incident knaagt enorm aan het vertrouwen van de mensen.

Welke juridische gevolgen daaraan gegeven moeten worden, laat ik over aan de minister, met grotere onderzoeksmogelijkheden dan ikzelf. Maar als er effectief fouten of misdrijven hebben plaatsgevonden, denk ik toch wel dat het evident is dat die niet ongestraft gelaten mogen worden.

Waar ik wel in geloof, minister, is zo'n deontologische code. U bent er precies niet echt een voorstander van. Ik weet dat er altijd risico's blijven bestaan; dat kunnen we niet volledig uit de wereld helpen. Ik bedoel daarmee een laagdrempelige deontologische code vanuit Vlaanderen rond die financiële transparantie maar ook rond ethiek aangaande de besteding van de verworven middelen, die enerzijds onderschreven moet worden om voor subsidies in aanmerking te komen maar tegelijk ook kan dienen als kwaliteitslabel. Zo'n kwaliteitslabel geeft mensen die giften doen, een zekere geruststelling dat die organisatie echt wel oké is en de Vlaamse deontologische code onderschrijft. Dat moet echt geen loodzware code

zijn of een zwaar kwaliteitslabel dat enorme boekhoudkundige verplichtingen met zich meebrengt.

We weten dat die fiscale regelgeving al moeilijk genoeg is, zeker voor de kleinere organisaties en de kleinere vzw's. Maar het moet wel een leidraad zijn met duidelijke principes, een die het verschil maakt. Dat kan perfect in samenwerking met de sector, en dan in het bijzonder met de Vereniging voor Ethiek in de Fondsenwerving (VEF).

Minister, ziet u het zitten om samen met de VEF aan die Vlaamse deontologische code te werken? Ik hoor dat u daar nog niet echt een voorstander van bent, maar ik hoop dat dat er misschien wel van zal komen.

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Minister, dank u voor uw antwoorden. U gaat niet echt in op de zaak. Ik begrijp dat er nog een onderzoek naar loopt. Maar heel veel zaken die daarin vermeld staan, roepen toch heel wat vragen op. We hebben het in deze commissie al vaak over daklozen gehad. Als er in Zottegem een daklozencentrum is met dertig bedden, terwijl er maar twee bedden gevuld zijn, betekent dat dat de lokale overheid in dat gat moet springen. Ten koste waarvan? Daar loopt meer mis dan er is. Er zal daar nog verder juridisch gevolg aan gegeven worden. Ik heb al begrepen dat meester Vermassen het bestuur van Poverello zal verdedigen. De vrijwilligers hebben mij en collega Verheyen aangeschreven om te zeggen dat ze geen poot hebben om op te staan.

Ik heb met betrekking tot de follow-up van de mistoestanden twee vragen.

Overweegt u om zich burgerlijke partij te stellen voor die vrijwilligers, die zich sterk inzetten? Des te meer omdat de vzw's een gat van de overheid invullen. We hebben daarop een ietwat andere visie. U verwijst naar de warmte van de samenleving, die dat nog moet kunnen organiseren. Ik ben absoluut akkoord, ik vind dat ook. Maar we hebben bij de lokale overheid ook heel veel vrijwilligerswerk.

Minister, hebt u in de ministerraad met uw collega's gesproken over de 100.000 euro die in 2015 werd gedoneerd aan Poverello? Hebt u daar ooit gevraagd wat er is gebeurd met die 100.000 euro? Ik las net dat heel veel donateurs jaarverslagen en financiële jaarrekeningen opvragen, en daar ook geen antwoord op krijgen. Bent u niet benieuwd wat er met die gift is gebeurd, met die Vlaamse belastingmiddelen die aan Poverello zijn gegeven?

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Mijn excuses dat ik bij de vragen niet aanwezig kon zijn; ik zat in een andere commissie. Ik had gelijkaardige vragen als die die de collega's stelden.

Ik wil nog een ander aspect van heel deze kwestie aanraken, een aspect dat, denk ik, de voorbije weken onderbelicht is gebleven. Minister, u geeft ons heel terecht de informatie dat aan Poverello buiten de middelen van Win For Life en De Warmste Week geen bijkomende structurele subsidies zijn gegeven. Maar uit alle onderzoeken en uit de gesprekken die ik zelf heb gehad in de tussenperiode, blijkt dat er een zeer grote verwevenheid is met een aantal besturen die allemaal teruggaan naar vehikels die gelieerd zijn aan besturen van de katholieke kerk, met name het Interdiocesaan Centrum. Blijkbaar heeft de schatbewaarder daarvan de financiën van de organisatie Poverello helemaal overgenomen en gebruikt voor aankopen en transacties ten voordele van dat Interdiocesaan Centrum. De Vlaamse Regering moet uitzoeken in hoeverre de financiële stromen die naar de katholieke kerk gaan en gelieerd zijn met dat Interdiocesaan Centrum, transparant

zijn en te rechtvaardigen zijn. Hoe kunnen die subsidiestromen nog blijven bestaan in de toekomst naast de publieke gegevens die, zeg maar, zeer ondoorgrondelijk zijn?

Ik denk dat de subsidiedatabank die momenteel wordt gefinaliseerd, daar een goed instrument voor kan zijn. Die gegevens zijn bekend. Er wordt vanuit de lokale besturen 127 miljoen euro aan de kerkfabrieken gegeven. Dat zijn kerkfabrieken die op papier heel weinig middelen hebben. Dat klopt ook, voor alle duidelijkheid. Daar is geen fraude. Maar die hogere besturen die gelieerd zijn aan het Interdiocesaan Centrum en nog andere vehikels vanwege de katholieke kerk, hebben wel degelijk heel veel eigen middelen, bezittingen, vastgoed en dergelijke meer die niet worden aangegeven bij de overheid.

We moeten dat deel van de zaak eens grondig onderzoeken en kijken in welke mate al die vehikels beschikken over eigen middelen en hoe we de subsidies in de toekomst moeten aanpassen om ervoor te zorgen dat eigen middelen worden gehanteerd voor zaken waaraan de Vlaamse overheid elk jaar aanzienlijke bedragen belastinggeld spendeert. Er zijn immers heel wat vehikels. Naast het Interdiocesaan Centrum zijn er nog andere die gelieerd zijn met de kerk en met de kerkfabrieken op het laagste niveau.

Deze affaire is een heel duidelijke aanleiding om dat grondig in kaart te brengen. Dat is niet alleen iets wat u kunt doen, maar de hele regering. Ik vraag me af of u daar samen met uw collega's werk van wilt maken.

De voorzitter: Ik stel voor dat u een vraag indient bij minister Somers over de kerkbesturen.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Dat zit niet alleen bij minister Somers.

De voorzitter: Mevrouw Wouters heeft het woord.

Suzy Wouters (Vlaams Belang): Collega's, dat een organisatie gericht op het bestrijden van armoede 14 miljoen euro kasreserve heeft en 50 miljoen euro vastgoed bezit, doet op zijn minst de wenkbrauwen fronsen. Dat voelt in ieder geval niet echt rechtvaardig aan. Veel vrijwilligers maken zich terecht zorgen over de toekomst van hun vereniging. Ze vrezen dat mensen die hen in het verleden heel erg hebben gesteund, nu misschien zullen afhaken. Vanuit Vlaanderen worden veel verenigingen gesubsidieerd waarin armoedebestrijding centraal staat. Onze fractie is van mening dat transparantie over kasreserves een voorwaarde moet zijn om in aanmerking te komen voor subsidies. Het gaat immers om belastinggeld dat een vereniging toegekend krijgt, en een doelmatige en doeltreffende inzet daarvan is van cruciaal belang.

Daarom heb ik de volgende vragen voor u, minister. Is de kasreserve van verenigingen die aan armoedebestrijding doen, een van de voorwaarden om voor subsidie in aanmerking te komen? Geven die verenigingen transparantie over hun financiële balans? Zo neen, wordt dat in de toekomst herbekeken en aangepast? Wat is uw visie daarover?

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, het gaan in deze affaire nog altijd om signalen en getuigenissen, al zijn die natuurlijk wel heel sterk en heel verontrustend. Die affaire is een symptoom. Assistent-professor Wim Van Lancker heeft in een reactie op die affaire aangegeven dat de Vlaamse overheid steeds meer steken laat vallen in de armoedebestrijding. Dat is het basisprobleem. Vanaf het moment dat vrijwilligersorganisaties moeten inspringen om armoede te bestrijden en dat de aanwezige effectieve overheid – zoals hij dat noemt – mensen

niet vooruithelpt, is er ruimte open voor misbruik. Wat dat betreft is er sowieso een probleem in het 'vervrijwilligen' van armoedebestrijding. Dat leidt tot nieuwe vormen van uitsluiting, tot een probleem van professionalisering en tot een probleem van een gebrek aan doorverwijzing. Op dat vlak draagt u op dit moment al een heel grote verantwoordelijkheid, minister.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Voorzitter, ik heb het gevoel dat er heel veel zaken door elkaar worden gehaald en dat die uit elkaar moeten worden getrokken. De vraag was of er subsidies werden ontvangen en ik heb daarop mijn antwoord gegeven, namelijk dat er in het kader van de actie Music for Life door de toenmalige minister-president een subsidie is gegeven, maar dat er vanuit mijn departement, volgens de antwoorden die ik heb gekregen van de administratie, geen subsidies zijn gegeven. Er is dus ook geen controle op subsidies die niet gegeven zijn. Dat zou nogal moeilijk zijn.

Als er malversaties zijn, dan moet het gerecht zijn werk ter zake doen. Dat lijkt me nogal logisch en evident.

Ik heb in deze Vlaamse Regering niet gevraagd wat er in de vorige Vlaamse Regering door de voormalige minister-president aan subsidies aan Music For Life is gegeven. Ik heb ook het gevoel dat de huidige minister-president daar ook niet zomaar een antwoord op zou kunnen geven, maar misschien kan zijn administratie dat wel. Als daar dus vragen over zijn, kunnen die aan de minister-president worden gesteld, die dat dan desgevallend kan laten nagaan.

Collega Verheyen, wat de negatieve effecten betreft: die hebben wij erkend. Die heb ik ook in het antwoord gegeven. Wat het kwaliteitslabel of de deontologische code betreft: voor wie gesubsidieerd is onder onze regelgeving, is dat al het geval. De Vereniging voor Ethiek in de Fondsenwerving heeft zo'n werking. Die vindt u terug op de website. Ook de aangesloten organisaties worden daarbij vermeld. Dat is natuurlijk ruimer dan het kleine stukje armoedebestrijding.

Mijnheer Vande Reyde, wat uw vragen betreft: de minister van Binnenlands Bestuur heeft een nieuw decreet over de lokale geloofsgemeenschappen naar voren gebracht. De financiering van de erediensten wordt daarin voor een stukje georganiseerd. Dat is voor het overgrote deel ook federaal. Dat zit bij de federale minister van Justitie. Ik stel dus voor dat men de minister van Justitie daarover interpelleert.

Mevrouw Groothedde, ik ben het eigenlijk fundamenteel oneens met uw analyse. Als er misbruiken zijn, dan is dat de fout van hen die misbruiken plegen. U zegt hier dat er mogelijkwijze misbruiken zijn gepleegd en dat dat eigenlijk de fout van de overheid is. Dat vind ik toch nogal kort door de bocht. Het feit dat er goede doelen zijn, dat er vrijwilligersorganisaties bestaan, is op zich een zeer goede zaak. Als daar misbruiken zijn, dan moeten die worden aangepakt, maar ik vind het absoluut kort door de bocht te zeggen dat dat eigenlijk de schuld van de overheid is. Wij verschillen daarover echter waarschijnlijk ideologisch van mening. Ik pas eigenlijk ook voor een overheid die vindt dat ze alles zelf moet doen. Ik vind het geen slechte zaak dat er privaat initiatief is, dat er vrij initiatief is, dat dat wordt gesubsidieerd en dat de overheid de opgenomen taken controleert die een meerwaarde zijn. Zo hebben we ons onderwijs georganiseerd. Zo hebben we zorg en welzijn georganiseerd. Zo hebben we heel veel dingen georganiseerd. Economen noemen dat ook 'stemmen met de voeten'. Dat wil zeggen dat de overheid ervoor zorgt dat er een kwaliteitskader is, controleert of de middelen goed worden ingezet, maar niet noodzakelijk de pretentie heeft om alles te willen doen en denkt alles zelf beter te zullen doen. Maar goed, wij hebben een andere visie op de rol die het middenveld kan spelen omtrent een aantal zaken. Mijn visie

daarop is duidelijk anders dan de uwe, heb ik uit uw tussenkomst vernomen. Ik denk dat organisaties die met vrijwillig initiatief zaken ter harte nemen, ook getuigen van een grote, warme solidariteit, bijvoorbeeld met mensen in armoede, of inzake andere thema's. Op zich kunnen we dat alleen maar aanmoedigen. Die organisaties moeten echter ook in alle transparantie werken. Dat heb ik ook meegegeven in het eerste deel van mijn antwoord.

De voorzitter: Mevrouw Verheyen heeft het woord.

Katja Verheyen (N-VA): Minister, ik merk dat u een beetje terughoudend bent, wat ik ergens ook wel begrijp. Ik hoop echter dat die terughoudendheid de komende maanden zeker nog gaat veranderen. Ik meen immers wel dat die deontologische code, zeker zoals ik hem bedoel, als kwaliteitslabel een meerwaarde kan zijn, voor organisaties die van subsidies leven, maar ook voor organisaties die van private middelen leven. Ik geloof daar echt wel in. Ik hoop dus echt dat u dat eens wilt bekijken of dat u eens gaat samenzitten met de sector om dat goed te bekijken.

Wij, als partij, zijn er echt wel rotsvast van overtuigd dat armoedebestrijding een taak is van alle overheden, of alleszins dat zij de eindverantwoordelijkheid dragen. Laat daar zeker geen discussie over bestaan. Maar ik heb wel gemerkt, nu ook weer in de commissie, dat bepaalde prominente stemmen in heel het armoededebat er een exclusieve taak van de overheid van willen maken. Ik geloof juist in de nabijheid van die verenigingen en die vrijwilligers die tussen de mensen staan en die uit solidariteit goed willen doen voor een ander. Ik geloof daar echt in. Wij moeten die verenigingen, als ze goed werk leveren, durven te blijven ondersteunen. Wij moeten die verenigingen de ruimte en de verantwoordelijkheid geven, maar ook de instrumenten om die solidariteit uit te dragen naar de rest van de samenleving.

Minister, ik denk dat die mail u ondertussen bezorgd is. Ik zal u daar in de toekomst zeker nog over contacteren of bevragen.

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Allereerst ben ik blij met de reactie van collega Wouters. Dat kan niet anders dan voortschrijdend inzicht zijn, want toen ik een vraag stelde in de Kortrijkse gemeenteraad, reageerde de fractieleider van het Vlaams Belang nogal virulent en zei hij dat ik een kruistocht tegen christelijke vzw's aan het voeren was en dat daar allemaal niets van aan was, van dat onderzoek. Dit is al een iets eerlijkere reactie van collega Wouters.

Minister en collega Verheyen, er wordt hier gesteld dat we een andere visie hebben. Ik ben een socialist. Ik geef dat eerlijk toe. Het zou er nog aan mankeren. Maar ik heb niets tegen privaat initiatief, absoluut niet. Maar als het om mensenrechten gaat, om sociale grondrechten die in de Grondwet staan en waar mensen recht op hebben en waar een overheid zich voor moet engageren in verdragen die die overheid ondertekend heeft, heb ik er wel een probleem mee als de overheid tekortschiet. En om die reden, minister, collega's, schenken heel veel mensen geld aan vzw's allerhande om taken uit te voeren waar ze eigenlijk al belastinggeld voor betalen. Waar de overheid in gebreke blijft, springen duizenden vrijwilligers dagelijks in voor kwetsbare mensen. Iedere vrijwilliger die het echt goed meent, wil eigenlijk dat de eigen organisatie overbodig wordt, omdat de armoede verdwijnt ofwel omdat de overheid het structureel opneemt en dat het niet afhangt van giften, van goodwill, van vrijwillige inzet, omdat het over grondrechten gaat. Dat is toch een heel belangrijk verschil dat ik zou willen benadrukken.

Om die reden vindt de Vooruitfractie dat het minimum dat je in dat geval van de overheid zou mogen verwachten, is dat ze dan ook de donateurs en de vrijwilligers

beschermt tegen de Poverello's van deze wereld, als het allemaal klopt wat in dat onderzoeksartikel staat.

Nu, deze vraag zou normaal gezien een week voor de Warmste Week gesteld worden. Dan zitten we hier allemaal in de commissie met zo'n badge. We steunen dat. Dat is supergoed. Minister, u hebt er zich zelfs persoonlijk voor geëngageerd. Ik vind dat dat echt getuigt van het feit dat u een warme mens bent. Dat meen ik oprecht. Maar het bedrag dit jaar was heel laag. Ik zeg niet dat het een met het ander te maken heeft, maar dat is toch waarvoor mijn fractie naar u, als minister van Armoedebestrijding, kijkt: zorg dat donateurs en vrijwilligers gerustgesteld zijn dat ze kunnen helpen en dat iedere euro gaat naar waarvoor hij dient. En zorg ten tweede dat het niet afhangt van die vrijwilligers en neem het zelf ietsje sterker in handen. Ik vind dat het Vlaamse armoedebeleid nog te slap is. Maar goed, u weet al dat ik dat vind. Ik denk dat we daar het komende jaar nog heel veel over van gedachten zullen wisselen.

Ik denk dat dit echt aangeeft dat de mensen een sterke overheid willen, die het verschil probeert te maken voor de mensen. Ik stel voor dat ook Vlaanderen dat probeert te doen. Dat zou een goede zaak zijn.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ik denk dat we toch moeten oppassen – zeker nadat ik collega Veys gehoord heb – om hier de schuld of de problematiek te zoeken bij een overheid die zogezegd haar taken zou afstoten. Ik vind het trouwens wel bijzonder, collega Veys, dat u hier zegt dat de overheid het meer in handen moet nemen, maar op andere vlakken wel pleit voor een sterk middenveld. Als het gaat over vakbonden en zo, dan hoor je altijd dat niet alles door de overheid moet worden gedaan. Het is een beetje een discrepantie in uw discours.

Los daarvan denk ik dat we hier vooral moeten kijken naar het misbruik dat er gebeurd is. 99 procent van de goede doelen zorgt ervoor dat het geld goed terecht komt. Die hebben daar ook sterke 'checks and balances' voor en een raad van bestuur en dergelijke die dat in de gaten houdt. Ik denk dat we hier vooral moeten bekijken wat er gebeurd is. En dan kom je bij de vaststelling waar je niet omheen kunt, dat er misbruik georganiseerd is, met moedwillige medewerking en zelfs initiatie van dat Interdiocesaan Centrum. Daar moeten we als overheid naar kijken. We moeten ook bekijken wat we daar op andere vlakken allemaal aan subsidies aan geven en of die nog wel gerechtvaardigd zijn, als je kijkt naar deze toestanden.

Ik denk dat we in dezen de schuld zeker niet moeten zoeken bij de donateurs, zeker niet bij de vrijwilligers en ook niet bij de overheid en dat we moeten kijken waar de angel echt zit. *(Opmerkingen van Celia Groothedde)*

De voorzitter: Collega Groothedde, u kunt niet meer tussenkomen want u was geen van de vraagstellers. U mag twintig keer aangehaald worden, het reglement laat dat niet toe.

De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Suzy Wouters aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het gebruik van een handgebaar als noodkreet voor hulp door slachtoffers van (huiselijk) geweld
– 969 (2021-2022)**

**VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de inzet van beroepsgroepen bij de opsporing van partnergeweld en mentale kwetsbaarheden
– 1140 (2021-2022)**

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw Wouters heeft het woord.

Suzy Wouters (Vlaams Belang): Voorzitter, minister, collega's, in de Verenigde Staten is een 16-jarig meisje uit de handen van haar ontvoerder gered dankzij een eenvoudig handgebaar dat ze geleerd had via de populaire socialemedia-app TikTok. Het gebaar werd begin april 2020 in het leven geroepen door een Canadese vrouwenorganisatie. Huiselijk geweld en/of een situatie van onveiligheid is veelal onzichtbaar en er werd gehoopt dat door dit handgebaar sneller en eenvoudiger hulp gevraagd kon worden. Door de duim in de handpalm te plooien en vervolgens subtiel een vuist te maken, kan men onzichtbaar aangeven dat men in nood verkeert. Bij ons is dit handgebaar nog niet zo bekend, terwijl bekendheid natuurlijk noodzakelijk is om te werken. Child Focus is alvast wel een voorstander van dit initiatief. In noodsituaties zijn volgens hen alle middelen die kunnen helpen welkom. Om dit handgebaar ook hier te kunnen implementeren, zijn gezamenlijke acties van organisaties en de overheid nodig zodat iedereen weet wat het betekent. Daarbij zou er ook herhaaldelijk over gecommuniceerd moeten worden, zoals bijvoorbeeld bij de BOB-campagnes.

Ik heb hierover de volgende vragen, minister.

Erkent u de preventieve meerwaarde van dit handgebaar?

Bent u, net zoals Child Focus, voorstander van dit initiatief en zult u initiatieven nemen om dit handgebaar ook in Vlaanderen bekend te maken? Zo ja, zal er gebruikgemaakt worden van campagnes?

In het verleden zijn reeds initiatieven genomen waarbij er in de strijd tegen huiselijk geweld vooral werd samengewerkt met apothekers en het Centrum Algemeen Welzijnswerk (CAW). Welke partners zouden bij dit nieuwe handgebaar betrokken worden om nog sneller hulp te kunnen bieden indien een persoon in nood verkeert?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Vooreerst ook mijn beste wensen voor ieder van jullie voor het nieuwe jaar. Ik heb ook een vraag rond partnergeweld ingediend, maar met een heel andere inslag dan collega Wouters. Logischerwijze werden de vragen aan elkaar gekoppeld.

In 2020 zagen we een sterke stijging van het aantal oproepen naar 1712. Die tendens heeft zich ook de voorbije maanden voortgezet. Minister, u zette dan ook al in op het versterken van de werking van hulplijn 1712. Eind vorig jaar kondigde u aan dat die versterking zal worden verlengd met drie jaar tot eind 2024. Daarvoor wordt meer dan 550.000 euro voorzien.

Het blijft voor slachtoffers van partnergeweld evenwel enorm moeilijk om hun verhaal in vertrouwen aan iemand te kunnen vertellen. Toch kan het helend werken en een eerste stap zijn om daadwerkelijk hulp te zoeken. We hebben kunnen lezen dat er een specifiek initiatief genomen werd gericht op kappers. Omdat kappers een vertrouwensband hebben met veel van hun klanten, werd een samenwerking opgestart tussen sectororganisatie Febelhair, hulplijn 1712 en het CAW om partnergeweld op te sporen. In het kader van dit project krijgen kappers een opleiding in het herkennen van signalen van partnergeweld, het aangaan van een gesprek over de problematiek en hoe gepast te reageren wanneer iemand zich kwetsbaar opstelt.

Het is niet de bedoeling dat de kappers optreden als hulpverlener, maar wel vooral als luisterend oor en indien mogelijk als doorverwijzer naar 1712, waar professionele hulp kan worden aangeboden en opgestart.

Tijdens de lockdown in 2020 werd ook al een samenwerking opgestart tussen de Centra Algemeen Welzijnswerk (CAW's) en het Vlaams Apothekers Netwerk (VAN) om intrafamiliaal geweld op discrete manier aan het licht te brengen. Uit het project rond codewoord Masker 19 groeide een nieuw project, dat een bredere doelgroep beoogt. Onder de noemer #CAVASa werken het VAN en de actoren van het geïntegreerd breed onthaal (GBO) samen om situaties te herkennen omtrent alle psychosociale problematieken waarvoor de CAW's hulp bieden. Het is vooral de bedoeling om in te zetten op vroeginterventie en preventie van mentale kwetsbaarheden. Begin september 2021 startte in negen eerstelijnszones zo'n proefproject van een drietal maanden.

Minister, op welke manier zullen de extra middelen die voor de volgende drie jaar worden toegekend, precies worden ingezet?

Op welke manier zullen de opleidingen aan de kappers georganiseerd worden? Hoe zullen zij worden gemotiveerd om zo'n opleiding te volgen?

Hoe en wanneer zal de samenwerking met de kappers geëvalueerd worden?

Het project met de kappers focust zich enkel op het opsporen van partnergeweld, terwijl het project met de apothekers net verbreed werd. Bestaat de mogelijkheid dat op termijn de doelgroep ook verbreed zal worden in het project met de kappers?

Wat is de stand van zaken met betrekking tot de proefprojecten van #CAVASa? Hoe werden deze geëvalueerd? Welke conclusies worden daaruit getrokken?

Zal het #CAVASa-project breder worden uitgerold?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Ja, collega's. Er werden in 2021 twee verschillende projectsubsidies aan 1712 toegekend voor de versterking en verdere uitbouw van de hulplijn.

Een eerste projectsubsidie van 571.650 euro ging in op 1 juni 2021 en loopt nog tot en met maart 2025. Deze middelen zullen in eerste instantie worden ingezet voor het verder versterken van de telefonische avondpermanentie bij 1712. Hierdoor kan 1712 alvast tot maart 2025 bereikbaar blijven tot 18 uur, waar de avondpermanentie aanvankelijk liep tot 17 uur. Daarnaast zullen deze middelen ook verder worden ingezet op deskundigheidsbevordering van de 1712-hulpverleners en op het opnemen van verschillende communicatieacties waarmee wordt ingezet op sensibilisering rond verschillende vormen van geweld en het verder bekendmaken van 1712.

Een tweede projectsubsidie van 553.953 euro ging in op 1 december 2021 en loopt nog tot 30 november 2024. Deze middelen zullen ingezet worden voor de aanwerving van extra voltijdequivalenten (vte's) bij 1712 om tegemoet te komen aan de verhoogde caseload. We anticiperen hiermee op de verhoogde instroom bij 1712, die zich ook in de komende jaren wellicht zal voortzetten.

Het project tussen de kappers en de CAW's wordt niet door mij gefinancierd, waardoor er ook niet tussentijds gerapporteerd wordt over dit project. Het betreft hier een initiatief van de federatie Febelhair. De federatie inspireert zich op voorbeelden uit de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk. Febelhair heeft in samenwerking met de CAW's en 1712 een opleidingsvideo ontwikkeld voor kappers. Hiermee willen zij het thema partnergeweld mee bespreekbaar maken en de kappers aanmoedigen om te luisteren, maar ook om mensen te informeren over de professionele hulp van 1712 of het CAW dat beschikbaar is.

Aanvankelijk was het de bedoeling om het #CAVAsa-project gedurende vier maanden te laten proefdraaien in twee eerstelijnszones, en dit vanaf september 2021. De partners binnen het #CAVAsa-project hebben er echter voor geopteerd om alle eerstelijnszones (ELZ's) te betrekken die bij een bevraging hun interesse in dit project kenbaar hebben gemaakt. Dit bracht ook wat meer diversiteit in de betrokken ELZ's.

Volgende ELZ's werden betrokken in de lopende pilootfase en nemen actief deel aan het #CAVAsa-project: Oost-Vlaanderen met de ELZ Waasland Noord-Oost, de ELZ Waasland Zuid-West en de ELZ Dender; Vlaams-Brabant met de ELZ Leuven Noord en de ELZ Zuid-Oost-Hageland; West-Vlaanderen met de ELZ Westkust en Polder en de ELZ Westhoek; Limburg met de ELZ Zuid-Oost-Limburg; Antwerpen met de ELZ Klein-Brabant-Vaartland.

In de provincie Antwerpen loopt parallel het proefproject met Zipster, een digitaal doorverwijzingsplatform dat zorgverleners helpt bij het doorverwijzen van patiënten naar lokale welzijnsactoren. Het platform wordt hoofdzakelijk door huisartsen getest en gebruikt. In de eerstelijnszone Westkust & Polder wordt het Zipsterplatform echter ook getest door de huisapothekers in het kader van hun deelname aan project #CAVAsa.

In september 2021 startte de implementatie van het project bij de huisapothekers en werden geïnteresseerde huisapothekers opgeleid. De tweedelige opleiding werd gebracht onder de vorm van een webinar, gemodereerd door verschillende sprekers: Anita Cautaers van de CAW Groep (Centrum Algemeen Welzijnswerk), Kris Van den Broeck van de Universiteit Antwerpen en Veerle Foulon van de KU Leuven via het platform Instituut voor Permanente Studie voor Apothekers.

Die samenwerking tussen de twee eerstelijnsactoren en de brede uitrol die tijdens het proeftraject werd gerealiseerd, zien we als zeer positief. Er is daarbij wel een belangrijke kanttekening te plaatsen. De resultaten van het project werden zonder twijfel beïnvloed door de huidige pandemierealiteit. De huisapotheker ervaart vandaag een ongezien hoge werkdruk, wordt gehinderd door mondkmaskers, schermen enzovoort. Dat beïnvloedt het bespreken van psychosociale hulpvragen aanzienlijk. De prille samenwerking wordt daardoor sterk op de proef gesteld. De impact zal wellicht pas echt meet- en voelbaar zijn op lange termijn.

De resultaten van de proeffase worden in de loop van de maand februari grondig geanalyseerd en geëvalueerd. Die evaluatie zal toelaten zicht te krijgen op goede praktijken en aandachtspunten die moeten worden meegenomen in de bijsturing van #CAVAsa bij de verdere uitrol naar andere eerstelijnszones in Vlaanderen en Brussel.

Het plan is om na een grondige analyse van de data het project #CAVAsa verder te blijven uitbouwen opdat het kan worden ingezet als een inspirerend voorbeeld voor relevante doelgroepen in de eerstelijnszone, om bijkomende huisapothekers te motiveren om deel te nemen aan het project en om andere beroepsgroepen te engageren om beter samen te werken met zowel de huisapothekers als de CAW's.

De eerste resultaten en de praktijkervaringen geven aan dat het project richting bredere implementatie kan gaan. Het projectteam bekijkt hoe ze dat project verder kunnen uitrollen, verder begeleiden en onderzoeken, en bijsturen waar nodig.

De finale doelstelling is om na het tweede projectjaar het project breed verder te laten integreren in het beleid van zoveel mogelijk eerstelijnszones opdat de lokale huisapothekers en CAW's door de lokale besturen en zorgraden autonoom en actief kunnen worden ingeschakeld in het lokale netwerk van zorgzame buurten ter bevordering van het psychosociaal welbevinden.

We verwachten het projectvoorstel voor het komende projectjaar uiterlijk 15 januari 2022 van het projectteam te ontvangen. Aangezien we overtuigd zijn van de meerwaarde van een versterkte samenwerking tussen de partners van #CAVAsa, zullen we op basis van het projectvoorstel bekijken hoe we die verdere uitrol mee kunnen ondersteunen.

Verder wil ik er nog eens sterk op wijzen dat als iemand in gevaar is of zich in een noodsituatie bevindt, in elk geval zo snel mogelijk de politie of het noodnummer 112 moet worden gebeld.

En tot slot wil ik toch ook opnieuw pleiten voor de burger in het algemeen als een bevoorrechte partner. Ook burgers, namelijk vrienden, collega's, burens en familieleden, kunnen een heel belangrijke rol spelen. Mensen uit de omgeving van een slachtoffer moeten ook een signaal kunnen herkennen en in gesprek durven gaan, de vraag durven stellen 'gaat het wel?' en 'wat kan ik doen?'. Vaak hebben we zelf nog schroom om over geweld te praten met iemand in onze omgeving die met geweld in aanraking komt. Ook getuigen, vrienden of familieleden kunnen bij 1712 terecht voor ondersteuning.

Elk initiatief dat geweld of verder geweld helpt voorkomen of dat slachtoffers helpt om hulp te vragen, ben ik absoluut genegen. Zeker in tijden van sociale isolatie waarin het gebruik van sociale media meer op de voorgrond komt en het voor slachtoffers van familiaal geweld mogelijk minder evident is om hulp te zoeken, is het 'Signal for Help'-initiatief van Canadian Women's Foundation waardevol voor bepaalde slachtoffers in bepaalde contexten.

Ik ben ervan overtuigd dat voor het voorkomen van verder familiaal geweld moet worden ingezet op verschillende acties. Ik pleit echter ook voor een zekere doordachtheid alvorens zomaar een nieuw initiatief op te zetten. De ervaring leert – denk bijvoorbeeld maar aan het codewoord 'Masker 19' voor de melding van intrafamiliaal geweld dat in april 2020 werd gelanceerd – dat dit niet altijd een meerwaarde biedt. Ik wil vermijden dat we elk jaar een nieuw signaal of codewoord moeten lanceren. Daar zijn slachtoffers zeker niet bij gebaat. Het lijkt me het best om in te zetten op de bekendheid van bestaande initiatieven, zoals 1712 of de zorgcentra na seksueel geweld.

De voorzitter: Mevrouw Wouters heeft het woord.

Suzy Wouters (Vlaams Belang): Minister, dank u voor uw antwoord. Ik ben een beetje teleurgesteld over uw antwoord in verband met het SOS-gebaar. Dit handgebaar gaat immers ook veel breder. Het is een manier om discreet om hulp te roepen, van welke aard ook. Het kan ook worden gebruikt om via een videogesprek discreet hulp te vragen. In Nederland heeft dit 'help me'-symbool al

veel meer bekendheid, en ook in heel wat andere landen is de bekendheid groot. Ik denk dus dat we dit echt een kans moeten geven, dat dit absoluut een meerwaarde kan zijn om mensen te helpen of te redden. Ik ben een voorstander van dit initiatief, net zoals Child Focus. In noodsituaties zijn echt alle middelen die helpen, welgekomen.

Collega Schryvers, u had het daarnet ook over het codewoord 'Masker 19'. We weten dat dat codewoord bij de apothekers helemaal geen succes was. Het is dan ook belangrijk om hieruit te leren: waarom was dat geen succes? Minister, welke signalen kreeg u hierover vanuit het Vlaams Apothekers Netwerk?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, dank u wel voor uw antwoord. We weten allemaal dat intrafamiliaal geweld natuurlijk veel vormen heeft, maar vaak ook al heel lang bezig is vooraleer slachtoffers de stap durven te zetten. Ik denk dus dat er een echt doordacht beleid nodig is, waarbij we slachtoffers zelf over de drempel helpen om een signaal te geven dat er sprake is van geweld en misbruik binnen de relatie, en men op zoek gaat naar de hulpverlener. Ook moeten we de omgeving alert maken voor het herkennen van signalen. Ik denk dat we op beide sporen moeten inspelen. Minister, u hebt dat trouwens daarnet ook gezegd. Bij dat eerste kunnen bepaalde vertrouwensinstellingen en -figuren natuurlijk een grote rol spelen. Dat kan de apotheker zijn, en vanzelfsprekend ook de huisarts. Ik vind het goed dat er in dat kader dan projecten zoals #CAVA'sa worden opgestart, maar natuurlijk moeten die worden geëvalueerd, moet er worden bekeken waar er eventueel nood is aan bijsturing. U hebt daarover naar aanleiding van een eerdere vraag om uitleg van mij gesteld dat het project mee wordt begeleid door een academische onderzoeksgroep en een stuurgroep. Is dat momenteel nog altijd zo, en werken die ook mee aan de evaluatie? Het interesseert me ook om te bekijken of dat nadien eventueel ook naar andere beroepsgroepen zou kunnen worden uitgerold.

Wat de vraag van collega Wouters betreft, ik denk dat iedereen intuïtief wel dadelijk graag zou willen meedoen met elk signaal dat herkenbaar is, maar 'Masker 19' heeft toch ook geleerd dat niet alle zulke zaken een succes zijn. Ik onderschrijf dus dat wordt gesteld dat we daar toch mee moeten opletten. Graag toch eerst heel grondige evaluaties van dergelijke projecten op andere plekken, in andere landen, vooraleer we hier nog maar eens iets meegeven aan mogelijke slachtoffers dat dan nadien moet worden bijgestuurd.

Minister, ik heb een bijkomende vraag. Als we bijkomende beroepsgroepen mee inschakelen, dan moeten die natuurlijk ook heel goed worden opgeleid en mee alert worden gemaakt: hoe gaan ze daarmee om, hoe verwijzen ze naar 1712? Ze moeten zelf geen hulpverlening doen, maar velen voelen zich dadelijk daartoe misschien wel voor een stukje aangezet, en dat moet worden vermeden. Hoe wordt daarmee omgegaan?

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Dank u wel voor uw antwoorden tot heden, minister. Partnergeweld gaat vaak gepaard met seksueel geweld. Enkele jaren geleden is op mijn initiatief de website www.seksueelgeweld.be opgestart. Bij vorige vragen die ik u daarover stelde, gaf u duidelijk te kennen dat u die website ook via de Vlaamse overheid verder zou willen promoten en onderbouwen. Wat is de stand van zaken met betrekking tot de uitbouw van die website via de Vlaamse overheid?

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Wij zijn met de beweging Vooruit ook op straat gekomen op 25 november om dat signaal bekend te maken. Ik kan mij daar alleen maar

achter scharen. Wij willen zelfs dat het een emoji wordt. Want ik ben een hobbydiepzeeduiker, en een internationaal erkend signaal dat geen taal of vertaling behoeft, is best wel handig. Ik zou u dus toch willen oproepen om dat in de evaluatie ook in het achterhoofd te houden. Midden februari komt relatief snel.

Wij zijn die dag vooral op straat geweest om mensen op te roepen om in te grijpen wanneer ze getuige zijn van seksueel geweld. U haalde het zelf aan: alles wat goed is om het slachtoffer te helpen om hulp te vragen, is een goede zaak. Maar ook de omgeving, of dat nu familieleden of kennissen of toevallige passanten zijn, kan een groot verschil maken als zij ingrijpen. We noemen dat de vijf a's: anderen betrekken, afleiden, afzonderen, aanspreken en aanwezig blijven. Je kunt dat versterken door 'bystander training' aan te bieden, zoals de stad Gent doet. Die zijn volledig uitverkocht. Die zijn heel populair. Mijn bijkomende vraag gaat dan ook over omstaandersvormingen of 'bystander trainings' – ik probeer het te vertalen, maar dat is niet evident. Zult u vanuit uw bevoegdheid iets doen om ervoor te zorgen dat mensen meer weten wat ze kunnen en moeten doen als ze getuige zijn van seksueel geweld? Wat zult u doen? Hebt u ambitie om dat 'bystander effect' nog beter bekend te maken bij de bevolking? Zijn dat elementen die u wenst mee te nemen in die evaluatie? Kunnen wij ernaar vooruit kijken dat dat ook mee wordt opgenomen in het Vlaamse beleid?

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, ik vind het eigenlijk wel goed dat dit soort initiatieven worden aangehaald. 'Masker 19', daar heeft bijna iedereen ook de verdediging van opgenomen tijdens de lockdowns. En misschien was dat op dat moment ook wel het moment om dat soort initiatief te ondersteunen. Maar ik begrijp wel uw antwoord en uw bedenkingen erbij en het feit dat u daar nuances in aanbrengt, ten eerste omdat het inderdaad gaat om goedbedoelde initiatieven die misschien een pervers effect kunnen hebben. Want bijna geen enkele dader ziet zichzelf als dader, of toch niet exclusief als dader. Bij partnergeweld weten we ook dat er vaak enige wederkerigheid is. En niet alleen slachtoffers horen van dit soort gebaren en dergelijke. Maar misschien kunnen we hier wel uit concluderen dat er vooral een veel grotere maatschappelijke bewustwording is, maar dat die ook nodig is, en ook dat deze initiatieven tonen dat er echt wel meer nood is aan preventie in seksueel geweld, partnergeweld en nabij geweld.

Ik zal een vergelijking maken. Als je bijvoorbeeld in armoedebeloid een goed en professioneel middenveld kunt ondersteunen, dan heb je geen nood aan zeer veel goedbedoelde vrijwilligersinitiatieven die uit de grond schieten – en daarmee kan ik misschien nog wat aanvullen op een vorige vraag. Dat is ook geen tegenstelling. Maar in preventie kan er hierin in Vlaanderen misschien wel veel meer worden gedaan. Een goed omstandersbeleid kan daar echt wel iets in betekenen. Ik vind dat collega Veys daar een goed voorbeeld aanhaalt. Dan combineer je het fenomeen van mensen die zelf iets willen doen, de nood aan maatschappelijke bewustwording, de nood aan preventie en de rol van de overheid. En daar kunt u wel een leidende rol in spelen. In Brussel zijn er dergelijke initiatieven genomen en is men daar echt een aantal maatregelen aan het uitrollen, onder andere natuurlijk omdat je in een grootstad een veel anoniemere setting hebt, wat mensen die dit soort geweld willen plegen, veel meer uitnodigt. Bent u al in discussie en in gesprek geweest met de collega's in het Brussels Parlement die deze initiatieven hebben genomen?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega Sleurs, die website wordt beheerd door het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen, u goed bekend. Uw punt werd

ook meegenomen in het actieplan ter bestrijding van seksueel geweld, onder coördinatie van collega Demir.

Collega Veys, ik heb ook een basiscursus diepzeeduiken gevolgd, ik ken de basistekens dus ook goed. Ik weet inderdaad ook hoe belangrijk die zijn. Ik kan uw betoog op zich wel volgen.

Ik wil even terugkomen op het project rond 'Masker 19'. We hebben daar anderhalf jaar geleden in deze commissie uitgebreid over gesproken. Ik heb dat toen ook meegenomen om dat te implementeren. Maar we hebben dat project ondertussen ook geanalyseerd en we hebben gezien dat het zinvoller was om in te zetten op bestaande kanalen. Het is van daaruit dat het mooie project #CAVA'sa gegroeid is. Ik denk dat het belangrijk is om in de campagnes onze informatie te richten op twee groepen: op de mensen die er nood aan hebben dat signaal te kunnen geven en op de mensen die er nood aan hebben de signalen goed te kunnen lezen. Daarom is die academische begeleiding ook belangrijk. We hebben die begeleiding ook betrokken bij de evaluatie. Ze zijn betrokken bij het hele project en ik vind het wel belangrijk dat we op die basis kunnen werken. Zoals collega Schryvers zegt, is een goede evaluatie nodig om verdere lessen te kunnen trekken.

Wat de omstaanders betreft: dat is inderdaad een belangrijk punt. Dat zit ook in ons beleid. Vooral 1712 is daar belangrijk bij. Daarom investeren we daar extra in.

Collega Groothedde, bewustwording is inderdaad belangrijk. Dat gebeurt ook via de campagnes die we uitgerold hebben. Ik denk daarbij bijvoorbeeld ook aan de reeks 'Als je eens wist' van Hilde Van Mieghem.

Wat Brussel betreft, zet ook mijn collega Van den Brandt in op de bekendmaking van 1712. Onlangs werd hiervoor nog een campagne opgezet in de Brusselse gemeenschapsvoorzieningen om het aanbod breder bekend te maken in Brussel.

De voorzitter: Mevrouw Wouters heeft het woord.

Suzy Wouters (Vlaams Belang): Dank u, minister, voor uw bijkomende antwoorden. Dit jaar zijn er in Vlaanderen ruim 320 tijdelijke huisverboden opgelegd om explosieve gezinssituaties van huiselijk geweld te ontminnen. Dat konden we de afgelopen week nog lezen in de krant. Dat is de helft meer dan vorig jaar, toen er 217 tijdelijke huisverboden waren. Dat toont aan dat er nog meer moet worden ingezet op deze problematiek.

We zijn erg tevreden, minister, dat u de werking van hulplijn 1712 versterkt en verlengd hebt tot eind november 2024. Er zijn al heel wat goede initiatieven genomen in het verleden, maar ik denk dat we toch moeten blijven inzetten op nieuwe laagdrempelige manieren om slachtoffers van welke aard ook te helpen hulp te zoeken en om hen te ondersteunen waar nodig.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, ik kijk uit naar de evaluatie van het project #CAVA'sa en naar hoe we dat nadien kunnen uitrollen – eventueel aangepast, als dat nodig zou blijken na de evaluatie – naar alle eerstelijnszones of toch zeker naar andere eerstelijnszones en naar andere beroepsgroepen. Elk slachtoffer van intrafamiliaal geweld dat we in een vertrouwensrelatie mee over de drempel kunnen trekken om aangifte te doen of om contact op te nemen met 1712, is natuurlijk een slachtoffer meer dat mogelijk geholpen wordt. Dat moet toch de doelstelling zijn, naast het preventieve luik en naast het alert maken van andere mensen. Ik onderschrijf op dat vlak ook de bekommernissen met betrekking tot de omstaanders: we moeten er mee voor zorgen dat zij ingrijpen wanneer noodzakelijk.

De voorzitter: Collega's, we hebben nog een pak vragen om uitleg op de agenda staan. Ik zou nogmaals met aandrang willen vragen om rekening te houden met de opgelegde spreektijden.

De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over tabak- en alcoholgebruik bij de schoolgaande jeugd – 998 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Freya Saeys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de data van het Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere Drugs – 1028 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Elk jaar peilt het Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere Drugs (VAD) naar het alcohol-, tabaks- en cannabisgebruik in het secundair onderwijs. Dat doet het door een vragenlijst af te nemen bij leerlingen. In het schooljaar 2019-2020 was dat niet mogelijk door de coronapandemie. Dat is vrij logisch. Om toch een overzicht van het alcohol-, tabaks- en cannabisgebruik te kunnen geven, publiceerde VAD een overkoepelend rapport met de evoluties van de voorbije twee decennia.

Collega's, dat is voor ons, op Vlaams niveau, een interessant gegeven. Wij proberen toch om op dat vlak preventief op te treden.

Uit het rapport blijkt dat we enigszins positief mogen zijn. Het gebruik van tabak en alcohol is gedaald over de jaren heen. Traag maar gestaag is het gedaald. We kunnen dus besluiten dat preventie werkt. Dat is een goede zaak voor Vlaanderen. Alleen jammer dat we daar nog niet de vruchten van plukken op budgettair vlak. Dat zit natuurlijk op het federale niveau. Maar, minister, ik denk dat we bondgenoten zijn om zowel preventie als het curatieve samen te brengen op het Vlaamse niveau. Maar daar gaat mijn vraag niet over.

Wanneer we naar het rapport kijken, zien we dat de grootste daling te vinden is bij het tabaksgebruik. Bij elke onderwijsvorm is een daling te zien. Toch is er nog een werkpunt. En dan kijk ik naar mijn voormalige leerlingen. Zo zien we dat er zowel in het tso maar vooral in het bso opvallend meer rokers zijn in vergelijking met andere onderwijsvormen.

Ook het gebruik van alcohol is gedaald. Het aandeel leerlingen dat ooit alcohol dronk, is sinds 2000 van 87 procent gedaald naar 57 procent in 2019. Een goede evolutie, maar toch blijft het regelmatig gebruik van alcohol in 2019 bij de jongeren een dikke 12 procent. Het gaat dan om leerlingen die het afgelopen jaar minstens wekelijks alcohol dronken. Iets wat onze aandacht moet blijven krijgen, is het bingedrinken. Dat blijft zorgwekkend. Ongeveer 15 procent van de leerlingen doet maandelijks aan bingedrinken. Maandelijks, collega's, zijn er dus 15 procent van de jongeren die zichzelf op heel korte termijn volledig onder de tafel drinken.

Er zijn ook gegevens over het cannabisgebruik en het middelengebruik. Ik heb het dan over medicijnen, vooral over slaapmiddelen. Dat gebruik stijgt. Ook het Rilatinegebruik stijgt. Collega Paul Cordy heeft daar in het verleden regelmatig vragen over gesteld in deze commissie.

Minister, voor de preventie van tabaksgebruik wordt gewerkt met het project Bullshit Free Generation. Ik heb geprobeerd om dat te vertalen, maar dat klinkt niet zo geweldig. Wordt er binnen dit project onderscheid gemaakt tussen verschillende doelgroepen en verschillende leefwerelden van leerlingen? Dat is één project, maar we zien dat er in het tso en bso meer wordt gerookt. Moeten we daar niet doelgerichter werken met aandacht voor de leefwereld?

Momenteel is het nog zeer eenvoudig om tabaksproducten te kopen, ondanks de nieuwe Tabakswet van eind 2019, waardoor jongeren pas vanaf 18 jaar zelf sigaretten mogen kopen. Tabak blijft op vele plaatsen te koop. Het effectieve controleren van de leeftijd is zeker en vast niet altijd aan de orde. Ook het Consortium Tabak stelt dat de drempel te laag is in vergelijking met andere landen. Minister, ziet u nog mogelijkheden om, binnen de bevoegdheden die wij hebben, op het vlak van preventie bijkomend op te treden?

In de commissievergadering van 26 januari 2021 sprak u over het pakket 'Samen Op Stap' met betrekking tot alcoholgebruik. Dat richt zich op laatstejaars in het secundair onderwijs. Wordt dit project aangepast aan de doelgroep? Zijn er momenteel resultaten bekend van dat project, nu we een jaar verder zijn?

15 procent bingedrinken bij leerlingen blijft zorgwekkend. Hoe kunnen we daar nog gericht op werken, om dat percentage naar beneden te krijgen? Ook omdat dat meestal gepaard gaat met sterke dranken.

Minister, hebt u sinds de commissievergadering van 26 januari 2021 al kunnen nadenken over mijn voorstel om een beleid op te zetten rond het gebruik en de risico's van lachgas?

Ook in mijn regio, in het Waasland, is er opnieuw een auto met heel veel bussen lachgas betrapt. Welk gericht preventiebeleid kan er daarvoor worden gevoerd?

Zult u in overleg gaan met uw collega-minister voor onderwijs om te bekijken of er campagnes nodig zijn die aangepast zijn aan de onderwijsvorm en om naast medicatie ook lachgas daarin op te nemen?

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Uit de data van VAD voor de periode 2000 tot 2019 blijkt dat jongeren steeds minder alcohol, drugs en sigaretten gebruiken. Dat is goed nieuws. Daartegenover staan toch nog een aantal bekommernissen.

Het aantal rokers in het middelbaar onderwijs is wel gedaald, maar de leerlingen van het beroepsonderwijs doen het minder goed dan de leerlingen in het algemeen secundair en technisch onderwijs.

Het aantal jongeren dat eenmaal per maand aan bingedrinken doet, blijft stabiel op 15 procent.

De daling van het gebruik van cannabis, dat een tijdlang daalde, stabiliseert sinds 2014-2015. VAD verklaart dat door de destigmatisering en de grotere beschikbaarheid van cannabis.

Ten slotte ziet VAD de laatste jaren een stijging van het gebruik van ADHD-medicatie en van slaap- en kalmeermiddelen.

Daarom heb ik een aantal vragen. De tendens wat betreft het gebruik van alcohol, tabak en drugs is goed, maar VAD haalt een aantal knelpunten aan, zoals het rookgedrag bij jongeren in het beroepsonderwijs, het bingedrinken en het gebruik van cannabis. Welke extra maatregelen zult u nemen om in te zetten op deze specifieke problematieken?

Het stijgend gebruik van ADHD-medicatie en van slaap- en kalmeermiddelen blijft verontrustend. Het zijn geneesmiddelen die worden voorgeschreven door artsen. Wordt met hen in overleg gegaan om te bekijken hoe we die trend kunnen doen keren?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Het tabakspreventieproject Bullshit Free Generation van onze partnerorganisatie, het Vlaams Instituut Gezond Leven, streeft naar een generatie die, als het over roken gaat, kritischer en weerbaarder is dan ooit. Dat gebeurt aan de hand van een wedstrijd waarbij alle Vlaamse scholen worden opgeroepen om tussen de kerst- en paasvakantie vier toffe challenges uit te voeren met de school, het lerarenteam én de scholieren. Bij elke challenge vallen mooie prijzen te winnen.

Bullshit Free Generation is een weldoordacht initiatief. Het project baseert zich op recent wetenschappelijk onderzoek en volgt de principes van de kadermethodiek Gezonde School. In het vooronderzoek, tijdens het cocreatief traject, de proefprojecten en de effectiviteitsmeting, lag de focus op de onderwijsvormen van het technisch secundair onderwijs (tso) en beroepssecundair onderwijs (bso). De databank vol kwaliteitsvolle lesmaterialen houdt rekening met de sterktes van de leraren zodat ze zelf aan de slag gaan met de materialen en ze kunnen aanpassen aan het niveau van hun leerlingen.

Ook in de communicatie richt het project zich eerder tot het tso en bso door te verwijzen naar de cijfers van de leerlingenbevraging van VAD. Dat weerspiegelt zich in de inschrijvingen. Van de 35 scholen die deelnamen aan de challenges, waren er 13 scholen die algemeen secundair onderwijs (aso) aanbieden, 22 scholen die tso aanbieden en 23 scholen die bso aanbieden. In de uitvoering van de schoolwedstrijd wordt er echter geen onderscheid gemaakt volgens de onderwijsvormen.

De wedstrijd van Bullshit Free Generation vindt elke twee jaar plaats. De tweede editie gaat dit schooljaar door. De derde editie is voor het schooljaar 2023-2024.

Naast preventiecampagnes in de scholen en andere campagnes voor jongeren zijn er nog enkele maatregelen die gerealiseerd moeten worden om jongeren te ontmoedigen om te beginnen met roken, bijvoorbeeld een uitstalverbod voor tabak in de verkooppunten zodat jongeren visueel niet meer in contact komen met roken. Daarnaast zijn een drastische vermindering van de verkooppunten in ons land en het verhogen van de tabaksprijzen onderbouwde maatregelen.

Om die maatregelen te realiseren binnen een globaal en coherent antitabaksplan zal ik de federale minister van gezondheid ondersteunen vanuit Vlaanderen en afstemming nastreven tussen de beleidsniveaus in de daarvoor beschikbare overlegorganen en -momenten.

Het pakket 'Samen op stap' van VAD is geschikt om met laatstejaars in het secundair onderwijs te werken rond uitgaan, indrinken en bingedrinken. Het pakket bevat een quiz rond alcohol, op basis van cijfers van de leerlingenbevraging van VAD. Zo richt het pakket zich op de sociale norm. Jongeren overschatten immers vaak het alcoholgebruik van leeftijdsgenoten. Er is geen effectstudie geweest van 'Samen op stap', wel een procesevaluatie in de vorm van pretesting in zeven scholen.

Inzetten op bingedrinken doen we vooral binnen het kader van materialen die werken aan alcoholpreventie. Vooral in de tweede en de derde graad van het secundair onderwijs is het belangrijk om bingedrinken ook aan bod te laten komen. Zo wijst de brochure inzake alcoholpreventie van De Druglijn voor jongeren 'Drink, drank, dronk, ...' specifiek op risico's van bingedrinken, net als het eerder vermelde

pakket 'Samen op stap'. Voor alcoholpreventie hebben de leerkrachten meerdere pakketten ter beschikking, zoals ook 'Crush' en 'Friends & fun!' van VAD. Deze pakketten zijn steeds ontworpen op maat van de doelgroep, bepaald volgens de leeftijd en de onderwijsvorm.

Om specifiek het bingedrinken als fenomeen te doen verminderen, zijn ook andere maatregelen te overwegen, bijvoorbeeld inzetten op een prijsverhoging van alcohol of de leeftijdsgrens voor het gebruik van sommige alcoholproducten verhogen. Deze maatregelen liggen buiten mijn bevoegdheid, maar komen wel ter sprake in de thematische vergaderingen rond drugs binnen de Interministeriële Conferentie Volksgezondheid.

Lachgas werd dit jaar meegenomen in de leerlijn verslavingspreventie voor het basis- en secundair onderwijs. Deze leerlijn geeft per leeftijdscategorie aan of en hoe bepaalde thema's kunnen worden aangebracht in de klas. Leerkrachten die rond lachgas aan de slag willen, krijgen via deze leerlijn duidelijke tips en do's-and-don'ts. VAD schreef ook een handleiding voor lokale besturen om vanuit hun bevoegdheden problematisch lachgasgebruik te voorkomen en aan te pakken. Die wordt ruim verspreid en via preventiewerkers lokaal gebruikt. We hebben vooral meer data nodig. Om lachgasgebruik beter te monitoren en op basis daarvan een evidencebased beleid uit te werken, bevraagt VAD inzake lachgas vanaf dit schooljaar 2021-2022 in de leerlingenbevraging bij het secundair onderwijs. Ook de studentenbevraging binnen het hoger onderwijs zal in de lente van 2022 hierover cijfers geven.

Effectieve preventie sluit steeds aan bij de leefwereld van de doelgroep. In het geval van jongeren wordt bij preventiepakketten en -materialen steeds afgewogen of het nodig is om een afzonderlijk pakket of een afzonderlijke versie voor verschillende onderwijsvormen te maken. Specifiek voor het gezondheidsthema tabak heeft Kom op tegen Kanker binnen de beheersovereenkomst twee campagnes uitgewerkt gericht op preventie bij jongeren, vooral gericht op jongeren tussen de 12 en de 15 jaar uit het beroepssecundair onderwijs. Deze doelgroep volgt niet de klassieke media. Daarom werd er eerst een onderzoek uitgevoerd om te weten te komen waarmee die jongeren zich vooral bezighouden en hoe ze kunnen worden bereikt. Op basis van die informatie werden er twee campagnes ontwikkeld, namelijk Team #RIProken, waarbij er met gaminginfluencers wordt gewerkt, en 'what-the-smoke', waarbij er met TikTok-influencers wordt gewerkt.

Inzake het gebruik van ADHD-medicatie en slaap- en kalmeermiddelen is er afstemming en overleg tussen de federale en de Vlaamse overheid. Op federaal vlak nam de FOD Volksgezondheid de jongste jaren enkele initiatieven op het vlak van slaap- en kalmeermiddelen, zoals onder andere het online hulpboek 'Slaap- en kalmeermiddelen, denk eerst aan andere oplossingen' voor apothekers en huisartsen. Deze materialen werden uitgewerkt door het platform BelPEP (Belgian Psychotropics Expert Platform). Specifiek met betrekking tot jongeren heeft de federale overheid in 2016 in elk netwerk geestelijke gezondheid voor kinderen en jongeren tijdelijk een ADHD-referentiepersoon aangesteld om diagnose, behandeling en voorschrijfgedrag van medicatie bij ADHD beter af te stemmen op de adviezen van de Hoge Gezondheidsraad. Het doel van dit project was om in samenwerking met een provinciale stuurgroep een zorgpad uit te bouwen voor detectie, diagnosestelling en behandeling van kinderen en adolescenten met ADHD. De ADHD-referentiepersonen ontwikkelden samen een website rond ADHD.

Op de website kun je een zeer ruim aanbod aan informatie vinden, en het hele traject van screening tot en met behandeling is uitgewerkt volgens de richtlijnen van de Hoge Gezondheidsraad en andere richtlijnen.

Op preventief vlak zet VAD in op acties naar ouders van jongeren. Psychoactieve medicatie is toegevoegd aan de methodiek voor ouderavonden 'Als kleine kinderen groot worden', om aandacht te hebben voor opvoeding rond medicatiegebruik. We weten immers uit onderzoek dat de meeste jongvolwassenen die geneesmiddelen niet-medisch gebruiken, dat sporadisch deden. Kalmeermiddelen worden bijvoorbeeld gebruikt vanwege uitzonderlijke situaties of voor noodgevallen, bijvoorbeeld een kalmeermiddel van een vriend of een familielid gebruiken om slaap op te wekken tijdens de examenperiodes of in het vliegtuig. De rol van ouders, familieleden of vrienden is hier zeer belangrijk, en het medicijnkastje thuis is een belangrijke bron van medicatie. Maar de toegankelijkheid en de beschikbaarheid van medicatie in het informele netwerk is doorslaggevend. Zo was bijvoorbeeld de duur van het gebruik van stimulerende geneesmiddelen zoals rilatine voor studiedoeleinden afhankelijk van het aantal pillen dat hun vrienden hun konden geven.

VAD zal zich in de toekomst meer focussen op jongeren en studenten. Daarvoor wachten ze de resultaten van eigen onderzoek af. De resultaten van de studentenbevraging zullen in de lente van 2022 beschikbaar zijn. VAD wil eerst afstemmen met hogescholen en andere partners om te bekijken welke initiatieven er nu reeds genomen worden en wat daarop nog aanvullend kan worden ontwikkeld.

Breder is het ook belangrijk om te investeren in het mentale welbevinden van jongeren en in laagdrempelige geestelijke gezondheidszorg voor jongeren in het algemeen. De initiatieven die we daartoe vanuit Vlaanderen nemen, zijn al herhaaldelijk in de commissie aan bod gekomen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Dank u, minister. U hebt gezegd dat 35 scholen hebben deelgenomen aan het project 'Bullshit Free Generation'. Dat is niet zo veel. Ik denk dus dat we daar misschien nog enige campagne rond kunnen voeren om daaraan deel te nemen.

Op mijn vraag of er nog meer gericht wordt op de onderwijsvorm, antwoordt u dat dat gebeurt. Ik denk dat dat een goede zaak is. Ik hoop dat we dat dan ook gaan zien in de cijfers en dat we ook in bso en tso die kentering zien.

In verband met bingedrinken sprak u over de leeftijdsgrens, maar die leeftijdsgrens is er natuurlijk al voor sterke dranken. Alleen stel ik vast dat die jongeren wel, voornamelijk in nachtwinkels, aan die sterke dranken geraken waarmee ze dan aan bingedrinken doen. Ik denk dus dat het daar niet zozeer om de leeftijd gaat, maar wel om de controle op het effectief verkopen van die dranken aan minderjarigen.

Dat lachgas wordt meegenomen, is een goede zaak. Ik denk dat daar toch nog een tandje bij moet worden gestoken, omdat dat onder jongeren wat de naam heeft van veilig te zijn. Dat zit in die ampullen voor slagroomsputen. En wat zegt men dan onderling? Slagroom is niet ongezond, dus dat kan ook niet anders dan gezond zijn. Ook daar denk ik dus dat er nog een sterke sensibilisering nodig is.

Ik heb nog een bijkomende vraag. Het effect van corona op het mentale welzijn van leerlingen en studenten is ondertussen al verschillende keren gebleken. Ik zou willen vragen om heel concreet te monitoren, ook dit jaar en volgend jaar, wat de impact van corona is op het gebruik van middelen, zowel roken, alcohol als zeker en vast ook medicatie, bij studenten en leerlingen.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Het is alleszins een goede zaak dat we algemeen zien dat er minder alcohol, sigaretten en drugs gebruikt worden. Maar we hebben daar

inderdaad toch een aantal knelpunten. U hebt het al aangehaald, minister, dat er al heel wat zaken gebeurd zijn met betrekking tot tabak, maar ik denk dat er toch nog heel wat winst te halen valt. Ik denk dan bijvoorbeeld aan het implementeren van meer 'nudging'. Het minder bereikbaar maken, het minder toegankelijk maken, het minder visueel aantrekkelijk maken: het zijn allemaal zeer kleine ingrepen die toch wel ergens een impact kunnen hebben. Ik denk dat we daar als maatschappij toch nog veel meer mee kunnen doen. Dat kost ook bijna geen geld.

Wat het bingedrinken betreft, denk ik dat heel veel jongeren niet goed beseffen dat bingedrinken eigenlijk even schadelijk is als elke dag pinten drinken. Dat is een probleem. Ik denk dat we daar, zeker bij jongeren en studenten, op moeten inzetten.

Wat de medicatie betreft, zegt u dat er vooral een stijgend sporadisch gebruik is. Maar ik raad aan om dat goed in het oog te houden, want die medicijnen zijn verslavend. Wanneer men die langdurig gebruikt, zal men ook steeds meer nodig hebben om hetzelfde effect te bereiken. Ik sluit me aan bij de collega: het interesseert me wel wat de evolutie op dat vlak is in tijden van corona. We weten namelijk dat heel wat jongeren en studenten kampen met psychische problemen. Het zou me dus niet verbazen, mocht er een stijging zijn van het gebruik van dergelijke middelen.

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): We krijgen inderdaad alweer heel wat interessante cijfers van het Vlaams expertisecentrum. Ik wil kort ingaan op de rokers. De cijfers geven ons hoop: hoop dat het roken helemaal op zijn retour is. De meeste mensen starten met roken op jonge leeftijd. Volgens Gezond Leven starten de meeste rokers op de leeftijd van 16 jaar. Als er nu een daling is bij onze adolescenten, zullen die cijfers in de toekomst ook weerspiegeld worden bij de latere leeftijden.

De collega's vestigden in hun vraagstelling al terecht de aandacht op de zeer frappante verschillen tussen de verschillende onderwijsniveaus. Daarnaast is het ook belangrijk om in te zetten op de ouders die roken en die veelal het slechte voorbeeld geven of op zijn minst het roken toch sociaal aanvaardbaarder maken. Ik wil zeker niet veralgemenen, want ook voor de deur van ons parlement en in de rokerszone op het dak zie je verschillende rokers, maar het zijn volgens het Vlaams expertisecentrum vooral mensen in een kwetsbare positie of met een lagere opleiding die roken. Minister, mijn bijkomende vraag is dan ook de volgende. Wilt u extra inzetten op preventie bij deze doelgroep van rokers, ouder dan de adolescenten? Hoe wilt u het stoppen met roken nog toegankelijker maken voor deze groep?

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maike De Rudder (CD&V): VAD levert ons altijd zeer interessante inzichten over alcoholgebruik, tabaksgebruik, druggebruik en gokken bij onze leerlingen. We mogen zeker positief zijn over de cijfers die nu gerapporteerd worden. Ik denk dat die aantonen dat het gezondheidsbeleid werkt en dat het van belang is om daar preventief op te blijven inzetten.

Het is ook belangrijk en goed dat we die rapporten krijgen om eventueel bijsturingen te kunnen doen, want zoals u aangaf in een persbericht, minister, zal de leerlijn voor verslavingspreventie dit jaar een update krijgen. Ik denk dus dat er op basis van de inzichten uit die rapporten alleen maar positieve bijsturingen kunnen plaatsvinden.

Er zijn ook een aantal aandachtspunten uit het rapport naar boven gekomen, waarvan drie zeer algemene, namelijk de specifieke preventie, ook gericht op de ouders van de leerlingen, hun betrokkenheid en de rol van de omgeving. Ik denk dat het belangrijk is om die drie zaken mee te nemen in het verdere beleid. Daarom heb ik de volgende bijkomende vraag. Op welke manier zullen die algemene aandachtspunten, zoals de betrokkenheid van de ouders en de rol van de omgeving, verdere aandacht krijgen in ons preventief gezondheidsbeleid?

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Collega's, het zijn, zoals iedere keer, zeer boeiende cijfers van VAD. Zoals collega Daniëls en andere collega's aangaven, gaan de cijfers echter maar tot 2019. Daarna tasten we, om begrijpelijke redenen, wat in het duister over de evolutie. Ik heb daarom een aanvullende vraag, die aansluit bij wat de collega's al vroegen, minister. Je ziet dat jongeren hun vrije tijd nu meer doorbrengen in omgevingen waar er veel minder sociale controle is. Ze gaan niet naar het jeugdwerk, ze gaan niet naar de reguliere vrijetijdsactiviteiten. Ze moeten – bij wijze van spreken – in private kring afspreken, buiten afspreken of eventueel op café gaan, zeker in tijden waarin de regels wat strenger zijn. Ik ben dus wel wat bezorgd, niet alleen over de mentale impact daarvan maar ook over de toegankelijkheid en de lagere graad van sociale controle op het eventuele gebruik van middelen.

Ziet u, naast de bevraging die loopt, nog manieren om iets sneller zicht op te krijgen op welke problemen daar eventueel spelen? Hebt u lijnen met het jeugdwerk, met de jeugdhulp, om in de gaten te houden of er signalen zijn van echt acute problemen met meer experimenteren of meer problematisch gebruik van allerlei middelen?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Heb ik lijnen met het jeugdwerk, collega Vaneeckhout? Met betrekking tot deze problematiek kun je dat op verschillende manieren interpreteren. Ik vermoed dat u bedoelt of ik daar contacten mee heb.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Ik zou niets anders durven suggereren.

Minister Wouter Beke: In mijn geval zeker niet.

Uiteraard hebben wij daar contacten mee. Ik denk dat het hele project 'Generatie Rookvrij' nu net de ambitie heeft om uit de jongeren die geboren zijn na 2019, geen rokende volwassenen meer te laten voortkomen. Dat is niet alleen op deze generatie gericht, het is ook gericht op de oudere rokers.

De mogelijke schade van alcohol, in het algemeen maar ook bij jongeren, is een belangrijk gegeven. Ik spreek vanuit ervaring met een zoon van 17 en een dochter van 15. De leeftijdsgrens van 16 jaar wordt door die generatie vaak geïnterpreteerd als een signaal dat het geen kwaad kan, dat het mag, dat het niet verboden is. Waarom zouden we dat dan niet doen? Ik probeer dan te zeggen dat het voor de ontwikkeling van de hersenen belangrijk is. Jongeren zijn op 16 jaar nog niet helemaal volgroeid en zijn dus extra kwetsbaar voor de schadelijke effecten van alcoholgebruik, zeker bij bingedrinken. Dat is niet altijd een evidente boodschap. Het is toch wel belangrijk om dat mee te geven. In onze samenleving is het vaak zo dat wat niet wordt verboden wordt toegelaten, en wat toegelaten is, is dan goed. Dat is niet altijd het geval, zeker niet in dit soort van kwesties. Daarom is een debat over de alcoholgrens van 16 jaar misschien toch wel aan de orde. Zoals elke ouder ga ik ervan uit dat ik brave kinderen heb, maar ik ben daar niet 100 procent zeker van. Wat ze op de Chiro en op andere plaatsen uitsteken ... Ik

ben er vooral niet altijd zeker van of zij de risico's van overmatig alcoholgebruik altijd goed kunnen inschatten.

Ik zal het debat niet langer trekken, voorzitter, gezien het gevorderde uur. We hebben nog wel wat vragen, maar ik vind het een zeer interessant thema. Een aantal zaken zijn, vanuit wat ik hier als persoonlijke getuigenis heb gebracht, misschien wel een maatschappelijk debat waard.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, we moeten dit debat over alle vormen – zowel alcohol als roken en het middelengebruik – blijven voeren. Ik zie dat het gebruik van slaapmiddelen stijgt bij jonge kinderen. Dat is geen goede zaak. Dan zijn er ook het bingedrinken en het lachgas. Waar we de strijd aan het winnen zijn op het vlak van regelmatig alcoholgebruik en roken, zijn er nieuwe producten die opduiken. We moeten het debat blijven voeren en blijven aanpassen aan wat er wijzigt in de maatschappij, aan de specifieke doelgroepen en aan de specifieke omstandigheden. Ik heb er net naar verwezen: met corona zitten veel mensen thuis. Het weegt meer op de studenten. Ze kunnen minder met elkaar spreken. Ze hebben minder uitlaatkleppen. Bijgevolg is de kans niet onbestaande dat men zijn heil zoekt in genotsmiddelen.

Mijn fractie wil dat op alle vlakken verder blijven opvolgen.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Ik heb geen verdere vragen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Immanuel De Reuse aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de psychosociale ondersteuning van het zorgpersoneel – 1013 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): De coronacrisis heeft ervoor gezorgd dat zorgverleners meer en meer onder druk kwamen te staan. Het presteren onder druk en in covidtijden heeft dan ook een weerslag op het mentaal welzijn van het zorgpersoneel. Het is dan ook uiterst belangrijk dat er wordt ingezet op het mentaal welzijn van de zorgverleners.

Er moet dan ook gedacht worden aan het postcovidtijdperk – laten we hopen dat dat er snel is – waarbij een mentaal herstelbeleid opgestart moet worden. In het verleden onderschreef u al het belang van een dergelijk hersteltraject en van een gepast aanbod aan psychosociale ondersteuning. U kondigde toen ook al enkele initiatieven aan, waaronder de mobiele ondersteuning door de centra voor geestelijke gezondheidszorg (CGG's), het versterken van het aanbod van de Centra Algemeen Welzijnswerk (CAW's) aan psychosociale bijstand in de eerste lijn en de website www.dezorgsamen.be.

Ik heb daarover de volgende vragen voor u, minister. Acht u het huidige aanbod aan psychosociale ondersteuning voor het zorgpersoneel voldoende? Is dat aanbod voldoende toegankelijk voor iedereen?

Hoe evalueert u de website www.dezorgsamen.be? Heeft die het gewenste effect?

Hebben de CGG's vaak ondersteuning moeten bieden via mobiele ondersteuning voor organisaties die de ondersteuning van het psychosociaal welzijn tijdelijk zelf niet kunnen garanderen?

Welke initiatieven neemt u nog om ervoor te zorgen dat zorgpersoneel met mentale problemen snel ondersteund en toegeleid wordt naar de gepaste hulp zodat er tijdig ingegrepen kan worden?

Op het federale niveau zijn er initiatieven ontwikkeld voor de psychologische ondersteuning of begeleiding van personeelsleden in ziekenhuizen. Zult u op uw beurt initiatieven nemen voor psychologische ondersteuning in de zorginstellingen die onder uw bevoegdheid vallen?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Het platform De ZorgSamen is er voor alle helpende handen in de zorg- en welzijnssector, ongeacht hun statuut of functie: van schoonmaak- en keukenmedewerkers, over logistiek en administratief medewerkers, zorgkundigen, opvoeders, begeleiders, verpleegkundigen tot het middenkader en de artsen. Ook alle mogelijke zorgsettings worden meegenomen: de thuiszorg, de eerste lijn, ziekenhuizen, woonzorgcentra, welzijnswerk, jeugdhulp en gezinsondersteuning, de ondersteuning van personen met een handicap of de kinderopvang.

Alle informatie die te vinden is op de website www.dezorgsamen.be, is bijeengebracht door experts en wetenschappelijk gefundeerd. Het platform brengt de expertise in psychologische ondersteuning samen uit de verschillende Vlaamse universiteiten, verenigingen en koepelorganisaties, en biedt een complementair en gebalanceerd aanbod.

Daarnaast kende de Vlaamse Regering extra recurrente middelen toe aan de CAW's en de CGG's om het aanbod aan psychosociale ondersteuning en de behandeling van ernstige psychische problemen te versterken. De CGG's hebben ook specifieke middelen ontvangen om tijdelijk een mobiele werking op te zetten, outreachend naar voorzieningen, om het personeel daar te ondersteunen. In de personeelsnormen van de woonzorgcentra kwam er meer ruimte om ook profielen voor psychosociale ondersteuning aan te werven. En laten we tenslotte ook het VIA 6-akkoord (Vlaams intersectoraal akkoord) niet vergeten, een ongezien sociaal akkoord dat voorziet in betere loons- en arbeidsvoorwaarden en meer personeelscapaciteit in alle sectoren van dat brede beleidsdomein. Dit zijn namelijk cruciale voorwaarden om de veerkracht van het zorgpersoneel dat onder grote druk staat, verder te waarborgen.

Met die maatregelen speel ik in op de noden en signalen die naar boven zijn gekomen tijdens de afgelopen twee jaar in de pandemie. Het blijft evenwel een zeer uitdagende situatie voor de vele zorgverstrekkers op het terrein. Uiteraard blijven de besmettingscijfers en de uitval van het personeel voor een grote druk zorgen.

Het psychosociaal welzijn van hulpverleners in zorg- en welzijnssectoren wordt opgevolgd via de POWER TO CARE-enquête. Die is het vervolg op de ZorgSamen Barometer, waarvan in Vlaanderen vier edities hebben plaatsgevonden.

POWER TO CARE is een initiatief van Sciensano en KU Leuven, met als partners Zorgnet-Icuro, het Steunpunt Geestelijke Gezondheid, santhea, GIBBIS en UNESSA. De recentste enquête werd afgenomen in september 2021. Het aantal respondenten neemt stelselmatig af, waardoor het moeilijker is om vaststellingen te veralgemenen. Enkele vaststellingen uit de jongste enquête waren: de effecten

van chronische stress, met negatieve impact op het welzijn; een aanzienlijk deel overweegt uit het beroep te stappen; de nood aan ondersteuning blijft groot.

De website www.dezorgsamen.be is onder beheer van het Steunpunt Geestelijke Gezondheid. Er werd een communicatieplan opgesteld, dat continu werd geëvalueerd en bijgestuurd door de stuurgroep, waaraan diverse zorg- en welzijns-partners participeren. Momenteel worden geen nieuwe acties op het platform gelanceerd, maar wordt de bestaande informatie onderhouden en up-to-date gehouden. Een evaluatie van het gebruik van het platform kan onder andere gebeuren op basis van het aantal deelnemers aan de webinars ter beschikking op het platform. De details kunnen desgewenst nog worden bezorgd. Dit biedt een zicht op de thema's die het meest werden gesmaakt door het doelpubliek, zoals de webinar over piekergedachten en slaap.

Er werd in de periode van 15 juni 2020 tot en met 30 juni 2021 door de 15 CGG's die zich engageerden voor het project, ondersteuning gegeven aan 212 voorzieningen, voor het overgrote deel woonzorgcentra, in totaal voor 2272 uur aan begeleiding. Daarmee werd de voorziene capaciteit binnen het project niet opgebruikt, maar er was geen verdere vraag vanuit de voorzieningen zelf.

Als antwoord op de toenemende psychosociale noden van het personeel creëerde de Taskforce COVID-19 Zorg een nieuw ondersteuningsaanbod, zoals ik al toelichtte in mijn eerste antwoord. Er zijn geen aanvullende voorstellen tot initiatieven meer gekomen vanuit de taskforce. Wel blijven de leden van de taskforce aangeven dat de mentale druk groot blijft. Uit de POWER TO CARE-enquête blijkt ook dat ondanks deze initiatieven de chronische stress bij het personeel groot blijft. De resultaten van de enquête laten eveneens zien dat het nieuwe ondersteuningsaanbod nog onvoldoende wordt gebruikt door hen die het nodig hebben. Bijvoorbeeld 17 procent van de respondenten die aangeeft nood te hebben aan de sociale steun van leidinggevendenden, maakt hier geen gebruik van. Mogelijk zijn er drempels die hen ervan weerhouden hier gebruik van te maken en de stap te zetten naar leidinggevendenden of naar andere instanties binnen of buiten de werkcontext. Daarom heb ik recent ook aan het steunpunt de opdracht gegeven om op korte termijn een onderzoek op te starten en tools aan te reiken voor het wegwerken van drempels die het gebruik van het psychosociale aanbod bij zorgmedewerkers belemmeren.

De partnerorganisatie inzake geestelijke gezondheidsbevordering werkt binnen haar beheersovereenkomst aan interventies om zelfzorg en teamzorg voor terreinmedewerkers in de zorg en mantelzorgers te bevorderen. Dat doet ze in afstemming met De ZorgSamen. Daarnaast nemen de externe preventiediensten op het werk een belangrijke rol op in het begeleiden van werknemers en teams. Ze hebben een gevarieerd aanbod ter beschikking dat eveneens focust op het mentaal welzijn en de teamcohesie. Als uit het onderzoek waarnaar ik verwees in mijn antwoord op uw vierde vraag, blijkt dat bijkomende initiatieven nodig zijn om gericht drempels te kunnen wegnemen die zorg- en welzijnswerkers ervaren om gebruik te maken van psychosociale ondersteuning, dan wil ik daarover zeker nadenken met de partners binnen de taskforce om na te gaan wat verder mogelijk is. Ik wil echter niet vooruitlopen op die zaken. Er is heel wat ondersteuning voorhanden. Er zijn ook heel wat extra investeringen gedaan. Belangrijk is om eerst na te gaan waarom zorg- en welzijnswerkers niet of onvoldoende gebruikmaken van het beschikbare aanbod, en die drempels dan weg te werken.

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Ik ben ook heel blij dat u verder het nodige belang hecht aan het psychosociaal welzijn van onze medewerkers. Uiteraard. Uit uw antwoord blijkt ook dat het nodig

blijft. U hebt een aanbod, er is nog altijd een nood, maar toch wordt er te weinig gebruikgemaakt van de middelen die worden aangereikt, stelt u vast. Het zal dus zeker ook belangrijk zijn, natuurlijk, dat de mensen zelf op de werkvloer naar het aanbod worden geleid. Naast de initiatieven die u had aangekondigd en die nu lopen, zijn er ook lokale initiatieven ontwikkeld in de zorg.

Die hebben ook een heel grote waarde, niet het minst omdat ze vertrekken vanuit de behoeften en de situaties binnen bepaalde zorginstellingen. Het zijn ook vaak vernieuwende trajecten die zo werden ontwikkeld. Hebt u daar ook een zicht op? Zult u dat mee in kaart brengen? Zult u dat ook meenemen in uw evaluaties? En wilt u, indien die waardevol blijken, ze ook ondersteunen en eventueel ook financieel ondersteunen?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, het zorgpersoneel heeft de voorbije periode – we spreken nu al bijna over twee jaar – heel zwaar onder druk gestaan. En dat is ook momenteel nog zo. Dat heeft natuurlijk ook een heel grote psychosociale impact. Het is heel goed dat daar initiatieven rond worden genomen, zodat mensen ook voelen dat ze ergens terecht kunnen met hun noden en hun verhaal, dat er naar hen geluisterd wordt en dat ze ook kunnen rekenen op de nodige ondersteuning.

Veel van die mensen zijn ook echt moe en hebben er ontzettend veel werk op zitten in de voorbije periode, extra werkdagen en extra werkuren. Ook daar dragen ze natuurlijk de gevolgen van. Minister, hebt u er zicht op hoeveel niet-opgenomen vakantiedagen of extra overuren er nog zijn van de voorbije twee jaar? Hoe zouden we mensen er toch enig zicht op kunnen geven om dat te kunnen recupereren? Want die rust is, denk ik, ook echt nodig om mentaal een en ander een plek te kunnen geven en die mentale rust te kunnen vinden, met eventueel de bijkomende psychosociale ondersteuning.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Dank u wel, collega De Reuse, voor de relevante vraag.

Minister, het gaat, zoals collega Schryvers zegt, niet alleen over de hulpverlening die we aanbieden, maar ook over het op zoek gaan naar wat de grondoorzaken zijn. Dan heb je enerzijds de covidpandemie die nu acuut speelt, maar die inderdaad al twee jaar bezig is. Ik merk in veel contacten dat het vooral het gevoel van eindeloosheid is dat enorm begint te wegen, het keer op keer denken dat we er misschien stilaan door zijn en dat dat dan toch niet waar blijkt te zijn. Ten tweede is het natuurlijk ook fundamenteel verbonden met het grote dossier en de grote uitdaging van personeelstekort in de gezondheidszorg en de welzijnssector, die gewoon fundamenteel nog altijd blijven wachten op een aantal belangrijke antwoorden. Ik weet dat u niet kunt toveren, minister. Maar u zei daarnet zelf dat u minder en minder reacties merkt op bevragingen daaromtrent. Ik ben daar wel heel benieuwd naar en ook wel wat bezorgd over. Ik kan mij voorstellen dat dat ook samenhangt met vermoeidheid, van 'moeten we dat nu ook nog invullen?'. Op welke manier kunnen we toch proberen om daar een beter zicht op te houden? Ziet u manieren om dergelijke bevragingen en dataverzameling daarover toch op een goede manier te laten invullen, ondanks het feit dat dat voor velen waarschijnlijk nog extra energie vraagt of misschien ook niet helemaal bovenaan hun prioriteitenlijst staat? Alle begrip daarvoor.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Dat de druk op onze zorgverstrekkers hoog is, hebben we de afgelopen twee jaar al gezien. Het is inderdaad de uitzichtloosheid en het niet weten, zeker nu ook. We zitten in die vijfde golf. We gaan overspoeld worden met besmettingen. Het blijft duren. De chronische stress die daarmee gepaard gaat, is nefast. We zien sowieso al dat het zorgberoep vaker leidt tot burn-outs. Als ik dan enkel kijk naar artsen, zijn het ook vaak mensen die geen hulp gaan zoeken. Dat is sowieso al een moeilijke doelgroep.

Worden er bijvoorbeeld specifiek ten aanzien van huisartsen en zelfstandige verpleegkundigen ook acties ondernomen? In ziekenhuizen en via preventiediensten is het misschien iets evidentier om dat te organiseren. Welke initiatieven zijn er specifiek voor die zelfstandigen?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ook onze fractie vraagt aandacht voor deze impact van de coronacrisis, omdat de mensen in de zorg het gevoel hebben dat ze de zaken, wat ze ook doen, moeilijk onder controle krijgen. Ze doen bijvoorbeeld hun best in een woonzorgcentrum, en toch komt corona er weer binnen. Dat weegt op mensen. Er werd zonet verwezen naar de zorgscreeener, het instrument dat ontwikkeld werd om te peilen naar gedachten en gevoelens. De vraag is hoe groot de impact daarvan is. Hoeveel mensen maken effectief gebruik van die tool? En daaraan gekoppeld: hoeveel mensen hebben er ook iets aan, halen er ook iets uit? Er staan ook tips op die tool over zaken die ze kunnen doen. Is de rechtstreekse doorverwijzing die in het IT-systeem ingebouwd is, operationeel? Als iemand vaststelt dat hij vastloopt, wordt hij dan vlot doorverwezen?

In de schriftelijke vraag van 2 december 2020 van collega Parys was er sprake van een stuurgroep voor de opvolging van dit instrument, zowel kwantitatief als kwalitatief. Hoeveel staat het met die opvolging?

Er was ook een initiatief rond de mobiele ondersteuning door de centra voor geestelijke gezondheidszorg om zorgpersoneel te helpen om in tijden van corona het hoofd te bieden aan problemen. Zal dit initiatief in de toekomst een structurele inbedding krijgen? Ook onder normale omstandigheden is de druk namelijk groot.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: De vraag over de overuren kan ik niet onmiddellijk beantwoorden. Ik moet eens bekijken of we daar zicht op hebben.

Collega Vaneeckhout, u vroeg waarom we op dit ogenblik een uitgebreider kwalitatief onderzoek uitvoeren. Ik denk dat het nodig is dat de onderzoekers hier effectief mee aan de slag gaan om die drempels beter te begrijpen en te bekijken waar die drempels zich bevinden. Want door enkel enquêtes uit te voeren, zullen we onvoldoende bijleren. Ik denk dat we vooral moeten proberen er conclusies uit te trekken. De input van de werkgevers, van de koepels in de taskforce was eigenlijk te beperkt om te begrijpen welke drempels er precies zijn en welke bijkomende initiatieven nog wenselijk zijn om daaraan tegemoet te komen.

Collega Daniëls, we kunnen u de cijfers bezorgen. Als u daar een schriftelijke vraag voor indient, zal ik dat aan de administratie vragen. Het project om proactief door te verwijzen naar psychologische ondersteuning was actief tot eind 2021. Het is nu afgelopen. Los van de precieze cijfers, kan ik u wel zeggen dat het heel beperkt gebruikt werd door de zorgmedewerkers.

De bevraging van POWER TO CARE wordt op regelmatige basis door de Taskforce Zorg besproken. We zien – zoals ik antwoordde op de eerste vraag – een afname van het aantal deelnemers. Dat komt vooral door bevragings- en coronamoeheid.

Ik word daar vaak over bevraagd. Ik begrijp dat zeer goed: meten is weten, en ook de parlementsleden willen weten. Daarom voeren we heel wat bevragingen uit, maar soms worden die wat contraproductief. We zien dat het aantal deelnemers vermindert, waardoor ook de representativiteit vermindert. Daarom wordt er ook ingezet op het verspreiden van bevragingen met terugkoppeling naar de deelnemers, om de relevantie ervan aan te geven, maar dat is niet altijd even gemakkelijk.

Ik denk dat we aan de onderzoekers wel nog kunnen meegeven dat ze oog moeten hebben voor de lokale initiatieven en dus ook voor de lokale verschillen in het beschikbare aanbod om zorgmedewerkers te ondersteunen. Zoals collega De Reuse gevraagd heeft, moeten we bekijken hoe drempels en goede praktijken verder in kaart gebracht kunnen worden.

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): We zijn het er allemaal over eens dat we moeten blijven inzetten op het geestelijk welzijn van ons zorgpersoneel, zelfs los van corona, en dat we veel duidelijker moeten communiceren over de middelen die voorhanden zijn om het welzijn van onze medewerkers op te krikken. De middelen zijn er. Het is natuurlijk de bedoeling dat ze gebruikt worden. Daarom zal het zeer belangrijk zijn dat de evaluatie van de hulpmiddelen die we aanreiken, onder andere van de webstek zorgsaam.be, aangewend worden om deze enerzijds meer te laten gebruiken en anderzijds om initiatieven waar nodig bij te sturen, zodat we tot een optimale ondersteuning kunnen komen van ons zorgpersoneel.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneckhout aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de (zelf)erkenning van nood aan mentale hulpverlening door en bij jongeren – 1033 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Freya Saeys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de aanpak van de wachtlijsten voor psychologische hulp bij de centra voor geestelijke gezondheidszorg en op de private markt – 1095 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: De heer Vaneckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneckhout (Groen): Minister, dit is geen nieuw thema. Het is ook geen nieuws dat de nieuwe golf er bij heel wat mensen heel zwaar inhakt. Er komt stilaan een gevoel van collectieve covidvermoeidheid. Soms zakt de levenslust wat weg. Dat is een collectief gevoel dat we delen. We zeggen al maanden dat de enige kans die er in deze coronacrisis zit, is dat mentaal welzijn heel hoog op de politieke en maatschappelijke agenda komt te staan. We hebben dat al op heel wat aspecten gezien. Er gaat geen week voorbij of er komen noodkreten over het mentaal welzijn van bepaalde groepen in de samenleving naar boven. Zo was er de recente enquête van de Onafhankelijke Ziekenfondsen waarbij ruim de helft van de bevraagde jongeren tussen 18 en 25 jaar aangaf het lastig te hebben en zowat een kwart zelfs serieus lastig. Vooral meisjes en jonge vrouwen geven aan sterk te lijden onder eenzaamheid, stress en angsten.

Het meest choquerende aan de bevraging – en daar moeten we toch heel sterk bij stilstaan – is dat een derde, 35 procent, van de jongeren die aangeven mentaal in

de problemen te zitten het moeilijk vindt om naar de professionele hulpverlening te stappen. Niet omdat ze niet weten waar ze met hun problemen naartoe kunnen. 80 procent geeft aan daar redelijk goed zicht op te hebben. Neen, ze hebben moeite met het zoeken van hulp op zich. Er kleeft nog steeds een stigma aan geestelijke gezondheidszorg (ggz). Men voelt dat stigma als te groot aan, of men vindt van zichzelf dat men niet past in het stereotiepe profiel van een ggz-patiënt, dat blijkbaar nog steeds in de hoofden zit. Ik druk het wat plat uit: die jongeren voelen zich 'niet gek' – tussen aanhalingstekens, voor alle duidelijkheid. Zij hebben het aanvoelen dat die hulpverlening niet voor hen bedoeld is.

Enigszins contradictorisch vindt de helft van de jongeren die het moeilijk hebben het dan weer een prioriteit dat de stigma's rond mentaal welzijn weggewerkt worden, een stigma waar ze zelf ook mee worstelen. Ondanks alle rode neuzen en warmste weken blijkt het nog steeds een groot probleem.

De vraag die rijst bij al die onuitgesproken en onbehandelde mentale problemen, is wat de structurele en langetermijnpact is van al die negatieve gevoelens en dergelijke angsten. Worden ze opgekropt, waardoor ze gaan gisten, of leiden ze tot andere gedragingen?

Een kinderpsychologe zei in Het Belang van Limburg alvast dat ze in haar praktijk een enorme toename ziet van gedragsstoornissen. De kinderen zijn prikkelbaarder of zelfs ronduit agressief. Bij adolescenten wijt ze het onaangepast gedrag vooral aan het verstoorde sociaal leven van de jongeren en aan het ontbreken van cruciale ervaringen op cruciale momenten in hun ontwikkeling. Hun leefwereld wordt wederom verengd tot het schoolse. Er blijft op den duur niets anders over dan de schoolomgeving, en daar ligt de druk extra hoog omdat er leerachterstand ingehaald moet worden en er zoveel mogelijk leerstof doorgejaagd moet worden op de momenten dat het kan, op de momenten dat het onderwijs daar open voor staat. De overmatige stress die hiermee gepaard gaat, kan leiden tot angsten, eetstoornissen of zelfs zelfmoordgedachten. Maar het kan ook leiden tot onaangepast, opstandig gedrag. Dit gedrag wordt door ouders en leerkrachten minder gemakkelijk aanzien als een uiting van zich niet goed in zijn vel voelen en wordt dan ook veelal bestraffend de kop ingedrukt. De negatieve gevoelens verdwijnen dan vaak niet, maar worden vaak nog erger.

Minister, ik weet dat er ook hier geen toverformules bestaan, maar het is toch wel belangrijk om te blijven nadenken over hoe we daar, ook in 2022, verder mee aan de slag moeten.

Hoe kijkt u naar het cijfer van 35 procent van de jongeren met mentale problemen die het moeilijk hebben om de stap naar de hulpverlening te zetten? Bent u hierdoor verrast of is dat wat u had verwacht?

Hoe wilt u het stigma dat blijkbaar nog altijd hardnekkig rond mentaal welzijn hangt, ook in de zelferkenning van nood aan hulp, wegwerken? Hoe kunnen we daarvoor meer instrumenten en vorming aanreiken?

Hoe wilt u de ruimere uitingsvormen van mentale strubbelingen – dus niet alleen neerslachtigheid en angsten, maar ook opstandigheid – beter bekendmaken zodat ouders, leerkrachten en anderen die sneller associëren met een mogelijke nood aan mentale hulpverlening?

Hoe kijkt u globaal naar de extra mentale druk, sociaal en schools, die sinds het uitbreken van de coronacrisis op kinderen en jongeren wordt gelegd door het niet kunnen ventileren van bepaalde zaken en vooral door het ervaren van alleen nog activiteiten met een bepaalde druk? Hebt u dit al besproken met uw collega's van Jeugd en Onderwijs? Hoe kunnen we daar collectief een antwoord op formuleren?

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): In 2020 duurde het ongeveer 50 dagen vooraleer iemand terechtkon voor een intakegesprek bij een centrum voor geestelijke gezondheidszorg (CGG). Een behandeling opstarten had zelfs ongeveer 4 maanden nodig. In 14 van de 21 CGG's zijn de wachttijden opgelopen. Bij 5 CGG's is de wachttijd in een jaar tijd zelfs een maand langer geworden. Nochtans zijn CGG's cruciaal voor de toegang tot betaalbare psychologische hulp. Jaarlijks kunnen er 55.000 mensen terecht.

Wie een alternatief zoekt op de private markt, botst ook vaak op een patiëntenstop of op lange wachtlijsten. Bijna 40 procent van de psychologen en ruim 60 procent van de psychiaters in Vlaanderen aanvaardde dit voorjaar geen nieuwe patiënten in zijn praktijk. Dat blijkt uit cijfers van de werkgroep Staten-Generaal Geestelijke Gezondheidszorg in samenwerking met de Universiteit Antwerpen. Gemiddeld staan er 10,7 personen op de wachtlijst. Van de professionals merkte 71,9 procent een lichte of sterke toename in het aantal aanmeldingen sinds het uitbreken van de coronapandemie.

De coronacrisis heeft het belang van mentaal welzijn nogmaals onderstreept. Maar wie psychologische hulp zoekt, kan vandaag moeilijk terecht bij een psycholoog of psychiater.

Er zijn geen toverformules, maar ik vraag me af welke bijkomende maatregelen er kunnen worden genomen om de wachtlijsten bij de CGG's en ook op de private markt weg te werken.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: We hebben in de coronacrisis kunnen vaststellen dat de openheid om te durven en kunnen praten over moeilijke gevoelens, is toegenomen. Mentaal welzijn is bespreekbaar, en dat is een zeer goede zaak. Tegelijkertijd is het percentage mensen dat aangeeft de stap nog moeilijk te durven zetten, nog te hoog. Het aanbod binnen de hulpverlening zo laagdrempelig mogelijk houden, is voor elke doelgroep van belang. Ik denk daarbij enerzijds aan het bespreekbaar maken van en aandacht hebben voor mentaal welzijn en anderzijds onder andere aan eerste hulp bij psychische problemen (EHBP) en de bijhorende Houvast-app. Sinds dit voorjaar wordt er gewerkt aan een specifieke versie van dat cursusaanbod gericht op personen die in contact staan met de leeftijdsdoelgroep van kinderen en jongeren.

Er werd eind vorig jaar ook een extra budget toegekend aan de vijftien loco-regionale gezondheidsoverleggen en -organisaties (Logo's) in Vlaanderen om populatiegerichte universele preventie rond mentaal welzijn binnen hun netwerken nog meer aan boord te brengen. Hun netwerken omvatten een verscheidenheid aan organisaties die allen kunnen worden gemobiliseerd in de strijd tegen corona en coronamoeheid en ter bevordering van het mentaal welzijn. Denk aan lokale besturen, verenigingsleven, onderwijs, werkomgeving enzovoort. De accenten die de Logo's daarbij leggen, zijn: werken aan verbondenheid in buurten en mentaal welbevinden en sociale cohesie bevorderen bij jongeren.

Daarnaast is een toegankelijk aanbod belangrijk zoals wordt geboden in de OverKopuizen, het jongerenaanbod van het Centrum Algemeen Welzijn (JAC) en via online hulpverlening.

Een mentaliteitswijziging kan niet op korte termijn weggewerkt worden. Dat is helaas iets van langere termijn. Het is van belang dat zoveel mogelijk actoren uit diverse domeinen in de brede samenleving de boodschap 'praat erover' blijven delen en herhalen.

Te Gek!? werkt al jaren aan de destigmatisering van geestelijke gezondheidsproblemen in Vlaanderen.

Te Gek!? lanceert jaarlijks algemene campagnes, bijvoorbeeld de tiendaagse van de Geestelijke Gezondheid, de Belgian Coast Walk, Te Gekke Wandelingen, de jaarcampagne 2021 over depressie, 'Wellicht' genaamd, enzovoort. Daarnaast richt de organisatie zich ook specifiek naar kinderen en jongeren, met onder andere de scholencampagne 'Wie wordt de Te Gekke school 2020-2021?', het opzetten van een Te Gekke Challenge voor scholen en de Te Gek!?-infomobiel.

Het Vlaams Instituut Gezond Leven lanceerde afgelopen maand voor het lager onderwijs ook 'Geluk in de klas', een project met als doel in een uitgebreid ondersteuningsaanbod te voorzien voor het bevorderen van mentaal welbevinden in de onderwijscontext. Hier was een breed Vlaams evenement aan gekoppeld, waaraan maar liefst 2808 klassen hebben deelgenomen. Momenteel werkt Gezond Leven verder aan een uitbreiding hiervan voor het secundair onderwijs. The Human Link werkt aan een methodiek gericht op studenten, geïntegreerd in het ondersteuningsaanbod dat er is voor studenten in de hogeronderwijsinstellingen. We ontwikkelen momenteel ook een aanbod van 'blended coaching' voor intermediaire organisaties rond de geluksdriehoek en NokNok. Het programma 'Blended werken met de geluksdriehoek' zal er zijn voor zorgprofessionals die werken met kwetsbare volwassenen. Voor professionals die werken met kwetsbare jongeren van 12 tot 16 jaar is er 'Blended werken met NokNok'. Organisaties die weinig psychologische achtergrondkennis hebben, maar wel vaak in contact komen met mensen die zich niet goed in hun vel voelen, gaan we op deze manier ondersteunen, zodat ze actief kunnen verwijzen naar de inhoud en de tools van de geluksdriehoek en NokNok. Zo zal mentaal welbevinden ook bij die organisaties bespreekbaar worden gemaakt.

'Gezond Leven? Check het even!' is een methodiek die uitgaat van een online vragenlijst die peilt naar aspecten van fysiek, mentaal en sociaal welzijn. Ze wordt afgenomen in het kader van het systematisch consult bij leerlingen van het derde middelbaar. De leerlingen krijgen nadien een antwoord op maat gericht op het bevestigen van gezond gedrag, het informeren over mogelijke gedragsverandering of steun en verdere begeleiding door de CLB's als er een inschatting moet worden gemaakt van een probleem. De methodiek wordt vanaf 1 januari 2022 geïntegreerd in de werking van de CLB's. Zo wordt in het systematisch consult met alle leerlingen een brede visie gehanteerd, en worden signalen gecapteerd waarmee de CLB's verder aan de slag gaan en ze ook leerkrachten en ouders kunnen helpen ondersteunen in het omgaan met die signalen.

Het is belangrijk om de acties die door de diverse ministers worden genomen, goed op elkaar af te stemmen. Mentaal welbevinden is iets waaraan het best wordt gewerkt in alle geledingen van de maatschappij. Het is een illusie dat je een gunstige evolutie kunt bereiken als je enkel binnen de gezondheidszorg blijft. In het traject naar een nieuwe gezondheidsdoelstelling en actieplan suïcidepreventie, bijvoorbeeld, zetten we daarom in op een versterkte samenwerking met andere beleidsdomeinen, waaronder Jeugd en Onderwijs. Uit de evaluatie van het vorige actieplan, en ook uit het traject dat het afgelopen jaar is afgelegd, kwam naar voren dat jongeren een doelgroep zijn die we meer aandacht zouden moeten geven. Als je dat wilt doen en als je die doelgroep wilt bereiken, dan weet je ook dat je moet gaan samenwerken met Onderwijs en met Jeugd. In die domeinen bereikt men jongeren in belangrijke settings in hun leefwereld: in de scholen, in hun vrije tijd. De eerste gesprekken daarover met de andere kabinetten en administraties hebben reeds plaatsgevonden. In het voorjaar van 2022 wordt die afstemming verder geconcretiseerd. Dat is een concreet voorbeeld van hoe we gezamenlijk kunnen werken aan een beter mentaal welbevinden van onze jeugd.

Ook in het strategisch plan 'De Vlaming leeft gezonder in 2025', ten slotte, is settinggericht werken een duidelijke basis voor het hele plan. We zetten vooral in op het verbreden van het bereik, het verhogen van de effecten en het verbeteren van alle kennis en materialen die de voorbije jaren zijn ontwikkeld en opgebouwd.

Als gevolg van de covidpandemie verminderde in 2020 het aantal nieuwe cliënten waarvoor een begeleiding werd opgestart. Het aantal aanmeldingen bleef wel gelijk, waardoor de gemiddelde wachttijd van cliënten bij de CGG's toenam. Het aantal actieve zorgperiodes met een intakegesprek in hetzelfde jaar nam af van 26.394 naar 21.962 in 2020, terwijl het aantal oudere actieve zorgperiodes verder wel gelijk bleef, namelijk ongeveer 30.900 in 2019 en ongeveer 29.600 in 2020.

In november 2020 heeft de Vlaamse Regering de basiswerking van de CGG's versterkt. Op jaarbasis wordt er structureel 4,8 miljoen euro toegevoegd aan de subsidie-enveloppe van de CGG's. Aan de centra is gevraagd om minimaal 50 procent van de bijkomende middelen in te zetten ten behoeve van de doelgroep kinderen, jongeren en jongvolwassenen tot en met 23 jaar. Daarnaast worden er in mijn beleid twee grote strategische doelstellingen naar voren geschoven: het verruimen van de toegankelijkheid van de zorg en dienstverlening die nabij en betaalbaar is en het investeren in kwaliteit van zorg en dienstverlening. Met de uitbreiding wordt onder meer beoogd om de wachttijden te verminderen en het aanbod te verhogen. Ik verwacht in de cijfers over 2021 de effecten te zien van de uitbreiding van de basiswerking van de CGG's, namelijk een verhoging van het aantal actieve zorgperiodes en een vermindering van de wachttijd.

Daarnaast wordt met het budget voor kwaliteitsmaatregelen van het zesde Vlaams intersectoraal akkoord (VIA 6) de capaciteit van de CGG's vanaf 2021 uitgebreid, waaronder het aanbod in vijf regio's met historische tekorten en de forensische werking in de CGG's. In de periode 2022 tot en met 2024 zal ik daarenboven de subsidie-enveloppe van de CGG's in vijf regio's met historische tekorten stapsgewijs verhogen. Al die uitbreidingen beogen de capaciteit van de CGG's te vergroten, zodat personen met een psychische kwetsbaarheid sneller een beroep kunnen doen op het ambulante ggz-aanbod.

De aanpak van de wachttijden voor psychologische hulp bij zelfstandige psychologen is een bevoegdheid van de federale overheid. Collega Vandenbroucke zorgde midden vorig jaar voor een vernieuwing van de conventie eerstelijnspsychologische hulp en de mogelijkheden voor een tegemoetkoming bij een bezoek aan de psycholoog. De verdere uitwerking van die conventie is volop aan de gang in verschillende netwerken geestelijke gezondheid. De uitrol van de conventie zal een impact kennen op de toegankelijkheid en de betaalbaarheid van het ambulante geestelijke gezondheidsaanbod.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Dank u wel, minister. Het is natuurlijk een zeer uitgebreid antwoord. Ik ga een aantal dingen ook nog wel rustig herbekijken en herlezen na de commissie, maar misschien toch een paar dingen.

Ik ben het helemaal met u eens: het is goed dat bestaande expertise en methodieken verder uitgediept en uitgerold te worden. We moeten niet altijd nieuwe zaken gaan uitvinden als we denken dat er een nieuwe of versterkte uitdaging is. Daar ben ik het dus helemaal mee eens.

Wat betreft de nieuwe conventie op federaal niveau, denk ik dat dat inderdaad een belangrijke eerste stap is. Het zal niet het eindpunt zijn, maar het is een belangrijk startpunt om rond toegankelijke hulpverlening echt stappen te zetten wat betreft de betaalbaarheid. Natuurlijk is het niet omdat de hulpverlening betaalbaarder wordt, dat die toegankelijker wordt. Als er wachttijden zijn en als er lijsten zijn

waar mensen zich zelfs niet meer op kunnen aanmelden op de private markt, zoals collega Saeys opmerkte, wordt het natuurlijk wel uitdagend. Dan mag het nog terugbetaald worden. Als je er dan nog maanden op moet wachten, helpen we niet om de moeilijke drempel die hulpverlening zoeken al is, lager te maken.

Een paar dingen wil ik toch aangeven. U schetst een hele resem initiatieven die lopende zijn, maar ik denk nog altijd dat die onderschatten wat er op ons afkomt. Collega Saeys baseert zich bij haar vraag op de cijfers van 2020, die onder andere ik, maar ook andere collega's opgevraagd hebben via schriftelijke vragen. Maar het gaat in mijn vraag ook over cijfers van het verleden. Ik denk dat in 2021-2022 de echte golf rond mentaal welzijn bij jongeren zich nog niet weerspiegelt in de cijfers. De hoop dat we de wachttijden gaan afbouwen met de investeringen die gebeurd zijn in het sociaal akkoord en dat een aantal extra middelen voor de CGG's zich zullen weerspiegelen in de cijfers: ik ben daar niet zeker van. Ik hoop het zeker met u mee, maar ik vrees dat die wachttijden dan nog niet opgelost gaan zijn, omdat er sowieso een tekort aan beschikbaarheid is op dit moment.

Ook bijvoorbeeld het antwoord van de CLB's op de schoolvloer klinkt zeer gemakkelijk, en ik vind dat fantastisch, maar de CLB's gaan het graag horen, op een moment dat ze allemaal aan de alarmbel trekken dat ze te weinig middelen hebben om hun structurele opdracht op dat gebied te vervullen. Dat klinkt hier zeer goed in een commissie, maar op het terrein verandert dat de facto zeer weinig of niets. Dat is misschien geen slechte wil, maar we moeten ons er toch van bewust zijn dat daar meer middelen tegenover gaan moeten staan, graag of niet graag. We gaan daar toch een keuze moeten maken, want de kost op lange termijn zal nog groter zijn.

Ik heb daarom de volgende vragen. Bent u van plan om daarvoor ook dit jaar extra middelen te zoeken en vrij te maken? Ik ben ook blij dat er overleg loopt met uw collega's van Onderwijs en Jeugd, omdat dit niet beperkt mag worden tot gezondheidszorg. Wanneer zullen die gesprekken afgerond zijn? Ik voel namelijk op het terrein een grote noodzaak om veel dieper in de leefwereld van jongeren te duiken, om dus echt meer aanwezig te zijn in het onderwijs en in de vrije tijd en om dat veel bespreekbaarder te maken. Het is nodig om, veel dichterbij nog dan de OverKophuizen, nog dieper door te dringen in de realiteit en de leefwereld van jongeren, evenals in de leefwereld thuis, om dus ook de ouders daarbij te betrekken. Welke mogelijkheden ziet u nog op dat vlak?

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Dat de coronacrisis enorme letsels nalaat, heb ik deze ochtend nog maar eens mogen meemaken, jammer genoeg. Ik heb vanochtend de begrafenis bijgewoond van een leeftijdsgenoot, een vader van drie kindjes, die zelfmoord heeft gepleegd. Dat komt zeer hard binnen. Mensen hebben veel minder sociale contacten, werken thuis, zitten tussen vier muren ... De eenzaamheid neemt toe. Mensen kunnen bijvoorbeeld geen contactsport meer uitoefenen. Mensen leven veel geïsoleerder. Als ze zich niet goed in hun vel voelen, is dat zeer moeilijk bespreekbaar voor heel veel mensen. Door de coronacrisis, door nog geïsoleerder te leven, wordt dat allemaal nog moeilijker. Ik denk dat alles begint met het bespreekbaar maken van mentaal welzijn. Er zijn daarvoor al heel veel initiatieven, maar sommige mensen worden nog onvoldoende bereikt. Zelfs in groep zijn er heel veel mensen die zich zeer eenzaam voelen. Ik denk dat dat een zeer belangrijk punt is, waarop we blijvend moeten inzetten: eerste hulp bij psychische problemen en het proberen te herkennen van signalen. Wanneer mensen dan uiteindelijk de stap durven te zetten om hulp te zoeken, moeten we er natuurlijk ook alles aan doen opdat ze niet op een muur botsen, want de stap is voor veel mensen zeer groot en dan mogen we die deur niet dichtgooien. Ik denk

dus dat we alle zeilen moeten bijzetten om ervoor te zorgen dat iedereen die hulp nodig heeft, zijn plaats krijgt.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, deze vraag omvat vele facetten en is niet met een vingerknip op te lossen. Ik wil namens mijn fractie enkele elementen aanhalen, minister en collega's. Ten eerste ging het zonet over het samenwerkingsakkoord, waarin 1132 voltijdsequivalenten (vte) voor Vlaanderen werden opgenomen. Ik citeer uit de tekst: "De verdeling van de VTE binnen elke deelstaat zal verder nog verfijnd worden met bijzondere aandacht voor de doelgroep kinderen en jongeren en in functie van de noden van de populatie." Minister, kunt u wat meer inzicht geven in de uitvoering van dat deel van het samenwerkingsakkoord?

Ten tweede bevinden we ons hier op het terrein van het curatieve, van de professionele hulp. Begrijp me niet verkeerd: die is en blijft nodig. Ik denk evenwel dat we ook verder moeten blijven inzetten op weerbaarheid, op het erkennen van het belang van mentale gezondheid en op erover kunnen babbelen. Collega Vaneeckhout sprak er zonet ook over. Nu, tijdens de nieuwjaarsperiode, stellen vele mensen de vraag 'En, ça va?'. We hopen dan dat de andere antwoordt: 'Ja, ça va.' Want op het moment dat die andere, en zeker die jongere, zegt 'Nee, het gaat niet', zit een Vlaming dikwijls met zijn mond vol tanden, zeker bij jongeren. Want in de maatschappij van Instagram en Facebook is het vooral de bedoeling dat alles happy-happy en top is. Maar op het moment dat het even niet top gaat, kan het dikwijls al een stap vooruit zijn om daarover te kunnen spreken, zonder daarom bij de professionele hulpverlening terecht te moeten.

Een derde punt dat ik nog wou aanhalen, gaat over de CLB's. Er werd al over gesproken en ik heb hier in het verleden ook al vragen over gesteld. De CLB's moeten op het moment dat ze zaken niet aankunnen, kunnen doorverwijzen. Als ze niet kunnen doorverwijzen, dan stropt het daar. Dat zien we bij die integrale toegangspoort. Daar moet een goede afstemming zijn.

En een laatste iets: op de website van het agentschap Zorg en Gezondheid dateren de laatste cijfers van 2018. Dat is echt wel heel gedateerd. Minister, die cijfers moeten minstens jaarlijks worden geüpdatet.

De voorzitter: Mevrouw Wouters heeft het woord.

Suzy Wouters (Vlaams Belang): Voorzitter, nog heel kort want de collega's hebben al heel wat aangehaald.

De wachtlijsten in de geestelijke gezondheidszorg hebben al heel vaak op de agenda gestaan. We zijn het er allemaal over eens dat iedereen die het moeilijk heeft, tijdig de gepaste hulp moet krijgen. Zowel ambulant als residentieel moet er voldoende aanbod zijn. De lange wachtlijsten zijn al erg genoeg op zich, maar een patiëntenstop moet te allen tijde worden vermeden. Eind december 2021 lazen we in de krant dat er in het Universitair Psychiatrisch Centrum van de KU Leuven een patiëntenstop is bij de afdeling voor autismespectrumstoornissen. Minister, is er ook in andere zorgvoorzieningen in de geestelijke gezondheidszorg momenteel sprake van een patiëntenstop?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Dank u wel. Ik zal heel kort op een aantal vragen antwoorden.

Wij hebben het traject 'Vroeg en nabij' gestart. Dat is gericht op datgene waar collega Vaneeckhout naar verwees. We moeten samen met alle stakeholders

bekijken hoe we nog vroeger en sneller dichterbij de gezinnen kunnen komen om hen te ondersteunen. Dat is de hele denkoefening die we nu willen lanceren.

De CLB's krijgen natuurlijk middelen vanuit Onderwijs voor de extra taken. Zo werden er bijvoorbeeld in het kader van corona extra middelen toebedeeld vanuit collega Weyts. In elk geval zullen ook de CLB's deelnemen aan het overleg, om dat verder te optimaliseren.

Het is juist wat collega Vaneekhout zegt: er zijn wachttijden, zowel bij de CGG's als bij de private psychologen. Het is inderdaad realistisch om te verwachten dat de terugbetaling van psychologen niet meteen alle problemen rond toegankelijkheid zal oplossen. Maar we moeten ook structureel durven na te denken. De terugbetaling van de psychologische zorg en alle initiatieven rond bespreekbaarheid en destigmatisering moeten ervoor zorgen dat mensen sneller de stap zetten naar ondersteuning. Daardoor zal de psychologische ondersteuning ook minder lang duren dan wanneer problemen veel ernstiger zijn en zorg wordt uitgesteld. Ons hele idee van 'Vroeg en nabij' is daarop gebaseerd. Ik weet ook wel dat we die omslag niet in een-twee-drie zullen kunnen maken. Maar het is wel nodig om de beschikbare workforce en psychologen effectief en efficiënt te kunnen inzetten. Ook belangrijk is dat we met onze initiatieven inzetten op de ondersteuning, ook door andere profielen dan bijvoorbeeld psychologen. We moeten dat breder durven te bekijken.

Ik geef daar het voorbeeld van de vertrouwenspersonen bij. Zij kunnen een belangrijke rol spelen in onze cursus 'Eerste hulp bij psychologische problemen'. Dat is ook nodig: zorgzaamheid en psychologische ondersteuning moeten we in de samenleving veel breder zien dan enkel als het doorverwijzen naar externe psychologen. Ik weet niet of u ook de beelden hebt gezien van Stromae met zijn nieuwe liedje. Ik hoop dat dit soort zaken de bespreekbaarheid van psychologische problemen kan vergroten en dat er dan vroeg en nabij detectie kan worden gedaan.

Inzake mentaal welzijn kunnen veel actoren een rol opnemen. We moeten stoppen met te focussen op hoe we kunnen of moeten doorverwijzen.

De CLB's hebben onlangs zelf aangegeven dat ze dossiers van het psychosociaal welzijn moesten laten liggen en dat ze dan escaleren als er jeugdhulp nodig is. Dat willen we natuurlijk niet.

Collega Daniëls, Zorg en Gezondheid heeft meer recente cijfers beschikbaar dan diegene die momenteel op de website zijn gepubliceerd. Die moeten nog worden geüpdatet.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Ik verwijs naar het onderzoek van het Onafhankelijk Ziekenfonds: de helft van de jongeren geeft aan dat ze het moeilijk hebben, een kwart van de jongeren dat ze het heel moeilijk hebben en meer dan een derde aarzelt of zoekt geen hulp daarvoor. Dat is heel acuut. Ik ben helemaal mee dat we het probleem vooraf moeten aanpakken. Ik heb daarnet zelf een pleidooi gehouden om laagdrempelig en nog dieper in die leefwereld te duiken, maar we moeten ook manieren vinden om die hulpverlening versneld te ontsluiten.

Ik ben echt heel bezorgd, minister – en ik hoop dat we daar allemaal van overtuigd zijn –, dat deze covidcrisis niet voorbij zal zijn als de pandemie gedaan is. De sporen die bij sommige jongeren zijn getrokken, dreigen hen de rest van hun leven bij te blijven. We kunnen het ons niet veroorloven dat die jongeren vijf maanden moeten wachten op hulpverlening of dat ze vastlopen op een niet-doorverwijzing van de CLB's of dat die CLB's zeggen dat ze bezig zijn met contactopsporing in de school en geen tijd hebben voor psychologische hulpverlening. Er zal een acuut

noodplan moeten komen. Ik ben blij dat u in overleg bent met een aantal partners en met uw collega-ministers, maar dat plan moet er in het voorjaar liggen. De huidige generatie tussen 10 en 25 jaar evolueert verder, en dat dreigt de generatie te worden die deze covidcrisis de rest van zijn leven met zich meedraagt.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Deze coronacrisis heeft gelukkig mentaal welzijn boven op de agenda gezet. Dat is ook terecht. Heel veel mensen, van jong tot oud, hebben het moeilijk. We moeten alle zeilen bijzetten. Er is ook al heel wat gedaan, zowel door u als door minister Vandenbroucke.

Zoals de collega zegt, moet er echt een globaal plan op tafel liggen. Want we hebben wel niet de meest recente cijfers, maar ik houd echt mijn hart vast. Ik zie in mijn omgeving ook hoe moeilijk mensen het hebben.

Zoals u zegt, is het heel belangrijk om vroegtijdig te kunnen ingrijpen om escalatie te voorkomen. Ik merk evenwel dat het nog altijd een heel moeilijk bespreekbaar topic is voor mensen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Freya Saeys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de toegang van mantelzorgers tot extra beschermingsmateriaal tijdens de coronapandemie – 1036 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Niet alle zorgverleners in Vlaanderen hebben vandaag gratis toegang tot extra beschermingsmiddelen. Zo bestaat er voor mantelzorgers geen specifieke regeling die hun het recht geeft op gratis beschermingsmateriaal. Nochtans blijkt uit een onderzoek van de Hogeschool Gent en Steunpunt Mantelzorg dat acht op de tien mantelzorgers angst hebben dat de zorgvrager COVID-19 zal krijgen en dat zes op de tien angst hebben dat ze zelf COVID-19 zullen krijgen, want wie zal dan zorgen voor die persoon? Die angst steekt bij elke nieuwe golf opnieuw de kop op.

Ondertussen is er de omikronvariant, die veel besmettelijker is. Er is het vermoeden dat de vaccins minder goed werken, maar we hebben gezien dat een boosterprik de bescherming serieus verhoogt. Het beschermingsmateriaal voor de zorgverleners en natuurlijk ook voor mantelzorgers is heel belangrijk. Zij kunnen vaak geen anderhalve meter afstand houden. Ook de zorgbehoevende, die vaak een verzwakte gezondheid heeft, moet in de mogelijkheid zijn om zich extra te beschermen.

In Nederland hebben mantelzorgers wel recht op gratis mondmaskers, preventief ter bescherming van de zorgbehoevende. Per maand kunnen zij honderd mondmaskers bestellen mits zij mantelzorger zijn van iemand die intensieve zorg nodig heeft, geen anderhalve meter afstand kunnen houden, niet op hetzelfde adres wonen als de zorgbehoevende en in een ernstige of zeer ernstige risicoregio wonen.

Die mondmaskers kunnen worden besteld bij de apotheker, die dan dat pakket ook registreert.

Ook de zorgbehoevende kan echter extra beschermend materiaal bestellen. Als hij besmet lijkt te zijn met corona, moet hij worden getest bij de huisarts. In

afwachting van het testresultaat krijgt de mantelzorger een elektronisch recept op zijn naam, waarmee hij recht heeft op een kortetermijnpakket aan extra beschermingsmiddelen. Hierin zitten dan chirurgische maskers, een beschermbril, een halterschort, handschoenen en ontsmettingsgel. Belangrijke voorwaarde is wel dat de mantelzorger intensieve zorg verleent en dus geen anderhalve meter afstand kan houden. Dit pakket kan worden besteld bij de apotheker, die dan dat elektronisch recept archiveert. Via de groothandel bestelt hij het pakket, dat wordt vergoed door de overheid. Dat bedraagt 6 euro. Een deel van die vergoeding, namelijk 4,5 euro, gaat naar de apotheker. Het pakketje kan gratis worden opgehaald bij de apotheker of zelfs thuis worden afgeleverd. Als het resultaat van de test eenmaal bekend is, en dat is negatief, dan levert de huisarts of een gemeentelijke gezondheidsdienst een elektronisch voorschrift voor een langetermijnpakket.

Ten slotte kunnen mensen die vanwege hun kwetsbare gezondheid in thuisisolatie verblijven, ook een pakket van 25 zelftesten aanvragen bij de apotheker. Dat kan onder twee voorwaarden: dat de zorgvrager in thuisisolatie zit vanwege zijn kwetsbare gezondheid en niet gevaccineerd is of een afweerstoornis en verminderde immuunrespons heeft. De zorgbehoevende kan dit pakket zonder recept afhalen bij de apotheker, die controleert of hij aan de randvoorwaarden voldoet.

Minister, in hoeverre bent u bereid om een systeem gelijkaardig aan dat van Nederland in te voeren in Vlaanderen? Welke stappen hebt u daarvoor al ondernomen?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega, de Vlaamse overheid heeft in het begin van de pandemie in gratis beschermingsmateriaal voorzien voor de zorgverleners en voorzieningen wegens tekorten op de markt en de ook daardoor oplopende prijzen. Nadat de markt was gestabiliseerd en toen al die materialen beschikbaar waren tegen normale prijzen, werd geoordeeld dat voorzieningen en zorgverleners die zelf konden aankopen. Vandaag kennen we in Vlaanderen heel wat systemen waarbij we de zorgvrager een tegemoetkoming geven, bijvoorbeeld het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden, de zorgtoeslag in het groeipakket of een persoonsvolgend budget. U stelt nu voor om die materialen rechtstreeks bij de mantelzorger te vergoeden. Als we die piste zouden overwegen, dan zal vooral het identificeren van de mantelzorgers een geweldige uitdaging zijn. Mantelzorgers kunnen zich enerzijds laten registreren bij de zorgkas in het kader van de Vlaamse sociale bescherming, maar er is slechts een heel klein aandeel van alle Vlaamse mantelzorgers die dat ook effectief doen. Er is anderzijds ook de mogelijkheid van het aanvragen van het federale mantelzorgstatuut, maar dit systeem werd nog maar zeer recent uitgerold. Beide systemen bereiken momenteel slechts een heel klein gedeelte van de daadwerkelijke mantelzorgers. Het materiaal dat men nodig zou hebben, zou ook afhankelijk zijn van de zorg die wordt geboden.

We ondernemen op dit ogenblik dus geen stappen om rechtstreeks voor de mantelzorgers in persoonlijk beschermingsmateriaal te voorzien of te vergoeden. Dat is geen waardeoordeel over de inspanningen en de zorg en ondersteuning die mantelzorgers elke dag bieden. Integendeel, mantelzorgers vormen een heel belangrijk aandeel van de informele zorg in onze samenleving. Het beleid dat we voeren, richt zich wat de financiële tegemoetkomingen betreft op de zorgvrager, die vervolgens op maat kan bekijken wat hij of zij nodig heeft. Beschermingsmateriaal voor de mantelzorgers kan daar een element van zijn.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Ik heb er heel veel begrip voor dat het niet evident is om alle mantelzorgers te gaan detecteren, maar ik begrijp de bezorgdheid zeer goed. Wij hebben heel veel mantelzorgers, mensen die zich belangeloos inzetten voor onze zorgbehoevenden. Dat gaat over kwetsbare mensen.

Ik begrijp zeer goed dat zij bezorgd zijn, dat zij hun dierbaren niet willen besmetten en dat zij daar alles voor willen doen. Ik vind het jammer dat wanneer zich een financiële drempel zou opwerpen, dat er bijvoorbeeld voor zou zorgen dat een mantelzorger niet meer durft langs te gaan bij een kwetsbare en bij een zorgbehoevende. Dat vind ik persoonlijk erg. Het is heel belangrijk om daar eens een bevraging rond te doen en dat ook te bekijken met het steunpunt mantelzorg, omdat toch heel wat mensen die signalen zien.

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Minister, ik heb daarbij aansluitend een korte vraag over beschermingsmateriaal. Het gaat over één specifiek element, de FFP2-maskers. Dat is ook wel een issue op dit moment. Zowel bij mantelzorgers als bij de brede bevolking willen meer en meer mensen daarop overschakelen, om terechte redenen. Ik denk dat dat een goede zaak zou zijn. Alleen blijken er daar toch wel wat hindernissen te zijn, ten eerste rond de bewustmaking daarvan en ten tweede rond de prijs en de beschikbaarheid.

In welke mate plant u de komende weken nog initiatieven op dat gebied, om de FFP2-maskers als extra beschermingslaag nog meer aanwezig te krijgen? Ik begrijp uit skigetuigenissen uit mijn directe omgeving – ik ben, voor alle duidelijkheid, zelf niet gaan skiën, dat zou alleen maar tot accidenten leiden – dat die bijvoorbeeld in Oostenrijk maar een halve euro kosten. Bij ons is dat van een totaal andere orde. We moeten daar toch eens over nadenken. En ik weet dat daarvoor ook een aantal zaken op federaal niveau moeten gebeuren.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Wat dat laatste betreft, denk ik op dit moment: wie zoekt, die vindt. En die vindt die ook echt wel aan veel lagere prijzen, ook de CE-gekeurde, want dat is toch niet onbelangrijk.

Ik wil even teruggaan naar de initiële vraagstelling in verband met mantelzorg, minister. Er zijn twee zaken die ik gewoon onder de aandacht wil brengen. Voor de vele duizenden mensen die mantelzorg doen en die vandaag toch nog altijd met enige terughoudendheid bezig zijn, omdat ze schrik hebben om mensen te besmetten, moeten we inderdaad zorgen dat zij een voldoende pakket aan beschermingsmiddelen hebben voor zichzelf. Dat is absoluut juist. Maar voor het tweede punt verwijs ik naar de vergadering van de coronacommissie van 6 juli. Toen heeft het Steunpunt Mantelzorg een pleidooi gehouden voor meer ondersteuning op verschillende vlakken. Dit is het onderdeelje beschermingsmateriaal. Welke initiatieven zijn er sindsdien nog bijkomend genomen, naast het beschermingsmateriaal? Ik denk dat het goed is om daar nog even op in te zoomen, minister.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Wij hebben op dit ogenblik nog geen grote vraag gekregen voor beschermingsmateriaal voor mantelzorgers. Wij krijgen vooral de vraag naar continuïteit van zorg en ondersteuning van mantelzorgers. Dat is eigenlijk de belangrijkste vraag die we hebben. Het is voor iedereen die in contact komt met kwetsbaren natuurlijk belangrijk om zich maximaal te beschermen en mond- en neusmaskers te dragen, en niet alleen voor mantelzorgers.

Over de FFP2-maskers zijn we aan het nadenken en ons aan het bevragen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Freya Saeys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de uitstroom van onthaalouders als gevolg van de coronacompensatieregeling**– 1038 (2021-2022)****VRAAG OM UITLEG van Celia Groothedde aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de nieuwe algemene compensatieregeling in de kinderopvang****– 1090 (2021-2022)****Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin****De voorzitter:** Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Voor onthaalouders met een sui-generisstatuut is hun inkomen rechtstreeks gekoppeld aan een prestatie. Dat is in normale tijden niet slecht, maar in deze tijden van corona is die koppeling niet evident. Dat heeft de regering ertoe aangezet om compensatiemaatregelen te nemen.

Tot mei 2021 gold de algemene regeling met een compensatie voor alle gemiste prestaties. Vanaf juli tot november was er een selectieve compensatie, die enkel een compensatie voorzag bij een opgelegde sluiting of een doelgroepbeperking. Sinds december geldt een nieuwe regeling, waarbij compensatie wordt voorzien indien de ouders een doktersattest of een quarantaineattest inleveren dat het kind zelf of een gezinslid van het kind in quarantaine of isolatie is door covid.

Als een gezin geen attest wil inleveren, dan kan de onthaalouder geen beroep doen op deze regeling en dus ook geen compensatie ontvangen. Dat betekent dat onthaalouders in de periode van mei tot en met november hun inkomen zagen dalen. We krijgen meldingen van diensten voor onthaalouders dat ze sinds juni een stijgende uitstroom van onthaalouders vaststellen.

Daarom heb ik de volgende vragen, minister.

Beschikt u over cijfers die aantonen dat er sinds juni meer onthaalouders met een sui-generisstatuut uitstromen dan normaal? Ziet u een gelijkaardige uitstroom bij zelfstandige onthaalouders ?

Vreest u niet dat onthaalouders vanaf december opnieuw inkomsten zullen derven omdat ouders nalaten een doktersattest of een quarantaineattest in te leveren ?

Bent u bereid te onderzoeken welke maatregelen er genomen kunnen worden om te vermijden dat onthaalouders wegens dalende inkomsten als gevolg van corona uitstromen?

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, ik wil het even hebben over de nieuwe compensatieregeling die vanaf 1 december in voege is gegaan in de kinderopvang. Ik ga niet de volledige vraag die ik ingediend heb, voorlezen. U hebt ze kunnen lezen. Het is zo dat er een nieuw compensatiemechanisme gebruikt wordt als een gedeeltelijke of volledige sluiting van de opvang of een leefgroep nodig is. Anderzijds kunnen ook individuele afwezigheden worden gecompenseerd wanneer de opvang openblijft. Die regeling is in voege getreden in december, maar eigenlijk waren er in oktober en november al heel veel kinderen afwezig en moesten al heel veel groepen sluiten. Er was toen eigenlijk al een heel groot probleem. Sommige kinderbegeleiders, onthaalouders, ouders of kindjes zaten op het moment dat de

regeling in voege ging al een volledige maand in quarantaine of in isolatie door besmettingen in het gezin of in de woonst.

We hebben daarbij de volgende vragen, minister.

Als die regeling pas geldt vanaf 1 december, zijn er dan andere mogelijkheden om ook het inkomensverlies van de vorige twee maanden te compenseren? Vindt u deze maatregel voldoende, aangezien de kinderopvang al zo lang in zwaar vaarwater verkeert en de hele tijd open is moeten blijven?

Als ouders in isolatie moeten en het kindje dus in quarantaine moet of als het kindje zelf besmet is, moeten de ouders een attest voorleggen. Op dit moment merken we dat dat attest niet wordt binnengebracht, dat kinderen ziek worden binnengebracht, dat ouders niet goed weten dat ze een attest moeten binnenbrengen enzovoort. Wat dat betreft is die regeling in december dus echt ontoereikend geweest.

Verder is er inderdaad een probleem bij de onthaalouders, zoals collega Saeys al vrij uitgebreid heeft toegelicht. Krijgen onthaalouders in het werknemersstatuut dezelfde compensatie voor loonverlies? Is er een verschil in de compensatie van technische werkloosheid door quarantaine en door ziekte bij een besmetting? De onthaalouders zien daar geen klaarheid in. Het gaat inderdaad om een groep die al een ontzettend grote uitstroom kende. Ik vrees dat die hierdoor nog verergerd zal worden. Kunt u hier wat klaarheid in scheppen, voor de maand december maar zeker ook voor oktober en november?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega's, voorlopig zien we geen extra uitstroom van onthaalouders met een sui-generisstatuut en ook niet van zelfstandige onthaalouders. In absolute aantallen ligt het aantal uitstromers lager dan in 2019 en in 2020. Ik kan u de cijfers in detail bezorgen.

Ook de verhouding van het aantal uitstromers tegenover het aantal nog actieve locaties is vrij stabiel. Voor de zelfstandige gezinsopvang bedroeg deze uitstroom 2,4 procent in het derde kwartaal van 2021, tegenover 2,1 procent in hetzelfde kwartaal in 2019 en ook 2,1 procent in 2020.

Voor de onthaalouders sui generis lag het percentage uitstromers tegenover het aantal nog actieve locaties op 3,5 procent in het derde kwartaal van 2021, tegenover 4 procent in 2020 en 3,8 procent in 2019.

Om niet te hoeven betalen voor de afwezigheid, moeten ouders in dit geval inderdaad kunnen aantonen dat de afwezigheid van het kind het gevolg is van een quarantaine of een isolatie. Ouders kunnen dit aantonen met een quarantaineattest of met een attest van de arts. Beschikken de ouders over geen van beide attesten, dan kunnen zij ook andere stukken bezorgen, bijvoorbeeld een positief testresultaat of een brief van de werkgever of van de school.

Als ouders geen bewijs voorleggen, kan de opvang terugvallen op de normale afspraken opgenomen in het contract en kunnen bijvoorbeeld alsnog de afwezigheden aangerekend worden of kan men respijtdagen in rekening brengen.

Er zijn op dit ogenblik, wellicht mede door onze compensatieregeling, niet meer stoppende onthaalouders ten gevolge van corona.

De gegevens voor de maand november komen nog binnen, daar kunnen we nog geen uitspraken over doen. Maar als we de gemiddelde bezettingscijfers voor de opvang van baby's en peuters bekijken voor oktober 2021 ten opzichte van de

periode voor corona, oktober 2019, dan zijn deze cijfers voor de gezinsopvang en voor samenwerkende onthaalouders nauwelijks lager. Voor de niet-inkomensgerelateerde gezinsopvang is er zelfs een lichte stijging. Dat neemt natuurlijk niet weg dat een individuele voorziening wel te maken had met een lagere bezetting. Een opgelegde sluiting ten gevolge van een coronagerelateerde situatie kan hier een oorzaak van zijn.

Ook in oktober en november was de compensatieregeling van toepassing voor een gedeeltelijke of volledige sluiting. De normale contractuele bepalingen zijn van toepassing voor de andere afwezigheden. Indien de opvang in die periode open was en er waren minder kinderen aanwezig, dan kon de organisatie terugvallen op de normale contractuele bepalingen.

Onthaalouders in het sui-generisstatuut kunnen ook gebruikmaken van de opvanguitkering bij de RVA. Die is voorzien in dit statuut voor de dagen waarop het kind buiten de wil om van de onthaalouder afwezig is.

De compensatiesubsidie is dezelfde voor onthaalouders in het sui-generisstatuut als voor onthaalouders in het werknemersstatuut. Alleen is de regeling binnen de verschillende statuten anders.

Als de organisator compensatie ontvangt dan is het volgende voorzien. Voor de onthaalouder in het werknemersstatuut kan de organisator het loon van de onthaalouder blijven doorbetalen. De organisator kan dus geen systeem van tijdelijke werkloosheid door quarantaine activeren. Voor de onthaalouder in het sui-generisstatuut is regelgevend voorzien dat de organisator een bedrag van 17,5 euro per afwezigheidsdag per kind moet doorstorten aan de onthaalouder, omdat die onthaalouder anders geen enkele vergoeding krijgt als het kind niet komt.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Minister, dank u wel om klaarheid te geven. Ik ben zeker geïnteresseerd in de cijfers. Het is zeer belangrijk om dat ook de komende maanden zeer goed te monitoren. Het gaat in de kinderopvang niet gemakkelijk. We moeten te allen tijde vermijden dat we nog meer uitstroom uit de kinderopvang kennen. Minister, ik zou u echt willen aanmanen om dit zeer kort op de bal op te volgen.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, begrijp ik het goed dat u geen enkele retroactieve compensatie zult invoeren voor oktober en november 2021, ook al waren daar in het begin vijftig maar nadien in snel stijgende lijn honderden organisaties die plaatsen verloren en die procentueel zelfs het zwaarst van alle bevolkingsgroepen getroffen waren wat besmettingen betreft? Ik denk dat u ook hebt gezien dat tijdens de vakantie het risico op besmetting in de kinderopvang het allerhoogst was, volgens berekeningen van Lode Godderis. De kinderopvang is al die tijd open gebleven. Zult u nu echt deze maatregel ook niet nemen? Zult u het bij dit minimum houden?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, dank u wel. Ik heb twee heel korte vragen. In welke mate kan de papierwinkel voor de opvanginitiatieven, zeker als het gaat over de gezinsopvang, die er meestal ook alleen voor staat, worden beperkt? Ik heb geen einddatum gevonden van de compensatieregeling zoals u die nu hebt voorgelegd. Wil dat dan zeggen dat die blijft duren zonder dat er daarvoor opnieuw in een verlenging moet worden voorzien?

De voorzitter: Mevrouw Wouters heeft het woord.

Suzy Wouters (Vlaams Belang): Minister, naar aanleiding van haar actuele vraag op 24 november over het invoeren van de algemene compensatieregeling wees collega Malfroot al op deze problematiek. Ze stelde duidelijk in haar betoog dat de onthaalouders in het sui-generisstatuut wederom de dupe zijn van dit systeem. Het klopt namelijk dat zij daadwerkelijk een aanwezig kind moeten kunnen registreren om voor die dag een dagloon te kunnen krijgen. Zoals steeds verwees u toen ook weer naar de inspanningen die u hebt gedaan voor VIA 6 (Vlaams intersectoraal akkoord), maar u negeerde uiteraard het feit dat hun inkomen gekoppeld is aan een effectieve aanwezigheid.

Vandaag leven we op hoop, omdat collega Saeys en collega Groothedde deze problematiek hier terecht aankaarten. Ik hoop nu dat u, aangezien dit ook een vraag vanuit de meerderheid is, de onthaalouders, die meer respect en waardering verdienen, zult vergoeden voor de verloren inkomsten. Zult u, naast het onderzoek dat u zult doen om de uitstroom te beperken, nu ook bereid zijn om de onthaalouders te compenseren voor deze periode waarin zij nauwelijks een inkomen konden verwerven gezien de afwezigheid van vele kindjes?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: De regelingen zijn afgestemd op de beslissingen die zijn genomen in het Overlegcomité, bijvoorbeeld omtrent thuiswerk. Bijvoorbeeld wat de buitenschoolse kinderopvang betreft, hebben wij daar op die manier onze regelingen aan aangepast. Ik wil toch even zeggen dat wij in 2020-2021 in totaal bijna 150 miljoen euro aan compensaties hebben gegeven voor de kinderopvang. Dat waren compensaties wegens corona. Dat had niks te maken met het uitbreidingsbeleid. Deze Vlaamse Regering doet structureel, recurrent een verdere investering van 120 miljoen euro voor uitbreidingsbeleid en VIA 6. Dat staat daar los van. Die 150 miljoen euro aan compensaties, dat is ontzettend veel geld. Dat is ook terecht. Dat toont het belang aan dat de Vlaamse Regering aan deze kinderopvang heeft gehecht, ook in die moeilijke tijden.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Ik denk dat collega Saeys eerst nog mag tussenkomen.

De voorzitter: Collega Saeys is al vertrokken.

Celia Groothedde (Groen): Aha. Minister, u brengt met deze beslissing echt wel veel mensen in de kinderopvang nog meer in zwaar weer. U eist dat er per kind attesten worden binnengebracht, terwijl u weet dat de attesten vaak niet worden binnengebracht. De collega's hebben er al op gewezen dat onthaalouders in het sui-generisstatuut inderdaad afhangen van de aanwezigheid van een kind. Door deze regeling aan te houden, zorgt u er dus voor dat zij eigenlijk worden aangemoedigd om zieke kindjes in huis te houden, die zo extra besmettingen kunnen veroorzaken. U verdedigt zich door te zeggen dat er in 2021 zo veel geld naar de kinderopvang is gegaan, maar u kiest er op dit punt voor om niet de algemene compensatie in te voeren die tijdens de eerste golven van kracht was, terwijl er momenteel in de kinderopvang meer besmettingen zijn dan tijdens de eerste golven. Sinds de deltagolf geven jonge kinderen immers veel makkelijker besmettingen door. Dat is allemaal algemeen bekend. In de totaliteit hebt u misschien zoveel geld uitgegeven, maar u vergeet daarbij blijkbaar dat de kinderopvang ook ontzettend veel heeft gegeven, dat die nog geen dag is gesloten sinds het begin van de crisis. Ik hoor echter wel steeds vaker mensen uit de kinderopvang zeggen dat ze er genoeg van hebben, dat ze vinden dat ze gewoon moeten staken, aangezien er niet naar hen wordt omgezien. Ik begrijp hen ook. Bijvoorbeeld in

het onderwijs wordt er – trouwens terecht – geklaagd over de vele draaiboeken, de vele maatregelen waarmee rekening moet worden gehouden, en bijvoorbeeld met het feit dat een kind na een hoogrisicocontact toch naar school zou kunnen gaan.

Maar als we kijken naar de kinderopvang, wordt er eigenlijk minder rekening gehouden met kinderopvang en wordt er minder gecommuniceerd, en dat terwijl er al zulke zware normen zijn in de kinderopvang en de kinderopvang al in zo'n zwaar weer zit.

Dit is een zeer teleurstellend antwoord, waarmee u de kinderopvang niet verder helpt. Dat is heel jammer, want zij zijn er wel nog altijd, sinds dag één van deze crisis.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Lorin Parys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het beslissingskader voor interlandelijke adoptie – 1041 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de screening van herkomstlanden in het kader van interlandelijke adoptie – 1053 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Minister, op de ministerraad van 10 december werd het beslissingskader voor interlandelijke adoptie goedgekeurd. Dat kader komt er in navolging van het rapport van het expertenpanel rond interlandelijke adoptie. Er zijn zes criteria waaraan de herkomstlanden moeten voldoen om een samenwerking op te zetten of verder te zetten. Ik som ze heel kort op. De eerste voorwaarde is dat het Haags Adoptieverdrag geratificeerd moet zijn. De tweede is dat de adoptiepraktijk een plaats moet hebben binnen het jeugdhulplandschap van het herkomstland. Ten derde moet er een consequente toepassing zijn van het subsidiariteitsprincipe, waarbij er eerst naar een permanente gezinsoplossing gezocht wordt in het herkomstland voordat interlandelijke adoptie overwogen wordt. Het vierde criterium is dat financiële risico's vermeden moeten worden. Het vijfde is dat de geadopteerden ondersteund moeten worden in hun zoektocht naar informatie over hun afkomst of familieleden. En de zesde voorwaarde is dat er een bereidheid moet zijn om rechtstreeks tussen overheden samen te werken.

Het Vlaams Centrum voor Adoptie (VCA) zal instaan voor de screening en de beslissing over de verderzetting van de samenwerkingen met de herkomstlanden. Het nieuws over het beslissingskader werd opgepikt door de media. En daarin vond ik toch wel een aantal zeer vreemde interpretaties. Het Laatste Nieuws rapporteerde dat in de praktijk vooral de samenwerking met de Afrikaanse landen zal wegvallen. Hoe kan er nu al geweten zijn wat de impact zal zijn van de screening van de herkomstlanden op de samenwerking en dat er besloten wordt – ik neem aan dat zo'n krant dat toch niet zomaar schrijft – dat nog voordat die screening effectief gebeurd is, de samenwerking met de Afrikaanse herkomstlanden wegvalt? Dat is natuurlijk een heel groot deel van het aantal adopties dat wij vandaag in Vlaanderen doen. Ik vond het vreemd dat dat werd gecommuniceerd, op basis van officiële informatie die de journalist had ontvangen. Wordt er met een rechtzetting gewerkt?

Binnen welke tijdspanne zal het beslissingskader operationeel zijn en zullen de screenings ook effectief worden uitgevoerd?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, ik heb een vraag over hetzelfde thema. In 2019 besliste de toenmalige Vlaamse Regering op voorstel van de minister van Welzijn om een onafhankelijk expertenpanel voor interlandelijke adoptie op te richten. In september van vorig jaar heeft het panel zijn verslag voorgesteld, ook in onze commissie. Het belangrijkste uitgangspunt in de aanbevelingen is om het risico op mistoestanden en kinderhandel verder te doen afnemen.

Zo werd onder meer beslist om een bijkomende toetsing per herkomstland uit te voeren. Op vrijdag 10 december van vorig jaar keurde de Vlaamse Regering daartoe het beslissingskader goed. Dat is gebaseerd op zes criteria op basis waarvan de adoptielanden gescreend zullen worden. Het VCA wordt verantwoordelijk gesteld voor die screening. Met die manier van werken wordt er – heel terecht – proactief gehandeld in plaats van te moeten overgaan tot acties wanneer mistoestanden zich voordoen of aan het licht komen.

Een van de criteria heeft betrekking op het vermijden van financiële risico's. Zo zou er niet worden gewerkt met landen waar de kosten voor de adoptieprocedure onverklaarbaar hoog liggen of niet of slechts in beperkte mate te verklaren zijn. Het kan bijvoorbeeld zijn dat kandidaat-adoptanten projectsteun moeten betalen. Soms gaat het om een vast bedrag, te betalen aan de autoriteiten, in andere landen gaat het om een bijdrage te betalen aan projecten die door de instelling of dienst waarmee men in het herkomstland samenwerkt, worden opgezet. Het betalen van die projectsteun moet, conform het Verdrag van Den Haag, alleszins worden losgekoppeld van het verkrijgen van een kind. Los daarvan is zekerheid nodig dat de middelen effectief worden gebruikt ten bate van kinderen. Dat blijkt echter altijd moeilijk te controleren. In het verleden heb ik er daarom al herhaaldelijk voor gepleit om in dat kader te zorgen voor de oprichting van een fonds waarin de projectsteun van adoptanten wordt verzameld. Mits beheer of medebeheer vanuit de overheid zouden zo meer garanties kunnen worden ingebouwd over de besteding van die middelen.

Mijn vragen zijn daarom de volgende, minister.

Hoe zal de screening van die herkomstlanden concreet gebeuren na de beslissing van de Vlaamse Regering van 10 december?

Wat is de rol van de adoptiediensten in dit proces?

Hoe staat u tegenover de oprichting van dat fonds waarin projectsteun kan worden verzameld en van waaruit die kan worden verdeeld, en dit met voldoende overheidscontrole?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega's, we weten op dit moment nog niet wat de impact is van de screening van de herkomstlanden. Het beslissingskader is pas goedgekeurd en de effectieve screening moet nog gebeuren.

De bewering in het artikel van Het Laatste Nieuws, namelijk dat in de praktijk vooral de samenwerking met Afrikaanse landen zal wegvallen, is in die context wat mij betreft erg voorbarig en ook gebaseerd op speculatie. Ook de suggestie dat ik tegen interlandelijke adoptie zou zijn, die ik hier en daar lees en hoor, klopt niet. In mijn persbericht van 10 december 2021 heb ik daarover zeer genuanceerd en

correct gecommuniceerd, conform de beslissingen van de Vlaamse Regering. U weet dat het mijn ambitie is, en die van de Vlaamse Regering, om voor interlandelijke adoptie komaf te maken met de controverse en een duurzame toekomst uit te tekenen, veilig, betrouwbaar en zorgzaam, in het belang van de kinderen en met respect voor alle betrokkenen.

Ik heb in dit dossier al enkele keren vastgesteld dat de weergave in de media niet altijd de intenties van de Vlaamse Regering correct reflecteert. Artikels die eerder spraken over een 'adoptiestop', waarvan ik een fan zou zijn, of in dit geval beweren dat er geen landen meer zouden overblijven na de screening, dienen onze agenda niet. Ze bemoeilijken ook de samenwerking en het opbouwen van vertrouwen tussen de partners op het terrein. Dat is jammer, maar ik zal geen rechtzetting vragen, omdat ik niet verantwoordelijk ben voor de interpretatie die de media geven aan informatie die ze van ons krijgen. We blijven wel correct communiceren naar onze stakeholders, want het is voor ons belangrijk dat iedereen meeschrijft aan die duurzame toekomst.

Het VCA zal het beslissingskader deze maand verder verfijnen tot een werkbaar instrument met concrete handvatten en criteria. Het VCA werkt ondertussen ook een concreet plan uit voor de screening. In de mededeling van de Vlaamse Regering is uitdrukkelijk opgenomen dat het VCA voor de theoretische screening van de bestaande herkomstlanden adviezen kan vragen aan verschillende stakeholders, waaronder ook de adoptiediensten.

Het is moeilijk om een concrete timing te plakken op de verdere stappen en op de effectieve screening van de herkomstlanden. In een aantal situaties zullen namelijk ook werkbezoeken moeten worden gepland, en dat is niet evident, gelet op de coronasituatie. In ieder geval zullen we de werkzaamheden gefaseerd laten verlopen.

De Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht (HCCH), het overlegorgaan dat instaat voor de implementatie van de Haagse adoptieverdragen, werkt belangrijke richtlijnen uit met betrekking tot de adoptiekosten en de financiële stromen verbonden aan adoptie. Het VCA neemt deel aan de twee werkgroepen die hiermee bezig zijn.

Uit de richtlijnen van de werkgroepen leren we dat projectsteun in relatie tot adoptie wordt gezien als een risicofactor, ongeacht hoe dit georganiseerd wordt, omdat het zeer moeilijk is om deze steun los te koppelen van het verkrijgen van een kind. Projectsteun kan wel een plaats vinden binnen het kader van ontwikkelingssamenwerking. Adoptieouders die daarvoor kiezen, kunnen daar hun bijdrage leveren zonder dat er een link is met hun individuele adoptieprocedure.

Ik ben er dan ook geen voorstander van om een fonds op te richten specifiek voor projectsteun van adoptanten en dus gelinkt aan de werking van interlandelijke adoptie. Ik zal wel overleg plannen met Kanselarij en Bestuur en met de federale collega bevoegd voor de ontwikkelingssamenwerking om onze principes te duiden en te kijken of we op het terrein tot samenwerking kunnen komen, en dat in het licht van het belang dat we als Vlaamse Regering hechten aan het uitwerken van sterke partnerschappen met herkomstlanden.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Dank u wel voor uw antwoord, minister. U hebt de rechtzetting gegeven waarnaar ik vroeg. Ik ben tevreden dat u zegt dat dit gaat om speculatie van de journalist wanneer hij stelt dat de samenwerking met de Afrikaanse herkomstlanden in het gedrang komt nog voordat er een screening is gebeurd. Dat lijkt me onlogisch. Betreffende de bewering dat u geen fan zou zijn van interlandelijke adoptie, ben ik ook blij dat u de records straight hebt gezet.

Minister, u vraagt hoe we dat zullen aanpakken. Het VCA kan advies vragen aan de adoptiediensten. Minister, als er vandaag één partij is die vertrouwd is met de herkomstlanden, dan zit die kennis en expertise wel bij de adoptiediensten. Wij zullen dat vandaag in een breder perspectief bekijken. Dat vind ik prima. Maar dan zou ik er wel van uitgaan dat we in elk geval altijd de adoptiediensten erbij betrekken aangezien zij vandaag het meest deskundig zijn op dat gebied. Dat is dus een concrete vraag die ik heb.

Minister, een tweede vraag: als we het over de praktijk hebben, dan begrijp ik best dat er een aantal hinderpalen zijn. Maar als ik een kandidaat-ouder ben op de wachtlijst, en het VCA gaat een herkomstland kanaal per kanaal en consecutief per herkomstland onderzoeken, dan zou ik wel eens in een heel eigenaardig verhaal kunnen terechtkomen. Ik sta bijvoorbeeld op de wachtlijst voor een kanaal in land X, we stoppen na een aantal maanden onderzoek de samenwerking met land X, ik zet mij op een wachtlijst in land Y, zoveel maanden later begint dan een onderzoek in land Y, daar stoppen we ook de samenwerking mee ... Dan wordt het natuurlijk wel heel erg moeilijk. Minister, zullen we consecutief werken, of zullen we zoveel mogelijk gelijklopende onderzoeken voeren, zodat we ook snel weten waar we aan toe zijn, met welke landen we nog samenwerken en met welke niet? Dat is het voor de kandidaat-adoptanten binnen een behapbare termijn – dat is een relatief begrip als het over adopties gaat – heel duidelijk waar zij op mogen hopen of niet op mogen hopen.

Dan is er nog de laatste vraag of de time frames die we zullen gebruiken in de praktijk zouden kunnen leiden tot een adoptiepauze voor een aantal kandidaat-adoptanten, doordat ze zo lang moeten wachten op een antwoord op hun vraag.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, dank u voor uw antwoorden. Ook ik heb enkele bijkomende bedenkingen of vragen.

Er is de betrokkenheid van de adoptiediensten. Zij zijn natuurlijk wel diegenen die vaak al jaren contacten onderhouden met bepaalde kanalen. Zij hebben daar ook hun contactpersonen. Zij zijn van heel wat op de hoogte. Zij kunnen heel zinvolle informatie aanleveren met betrekking tot de verschillende herkomstlanden, en ook over waar daar mogelijke problemen zitten en welke evoluties zich daar de voorbije periodes hebben voorgedaan.

Mensen die nu op een wachtlijst staan en soms ook al een toewijzing hebben, stellen zich vanzelfsprekend vragen. Dat is heel begrijpelijk. Ze hebben soms al een heel lang traject achter de rug. Zij staan nu op de wachtlijst voor een bepaald herkomstland. We moeten zoeken naar een goed evenwicht tussen het heel goed screenen van de herkomstlanden – daar moeten wij de nodige tijd voor uittrekken – en anderzijds het zo snel mogelijk zekerheid bieden aan die mensen. Hoe zal dat worden bewerkstelligd?

Ik ben al herhaaldelijk tussengekomen over het thema van de projectsteun. Ik heb altijd gevonden dat dat heel erg wringt. Er mag vanzelfsprekend niet worden betaald voor een kind. Dat vinden we allemaal. Maar aan de andere kant weten we dat er in de kanalen en verschillende herkomstlanden gewoon geen adoptie mogelijk is als er niet wordt voorzien in projectsteun, en dat de controle op de bestemming van die projectsteun altijd wel een bepaalde moeilijkheid inhoudt. Vandaar mijn vroegere pleidooi om te werken met een fonds. Dat is ingegeven vanuit de algemene doelstelling om middelen te vergaren voor ontwikkelings-samenwerking. Dat is ook wat u nu zegt, minister. Gezien de vraag van de verschillende herkomstlanden en van die kanalen stopt men dat in een apart fonds, zodanig dat we er controle over hebben en dat er wordt voldaan aan de vraag om een bepaalde projectsteun te geven.

Als dat kan worden ingebed in de normale ontwikkelingsbudgetten en de bijdragen van mensen daarin, dan is dat vanzelfsprekend nog veel beter, maar het verleden heeft me geleerd wat de vragen zijn vanuit die verschillende adoptiekanalen en die verschillende herkomstlanden. In die zin was dat een tussenoplossing, om toch zekerheid te bieden, en ook om nog een bijkomend voordeel te kunnen creëren voor de kandidaat-adoptanten, namelijk dat hun projectsteun ook fiscaal aftrekbaar zou zijn, terwijl dat in het verleden niet zo was. Vanzelfsprekend ben ik er in eerste instantie een voorstander van om dat helemaal vrij te laten voor kandidaat-adoptanten. Als we kunnen bewerkstelligen dat er totaal geen ontwikkelingshulp moet worden gegeven in het kader van de adoptieprocedures, dan lijkt me dat inderdaad ook wel veel beter.

De voorzitter: Mevrouw Wouters heeft het woord.

Suzy Wouters (Vlaams Belang): De vragen die hier door de collega's zijn gesteld, leven bij heel wat mensen die dit dossier volgen. De interlandelijke adoptie lag onder vuur door allerhande dubieuze zaken die aan het licht kwamen en die bij heel wat actoren heel wat vragen oproepen, hoewel sommigen, bijvoorbeeld de adoptiedienst Ray of Hope, het zonlicht ontkennen door te stellen dat er nooit adoptiefraude is vastgesteld, dat er enkel klachten waren in de kranten. Die uitspraak hoorden we van mevrouw Van Beek in de eerste hoorzitting. Ook die uitspraak mag voor mij worden rechtgezet, want voor de kinderen die in het verleden zijn ontvoerd en verkocht, is dit vreselijk hard om te horen.

Er zijn natuurlijk goede verhalen, en gelukkig maar, zou ik zeggen. Er zijn echter ook heel wat zaken die gebeurden en misschien nog gebeuren die niet voor herhaling vatbaar zijn. Voor ons is het duidelijk: het belang van het kind is primordiaal. Dát moet het uitgangspunt zijn. Het beslissingskader dat de ministerraad goedkeurde, moet zorgen voor duidelijkheid en voorkomen dat dubieuze zaken in de toekomst nog kunnen plaatsvinden. De intentie is goed, maar de vraag blijft of dit allemaal wel te controleren valt. Als het niet te controleren valt, dan rijst de vraag of we er dan nog mee moeten doorgaan. Het is van groot belang dat de screenings die worden voorgesteld, grondig zullen worden gedaan, zodat we een goed en accuraat beeld krijgen van welke landen betrouwbaar zijn als partner binnen de interlandelijke adoptie. De geschiedenis heeft ons al heel veel geleerd over welke landen fraudegevoelig zijn.

Minister, zullen de landen die betrokken waren bij de wantoestanden en waarmee er nu nog steeds of opnieuw wordt samengewerkt, een extra toetsing krijgen? Bent u van oordeel dat deze toetsing voldoende is om te kunnen verzekeren dat dergelijke dubieuze zaken in de toekomst niet meer zullen plaatsvinden?

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Dit is een zeer terechte vraag. Ik kijk vooral ook uit naar morgen. Ik denk dat het een zeer boeiende voormiddag zal worden, en hoop dat we dan zonder taboes en genuanceerd over een aantal dingen zullen kunnen praten. Inhoudelijk ben ik het echter uiteraard helemaal eens met wat er staat. Ik denk dat de intenties en de beslissingskaders op zich goed zijn. Minister, ik heb echter wel één grote bezorgdheid, die voor een stuk aansluit op de bezorgdheid over de controles daarop en de hele uitwerking en realisatie in de praktijk, namelijk dat het VCA niet de capaciteit zal hebben om die extra opdracht, die zo essentieel is, die de enige voorwaarde is waaronder interlandelijke adoptie eigenlijk verdedigbaar zou kunnen zijn, in de praktijk iedere dag waar te maken. Mijn vraag is dus zeer eenvoudig. Ze hangt ook voor een stuk samen met de vraag van collega Parys of men landje na landje en kanaal na kanaal gaat controleren, dan wel een massieve beweging op korte termijn zal doen. Ik ben zeer benieuwd naar uw antwoord daarop, maar mijn fundamentele vraag is: is het VCA op dit

moment qua capaciteit, qua aantal mensen, qua voltijdsequivalenten, qua kunnen beschikken over expertise en zo verder, klaar om die opdracht erbij te nemen, naast de bestaande taken die het sowieso al heeft? Dat lijkt me een heldere vraag.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega Parys, als we zeggen dat het advies kan worden gevraagd, dan wil dat zeggen dat er geen advies hoeft te worden gevraagd als er geen twijfels zijn. Bij twijfel of als er elementen zijn die men verder dient te onderzoeken, dan neemt men de kennis en de ervaring van die diensten natuurlijk ook graag mee. We zullen proberen dat zo veel mogelijk gelijklopend te laten doen, maar dat is natuurlijk soms een relatief begrip, ook gelet op de context en de vraag of eventuele bezoeken nodig zijn en kunnen gebeuren.

Ik heb het al aangegeven: de bedoeling is niet om een adoptiepauze te doen. Dat was een voorstel van de experten. Wat we afgesproken hebben, is dat de bestaande aanpak gewoon verder loopt zolang er geen beslissingen genomen zijn.

Collega Schryvers, uiteraard zal het VCA advies vragen als men op basis van de beschikbare informatie nog bijkomende elementen nodig heeft. Bovendien zal het VCA ook moeten motiveren en dan zou het vreemd zijn als men bij twijfel niet in een motivatie kan aangeven dat de diensten betrokken zijn.

Wat de projectsteun betreft, collega Schryvers: wij kiezen voor een intensifiëring van de samenwerkingsrelatie tussen landen, tussen naties. Dat biedt kansen om op basis van vragen die er zouden zijn, vanuit de bril van de ontwikkelings-samenwerking te kijken. De rechtstreekse link met interlandelijke adoptie verdwijnt op die manier. We zullen zien hoever de contacten hieromtrent ons zullen kunnen leiden.

Collega Wouters, u hebt terecht alles weer in een juist perspectief gebracht. De hervorming van de interlandelijke adoptie is er gekomen na een toch wel fundamenteel rapport van een expertenpanel dat een aantal problemen en problematieken heeft blootgelegd waarvoor we niet kunnen weggijken, die we ernstig moeten nemen en waarmee we aan de slag moeten, als we de interlandelijke adoptie een toekomst willen geven. Alle landen zullen inderdaad ook gescreend worden, daarvoor zal het kader voldoende zijn.

Collega Vaneeckhout, het VCA zal zich bij de screening laten bijstaan. Ze kunnen ook adviezen inwinnen. Dat ziet men binnen het VCA wel zitten, heb ik begrepen.

Wat de toekomst betreft, zal de Vlaamse Regering in die toekomstige tekening ook aangeven wat de rol is van het VCA en ook van de adoptiediensten. We willen dat ook aangrijpen om met ieder zijn rol en zijn verantwoordelijkheden op een juiste manier af te spreken.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Minister, ik wil u gewoon bedanken voor uw antwoorden. We gaan dat in de praktijk gewoon heel nauw opvolgen. We maken ons immers wel wat zorgen over al het werk dat op het VCA afkomt. Het is natuurlijk niet alsof ze daar met een geweldig personeelsbestand mee aan de slag kunnen gaan. Onze vraag is dus om de praktische afwikkelingen zo snel en zo correct mogelijk te doen.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Ik onderschrijf toch wel dat er een groot werk naar het VCA komt. Ik heb in het verleden ook al oproepen gedaan, minister, om te zoeken waar er contacten gelegd kunnen worden met onze ambassades en

contactpersonen ginder, omdat zij ons natuurlijk ook veel informatie kunnen bezorgen en contacten kunnen leggen met de herkomstlanden zelf, informatie over regelgeving enzovoort. Ik denk dat dat ook wel een goede ondersteuning zou kunnen of moeten zijn in heel het proces.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Hannes Anaf aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de subsidieregeling voor coronavaccinaties in de woonzorgcentra – 1065 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Ik denk dat dit een zeer korte vraag kan worden, en hopelijk ook een kort, maar een goed antwoord.

Bij de eerste vaccinaties is er door de Vlaamse Regering bij besluit van 12 maart 2021 een subsidie ingeschreven als compensatie voor de kosten die woonzorgcentra moesten dragen om onder andere de personeelsleden te vaccineren. Het werd aan de woonzorgcentra vrijgelaten op welk (*onverstaanbaar*) samen met de externe dienst voor preventie en bescherming op het werk (EDPBW) vrij om dat zelf te bepalen.

Op 17 november 2021 heeft het agentschap Zorg en Gezondheid (*onverstaanbaar*)...

De voorzitter: Collega Anaf, u bent onverstaanbaar.

Hannes Anaf (Vooruit): Excuseer, ik heb geen idee wat er misgegaan is.

Ik ga gewoon proberen heel kort de vraag te stellen voor ik opnieuw wegval. Het komt er eigenlijk gewoon op neer dat er bij de eerste golf een compensatie is voorzien voor de woonzorgcentra om de financiering te doen van de organisatie van het vaccineren van hun personeel en ook van de vrijwilligers die in nauw contact komen met bewoners. Voor de boosterprik is er in november een communicatie gebeurd naar de woonzorgcentra. Het was niet duidelijk of die compensatie en die subsidieregeling opnieuw zal worden ingeschreven door de Vlaamse Regering. Uiteraard brengt dat wat kosten met zich mee voor de woonzorgcentra. Er zijn er die daar artsen voor inschakelen, er zijn er die daar de externe dienst voor preventie en bescherming op het werk voor hebben ingeschakeld.

De vraag is dus gewoon – het zou kunnen dat ze ondertussen achterhaald is want ze is natuurlijk al een hele tijd geleden ingediend – of de Vlaamse Regering opnieuw een subsidieregeling voor de woonzorgcentra zal inschrijven om ze nog te vergoeden voor de organisatie van die boosterprikken. Zo ja, hoe wordt dat concreet uitgerold? Zo neen, waarom niet? Dat is een korte vraag, denk ik.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Er wordt geen nieuwe subsidieregeling voorzien voor woonzorgcentra en andere collectiviteiten in het kader van de boostercampagne.

De administratie heeft de noodzaak van een aanvullende financiering grondig geanalyseerd en is van oordeel dat een nieuwe algemene forfaitaire compensatie op dit ogenblik niet aan de orde is. De huidige boostercampagne is moeilijk vergelijkbaar met de basisvaccinatie in het voorjaar van 2021. Waar collectiviteiten nu konden kiezen voor vaccinatie van personeel via het vaccinatiecentrum, was

dat op dat ogenblik nog niet mogelijk aangezien er op dat ogenblik nog geen vaccinatiecentra bestonden.

Aangezien de vraag kort is en u dat apprecieert, voorzitter, zal mijn antwoord dus ook kort zijn.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Mijn repliek zal misschien nog korter zijn, want ik heb blijkbaar opnieuw verbindingsproblemen, maar ik ga het toch proberen.

Ik begrijp uw antwoord, maar ik vraag mij af: is daar dan overleg over geweest met de sector? Want ik krijg uit de sector toch signalen dat men dat eigenlijk niet apprecieert en dat men gehoopt had dat opnieuw diezelfde regeling zou kunnen gelden, omdat er wel kosten gemaakt zijn. Eigenlijk ging men ervan uit dat die kosten ook deze keer gecompenseerd zouden worden door de subsidieregeling. Ik vraag mij dus af of er dan hierover overleg geweest is met de sector. Of is dat gewoon enkel beslist door u en het agentschap?

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Ik had gehoopt dat op de zeer korte vraag het een kort en duidelijk en positief antwoord zou zijn, maar dat blijkt dus niet het geval en dat verwondert mij wel, minister. Ik denk dat we de drempel zo laag mogelijk moeten houden voor de boostercampagne. Dan verwondert het mij dat u niet ingaat op deze vraag, dat u ook niet ingaat op de duidelijke signalen die van onderuit uit allerlei richtingen komen. Het lijkt mij logisch dat de kosten die daarvoor door een woonzorgcentrum gemaakt zijn, zoals in de eerste fase, terugbetaald zouden worden. Dat lijkt mij zeer logisch als het de intentie is om onze vaccinatiegraad zo hoog mogelijk te houden, aansluitend bij eerdere debatten in deze commissie.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Ik heb niets toe te voegen aan mijn vorig antwoord. Nog eens: er is een bevraging gebeurd door het agentschap en dit is het resultaat daarvan.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Ik vind dat zeer vreemd, want ik krijg het signaal van de woonzorgcentra zelf en ook van de koepelorganisatie. Ik vraag mij dan af bij wie die bevraging gedaan is. Ik vind dat in elk geval een zeer vreemd antwoord.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.